TOVE JANSSON

YAZ KİTABI

İsveççeden Çeviren: Zeynep Tamer

GENÇ DİNOZOR

Tove Jansson

Tove Jansson (1914-2001) Finlandiya İsveçlisi heykeltıraş bir babayla, İsveçli çizer bir annenin kızı olarak dünyaya gelmiştir. İki erkek kardeşi de sanatçı olan Tove'nin çocukluğu bohem bir burjuva çevrede geçmiştir. Yazlarını geçirdikleri Finlandiya Körfezi'ndeki takımadalar, özellikle Mumi kitaplarında resmettiği çevreye ilham vermiştir.

Her zaman sanatçı olmayı istemiş olan Tove, Stockholm, Helsinki ve Paris'te değişik sanat okullarında eğitim almıştır. Otuzlu ve kırklı yıllarda savaş yıllarındaki gündelik hayatı ve politikacıları hicveden karikatürleriyle ünlenmiştir.

İkinci Dünya Savaşı sırasında (1945) yayımladığı ilk Mumi kitabı "Mumiler ve Büyük Sel Baskını"nda Garm dergisinde çizdiği figürlerden yararlanmıştır. Kendi deyimiyle ilk başta bir oyun olarak başlayan yazarlığı, daha ilk kitabından itibaren ciddiyet kazanmış, Mumi serisi sekiz kitaba ulaşmıştır. Jansson daha sonra savaşın bunaltıcı havasından kurtulmak istediğini ve daha naif ve masum bir şeyler kaleme almak istediğini söylemiştir. Mumi romanları dışında kısa hikâyeler ve yetişkin romanları da yazan Jansson'un kitapları dünyada ellinin üzerinde dile çevrilmiştir.

Ayrıntı: 1269
Dinozor Çocuk: 63

Yaz Kitabı
Orijinal Adı: Sommarboken

Yazan: Tove Jansson
Çizimler: Tove Jansson
İsveççeden Çeviren: Zeynep Tamer
Dizi Editörü: Nihal Ünver
Yayıma Hazırlayan: Nil Cihan
Kapak Tasarımı: Gökçe Alper
Dizgi: Esin Tapan Yetiş

© Tove Jansson, 1976, Moomin Characters™

Bu kitabın Türkçe yayım hakları
Ayrıntı Yayınları'na aittir.

Türkçe yayım hakları Kalem Ajans aracılığıyla alınmıştır.

Baskı ve Cilt:
Ali Laçin - Barış Matbaa-Mücellit
Davutpaşa Cad. Güven San. Sit. C Blok No. 286
Topkapı/Zeytinburnu - İstanbul - Tel. 0212 567 11 00
Sertifika No: 33160

ISBN 978-605-5648-63-3
SERTİFİKA NO.: 16061

Birinci Basım: Ocak 2019
Baskı Adedi: 2000

AYRINTI YAYINLARI
Basım Dağıtım San. ve Tic. A.Ş.
Hobyar Mah. Cemal Nadir Sok. No.: 3 Cağaloğlu – İstanbul
Tel.: (0212) 512 15 00 Faks: (0212) 512 15 11
www.ayrintiyayinlari.com.tr & info@ayrintiyayinlari.com.tr

twitter.com/dinozorcocuk facebook.com/dinozorcocuk instagram.com/dinozorcocuk

Tove Jansson

Yaz Kitabı

İçindekiler

Önsöz 7
Sabah Yüzüşü 11
Ay Işığı 15
Büyülü Orman 17
Telkuyruk Kuşları 24
Berenice 30
Otlak 41
Venedik Oyunu Oynamak 46
Ölüm Sessizliği 54
Kedi 61
Mağara 68
Yol 74
Yaz Dönümü 77
Çadır 86
Komşu 93
Sabahlık 105
Dev Plastik Sosis 114
Dolandırıcıların Teknesi 126
Ziyaretçi 132
Solucanlar ve Diğerleri 141
Sophia'nın Fırtınası 150
Tehlikeli Gün 161
Ağustos 169

Önsöz

Yaz Kitabı'nı tek bir türde kategorize etmek mümkün değildir. Babaanne ve torunun doğayla iç içe ve heyecan dolu yaşantılarını anlatmasıyla macera, hayattaki bilinmezlerle ilgili yaptıkları yorumlar ve uzun sohbetlerle felsefe, gerçekte olmayan şeyleri hayallerde yaşatmalarıyla kurgu, yaşlı kadının yaptığı ince espriler ve göndermelerle mizah unsurlarını içerir. Her bir öykü birbirinden bağımsız görünmesine rağmen birbirine sıkı sıkıya bağlıdır.

Yaz Kitabı altı yaşındaki küçük bir kız çocuğu olan Sophia'nın gece kendine ait bir yatakta uyanarak annesinin artık hayatta olmadığı gerçeğiyle yüzleştiği sarsıcı bir bölümle bizlere dokunuyor. Yanında, bazen annesinin yerine bile koyduğu babaannesi yer alıyor. Yaşlı olmasına ve bitap düşmüş bacaklarına rağmen her yere torunun yanında giderek ona eşlik eden, hoş sohbet, ilgili, hayal dünyası adanın etrafında uzanan denizler kadar sonsuz, özgürlükçü, elinden kitap düşmeyen, çocuklara basmakalıp yasaklar koymayan ve anılarını sanki birer masalmış gibi torununa aktaran güzel bir babaanne... Sophia elbette ki ondan çok şey öğreniyor.

Çoğu konuda zıtlaşmalarına rağmen babaannesine oldukça bağlı...

Babaannenin bu profili yazar Tove Jansson'u döneminde ilerici ve farklı bir isim olarak hatırlamamızı sağladı. Kitabın "Çadır" bölümünde, Sophia'nın tek başına dışarda çadır kurması çerçevesindeki diyaloglarla, yazarın İsveç'te kızların tek başına dışarda çadır kurması için kampanya yürüten annesine selam göndermesi dikkat çeker. Tove Jansson'un annesinin, kızının neredeyse yürümeden önce çizmeye başladığına dair sözleri boşuna değildir; çünkü kendisi bu kitapta çok yoğun olarak görmesek de muhteşem çizimleriyle dünyaca ünlü bir grafik sanatçısıdır. Ellinin üzerinde dile çevrilmiş Mumi çocuk kitaplarının yazarıdır. Bu kitaplarda çocuklar için kurduğu hümanist ve evrensel değerlerle bezeli dünya ise *Yaz Kitabı*'ndaki Sophia'nın dünyası kadar gerçek ve etkileyicidir.

Tove Jansson *Yaz Kitabı*'nı 1972'de kendi annesinin ölümünden sonra yazmıştır. Kitap bir yaz mevsiminde geçer ve haziran ayından ağustos sonuna kadar yaşanan olayları anlatır. Babaanne, baba ve çocuktan oluşan ailenin her bir üyesi ne iyi, ne de kötü yönleriyle betimlenir. Yazar onları sıradan, adada yalnızlıklarıyla yaşayan insanlar olarak anlatır. Yalnızlığı ve adayı o kadar benimsemişlerdir ki adaya dışarıdan gelen kişiler bir haliyle onları rahatsız eder. Örneğin Sophia'nın arkadaşı Berenice misafir olarak geldiği adada hiç rahat etmez ya da yazın gelen yazlıkçılardan duyulan rahatsızlık sık sık dile getirilir. Karşı adaya komşu olarak gelerek villa yapan işadamı da hiç hoş karşılanmaz.

Sophia'nın babası ailesini koruyup kollayan ve masasın-

da çalışmadığı zamanlarda, bahçe işleriyle uğraşan çok çalışkan biri olarak tasvir edilerek 'güçlü baba' imgesi ön plana çıkarılır. Kitapta babayla çocuk arasında geçen herhangi bir diyalog yer almaz. Ama Sophia bu durumu böyle kabul etmiş görünür ve babasının yakınlarında olmasıyla bile huzur bulur. Bir bölümde geçen, "Babamın odasında çalışmasını seviyorum çünkü o zaman evde olduğunu biliyorum" sözü durumun kısa bir özetidir.

Kitapta adadaki tüm yaşam, iklim olayları, bitkiler ve büyülü orman tek tek ayrıntılı bir halde gözlemlenerek anlatılmıştır. Yosunların çok hassas yapıları olduğunu, bir kez üzerine basıldığında yağmurla tekrardan çıktığını, ikinci defa basıldığında artık büyüyemediklerini ve üçüncüsünde tamamen öldüklerini öğrenen okuyucu, bir daha bir bitkinin üzerine basıp geçerken artık eminim daha dikkatli olacaktır!

Zeynep Tamer

Sabah Yüzüşü

Temmuz ayının çok sıcak bir sabahının erken saatleriydi. Tüm gece yağmur yağdı. Nemden buğulanan çorak tepenin üzerindeki yosun ve yarıklar su içinde kalmış, doğanın rengi daha koyu bir hal almıştı. Sabah gölgesinde, sundurmanın altındaki bitkiler yabani yaprak ve çiçekleriyle yoğun yağmur ormanlarını andırıyordu. Yaşlı kadın, düşürdüğü şeyi bulmaya çalışırken önüne çıkan bitkilerin dallarını kırmamak için dikkatli olmak zorundaydı. Tek eli ağzında, dengesini kaybetmekten korkar vaziyette kaybettiği şeyi arıyordu.

"Ne yapıyorsun," diye sordu küçük Sophia.

"Hiç," diye cevap verdi babaannesi ve sonra öfkeyle "Takma dişlerimi arıyorum, aslında," diye ekledi.

Çocuk sundurmadan aşağı inerek, "Nerede düşürmüş olabilirsin peki?" diye sordu.

"Burada," dedi yaşlı kadın. "Tam burada duruyordum ki şakayık yapraklarının arasına düşüverdi." Babaanne, torun dişleri birlikte aramaya koyuldu.

Sophia, "Kenara çekilir misin? İzin ver de ben bakayım. Zar zor yürüyorsun zaten," dedi ve bahçedeki çiçekli tavanın

altından geçerek sürüne sürüne yeşil bitki köklerinin arasından ilerledi. Kapkara, yumuşacık toprak oldukça güzel ve gizemliydi. Beyaz, pembe karışımı yıpranmış bir kalıp diş oradaydı işte.

Sophia, "Buldum onları, buldum!" diye bağırarak ayağa kalktı "Haydi babaanne taksana."

"Ama durup beni seyretme böyle. Bu özel bir şey sonuçta," dedi babaannesi.

Sophia dişleri arkasında tutuyordu.

"Ama bakmak istiyorum," dedi.

Yaşlı kadın şapur şupur sesler çıkararak dişleri kolayca yerine oturttu. Aslında bu konuşmaya değecek bir konu da değildi.

"Sen ne zaman öleceksin babaanne?" diye sordu çocuk.

"Yakında. Ama bunlar hiç de senin meselen değil." "Neden peki?"

Babaannesi cevap vermeden kayalıklara ve oradan da uçurumun kenarına doğru yürüdü.

"Oraya gidemeyiz. Yasak!" diye çığlık attı Sophia.

Yaşlı kadın burun kıvırarak "Ne sen ne de ben uçuruma yaklaşamayız, biliyorum ama baban şimdi uyuyor ve hiçbir şeyden haberi yok. Yapabiliriz yani," dedi.

Birlikte kayalıkların üzerinden yürüdüler. Yosunların üzeri kaygandı ve güneş tam olarak tepelerindeydi. Her şeyin üzerinden buğu çıkıyordu. Tüm adayı hafif bir sis kaplamıştı.

Çocuk sevecen bir halde, "Çukur da kazacaklar mı babaanne?" diye sordu.

"Evet," dedi babaannesi, "büyük bir çukur kazacaklar. Hepimize yetecek kadar büyük," diye ekledi sinsice.

"Neden peki?" diye sordu Sophia..

Buruna doğru ilerlediler.

"Hiç bu kadar ilerlememiştim," dedi Sopiha "Ya sen babaanne?"

"Hayır," dedi babaannesi.

Kayalığın aşağıya doğru küçülen ve kararan her bir basamağından inerek en karanlık uç noktasına vardılar. Deniz yosunlarının kenarındaki açık yeşil renkli saçaklar, her adımda karanlığa yaklaştıkça suyun hareketiyle beraber ileri geri gidip geliyordu.

"Yüzmek istiyorum ben," dedi çocuk. Babaannesinin karşı çıkmasını bekliyordu ama öyle olmadı. Bunun üzerine Sophia kıyafetlerini yavaşça ama tedirgince çıkardı ve suya girdi. Sophia babaannesine bir baktı; olayları akışına bırakan insanlara pek güvenmemek lazım... Sophia ayaklarını suya daldırıp, "Su soğukmuş," dedi.

Babaannesi aklı başka yerde "Elbette soğuk," diye yanıtladı. "Ne bekliyordun ki?"

Çocuk beline kadar suya girmiş, endişeli duruyordu.

"Yüzsene hadi," dedi babaannesi. "Yüzebilirsin."

Sophia'ya göre su derindi. Yanında biri olmadan derin suda yüzemediğini babaannesinin unutmuş olabileceğini düşündü. Sudan çıkıp bir kayanın üzerine oturdu.

"Bugün hava güzel olacak," dedi.

Güneş tepeye çıkmıştı, tüm ada ve deniz pırıl pırıl parlıyordu. Gökyüzü olabildiğince açıktı.

"Dalabiliyorum ben," dedi Sophia. "Dalarken insan nasıl hisseder biliyor musun babaanne?"

"Tabii ki biliyorum," dedi babaanne. "Her şeyi bir tarafa bırakır, hazır olursun ve sadece dalarsın. Ayağına dolanan kahverengi deniz yosunlarını hissedersin. Su cam gibidir, de-

nizin üstü daha bir parlak ve bolca köpüklüdür. Suyun içine süzülürsün. Nefesini tutar, suda ters dönerek dışarı çıkarsın, doğrulur ve nefesini verirsin. Sonra da suda kayıp gidersin. Öylece süzülürsün".

"Gözlerin hep açık olur," dedi Sophia.

"Şüphesiz," dedi babaannesi. "Kimse kapalı gözlerle dalamaz."

"Peki, sana göstermesem de dalabildiğime inanıyor musun?"

"Evet, tabii ki," dedi babaannesi. "Hadi şimdi üzerini giyin de baban uyanmadan eve dönelim."

Günün ilk yorgunluğu çökmüştü. Eve gidince biraz kestirmeyi düşündü yaşlı kadın. Ayrıca çocuğun derin suya girerken yaşadığı korkunun hâlâ devam ettiğini babasına söylemeyi unutmamalıydı.

Ay Işığı

Nisan ayında bir gün dolunay vaktiydi. Bütün deniz buzlarla kaplıydı. Sophia uyandı. Adaya döndüklerini ve annesi öldüğünden artık onun kendine ait bir yatağı olduğunu hatırladı. Sobanın ateşi hâlâ sönmemişti. Çizmelerin, kuruması için asıldığı tavandaki lamba yanıp yanıp sönüyordu. Sophia yataktan çıktı. Yerler buz gibiydi. Pencereden dışarıyı izlemeye koyuldu.

Buz simsiyah görünüyordu. Buzların arasında kapağı açık bir soba ve yanan bir ateş gördü Sophia. Yok, aslında iki kapak vardı, birbirine çok yakın iki soba kapağı. İkinci pencerede yeraltından yukarı süzülen iki ateş yanıyordu. Üçüncü pencereye baktığında ise tüm odanın çifte yansıması karşısındaydı. İçi yosun, kar ve kuru çimen dolu kapakları açık valizler, sandıklar ve kutular görüyordu oradan. Hepsinin ağzı açıktı ve zeminleri kömür karası gölgeler olarak yansıyordu. Kayalığın üzerinde iki çocuk gördü. Çocukların hemen üzerlerine doğru bir üvez ağacı uzanıyordu. Arkalarındaki gökyüzü lacivertti.

Sophia yatağına uzandı ve tavandaki dans eder gibi titreyen lambayı seyre koyuldu. Ada eve doğru gitgide daha faz-

la yaklaşıyor gibi görünüyordu. Her tarafı kar yığınlarıyla örtülmüş sahildeki bir çayırın yanında uyuyorlardı. Altlarındaki buz koyulaşarak kayıp gitmeye başladı. Yerin içinden bir su kanalı açıldı yavaşça. Ay ışığının altında bütün valizler suda sürükleniyordu. Hepsinin ağzı açıktı. İçleri karanlıktı ve yosunlarla doluydu. Bir daha da geri dönmediler.

Sophia elini uzatarak, dikkatlice babaannesinin örgüsünden çekti. Yaşlı kadın hemen uyandı.

"Baksana," dedi Sophia, "Pencereden dışarıyı izlerken iki ateş gördüm. Neden bir değil de iki?"

Babaannesi düşündü ve "Çünkü bizim iki penceremiz var," dedi.

Bir süre sonra Sophia, "Kapının kapalı olduğuna emin misin," diye sordu.

"Açık," dedi babaannesi. "Kapı her zaman açık ve mışıl mışıl uyuyabilirsin."

Sophia battaniyenin içine kıvrılarak bütün bir adayı buzların üstünde yüzdürdü ve oradan ufka yolladı. Uykuya dalmadan biraz önce babası da uyandı ve sobaya odun attı.

Büyülü Orman

Adanın dışında, çıplak kayalığın hemen ardında cansız ağaçlardan oluşan ormanlık bir bölge vardı. Bu alan rüzgâr hattı içinde yer almaktaydı. Yüzyıllar boyunca buradaki ağaçlar, fırtınalara rağmen büyümek için çabaladı ve her biri kendine özgü bir biçimde gelişti. Botla yanlarından geçerken ağaçların, rüzgârın etkisiyle bükülmüş oldukları hemen fark edilirdi. Eğilmiş, iç içe geçmiş ve birçoğu yere yatmış durumdaydı. Zamanla gövdeleri çatlamış, çürükler oluşmuş ve yere yığılıp kalmışlardı. Cansız ağaçlar, üzerinde hâlâ bir parça yeşili kalmış olan diri ağaçlara, ya destek oluyor ya da onları ezerek öldürüyorlardı. Hepsi birlikte itaatkâr bir kabullenişle bu karman çorman yığını oluşturmaktaydılar. Ladin ağaçlarının dimdik uzanmak yerine yere devrildikleri alanlar dışındaki her yer kahverengi iğne yapraklarıyla parlıyordu. Ladinlerin yeşillikleri sanki balta girmemiş yağmur ormanlarındaymışçasına delice bir coşkunlukta ve nemlilikte büyümüş ve pırıl pırıl parlayan bir görünüme sahip olmuşlardı.

Ormana "büyülü orman" deniliyordu. Yavaş yavaş ve büyük bir emekle var etmişti kendini. Var olma ve yok olma arasındaki denge o kadar hassastı ki içinde yapılacak en ufak bir değişiklik bile olanaksızdı. Herhangi bir alanını ağaçlardan arındırmak veya çökmüş ağaç gövdelerini ormandan ayıklamaya çalışmak, bu büyülü ormanın sonunu hazırlayabilirdi. Bataklıkları kurutulamıyor, yoğun bitkilerin oluşturduğu ağaç duvarlarının arkasına hiçbir şey ekilemiyordu. Çalılıkların derinliklerinde, güneşin kendini hiç göstermediği karanlık yerlerde kuşlar ve küçük hayvanlar yaşardı. Sessiz ve sakin havalarda bu hayvanların kanat sesleriyle beraber hızlıca hareket eden ayak sesleri duyulurdu. Hayvanlar asla açığa çıkıp kendilerini göstermezlerdi.

Başlangıçta ailecek, büyülü ormanı olduğundan daha kötü bir hale getirmeye neden olacak hamlelerde bulundular. Çevre adalardan kütük ve kuru ardıç çalılıkları toplayarak kayıkla ormana taşıdılar. Yıpranıp, rengi solmuş birtakım güzelliklerin devasa örnekleri onlarla birlikte adaya sürüklenmiş oldu. Kırıp parçalayarak bulundukları yere kadar uzanan geniş ve üzeri boş patikalar yaptılar. Yaşlı kadın işlerin yolunda gitmediğini fark etmişti ama bir şey söylemedi. Geldikleri botu temizledi ve ailenin diğer bireylerinin büyülü ormandan sıkılıp gitmelerini beklemeye koyuldu. Sonra tek başına ormana girdi. Ağır aksak yürüyerek bataklığın ve eğreltiotlarının yanından geçti. Yorulduğunda yere uzanıp gri liken ve dalların oluşturduğu ağların arasından gökyüzünü seyretti. Evdekiler, nerede kaldığını sorduklarında yaşlı kadın ormanda bir süre uyuyakaldığını söyledi.

Büyülü orman haricinde ada derli toplu çok güzel bir park yeri haline gelmişti. Toprak bahar yağmurlarıyla sırılsıklam

olurken en küçük bir dal parçasına kadar her şeyi temizleyip topladılar ve sonra da kumsala inerken sadece dar patikalardan yürüyerek yosunlardan oluşan bitki örtüsünün üzerinde bir taştan diğerine atlayıp yollarına öyle devam ettiler. Sadece çiftçiler ve yazın tatil için gelenler yosunlara basarak yürürlerdi. Yosunların en dayanıksız bitkiler olduğunu bilmiyorlardı; çok sık hatırlatılamıyor tabii. Üstüne basıldığında ilk sefer yağmurun yağmasıyla beraber doğrulmayı başarsalar da ikinci sefer doğrulamaz ve üçüncü ezilmede ölürler. Benzer bir durum pufla ördeğinde de vardır mesela. Üçüncü kez yuvalarında korkutulduklarında bir daha asla oraya dönmezler. Bazen temmuz ayında yosunlar bir çeşit uzun, ince çim türüyle donanırdı. Ufak tefek çiçek salkımları tam olarak yerden aynı yükseklikte açar ve iç bölgelerdeki çayırlar gibi rüzgârda sallanıp dururlardı. O dönemlerde bütün ada sıcaklardan kavrulur, nemden neredeyse hiçbir şey görünmezdi ve bu durum bir hafta içinde kaybolurdu. Hiçbir şey el değmemiş, vahşi doğadan daha güçlü bir etki yaratamaz.

Yaşlı kadın gizemli ormanda oturup birbirinden garip hayvan figürleri yontuyordu. Dallardan ve odun parçalarından pençe ve yüz şekilleri oluşturur, şekilleri çok belirgin kılmayarak, onlara yaklaşık biçimler verirdi. Hayvanlar yapıldıkları ağacın ruhunu ve gövdesinin eğimini koruyordu. Bacakları kendine has bir biçime ve şaşırtıcı bir ebada sahipti. Çürüyüp giden bu ormanın bir parçası olarak da öylece kaldılar. Yaşlı kadın bazen onları direkt bir kütükten ya da ağaç gövdesinden kesip çıkarırdı.

Yontulan hayvanların sayısı gün geçtikçe artıyordu. Ağaçlara sıkıca sarılmış olarak, ata binmiş gibi dalların üzerinde, bir gövdeye yaslanmış dinlenirken ya da yerin dibinde gö-

mülüyken... iki yana açık kolları ile bataklığa batmış ya da sessizce kıvrılarak bir ağaç kökünün dibinde uyurlardı. Bazen ormanın içinde bir siluettiler, bazense ikisi, üçü bir araya gelerek ya bir kavgaya ya da aşka dahil olurlardı. Yontmak için son halini almış olan yaşlı ağaçlarla çalışmayı tercih ederdi babaanne. Yani bakar ve ağacın, düşüncelerini yansıtabilecek özellikte olup olmadığına karar verirdi.

Bir seferinde kumun içinde büyük, beyaz bir omurga buldu. Yontmak için çok sertti ama bundan daha güzeli de olamazdı. Onu hemen gizemli ormanın içindeki yerine geri bıraktı.

Denizin dalgalarıyla sürüklenerek gelmiş beyaz ya da grimsi renklerde birçok kemiğe rastladı.

"Neyle uğraşıyorsun?" diye sordu Sophia.

"Oyun oynuyorum."

Çocuk büyülü ormandan içeri girivererek babaannesinin yaptığı her şeyi gördü.

"Yoksa bir heykel sergisi mi hazırladın?"

Yaşlı kadın bunların heykelle hiçbir ilgisinin olmadığını, heykelin tamamen farklı bir şey olduğunu söyledi.

Birlikte sahil boyunca kemik toplamaya başladılar.

Toplama işi gariptir. Çünkü insan aradığı şey haricindekileri göremez. Mesela yaban mersini topluyorsan sadece kırmızı renkli nesneleri görürsün ya da kemik arıyorsan gözün yalnızca beyaz olanlara takılır ve nereye gidersen git, kemik dışındaki hiçbir şeye dikkat etmezsin. Bazen ince bir iğne gibi çıtkırıldım, hoş ve narin olurlar ve bu nedenle büyük bir dikkatle taşınmaları gerekir. Bazen de bir gemi enkazının iskeleti gibi kuma gömülü halde, çok kalın bir oyluk kemiği ya

da kaburga kafesi olarak bulunurlar. Binlerce farklı biçimi olan bu kemiklerin her biri kendine has bir yapıya sahiptir.

Sophia ve babaannesi buldukları her şeyi büyülü ormana taşıyorlardı. Genellikle alacakaranlık çöktüğünde giderlerdi ormana. Ağaçların altındaki zemini, işaret dilinde kullanılan sembolleri andırır tarzda süslemelerle donatır, motifleri hazır olduğunda da oturup biraz laflayarak çalılıklardan gelen kuş seslerine kulak kabartırlardı. Bir keresinde bir keklik kanatlanıp uçmuş, diğerindeyse karşılarına küçücük bir baykuş çıkıvermişti. Gece karanlığına bürünmüş gökyüzüne karşı belli belirsiz bir siluette ağacın dalında oturuyordu. Daha önceden kimse adada baykuş görmemişti.

Bir sabah Sophia, büyük bir hayvana ait kusursuz bir kafatası bulmuştu; tek başına. Babaannesi kafatasının bir fok balığına ait olabileceğini düşündü. Onu alarak sepetin içine sakladılar ve akşam olana kadar tüm gün beklediler. Güneş kırmızının çeşitli tonlarına bürünerek batmış ve ışık adanın her bir yanına yayılmıştı. Toprağa varıncaya kadar her yer al aldı. Babaanne, torun kafatasını gizemli ormana geri bıraktılar. Karanlıkta kafatasındaki dişler parlıyordu.

Sophia birden çığlık atmaya başladı.

"Onu buradan uzaklaştır!" diye bağırdı. "Götür onu buradan!"

Babaannesi küçük kızı kaldırıp kucağına aldı. Hiçbir şey söylememenin daha iyi olacağını düşünmüştü. Bir süre sonra çocuk uykuya daldı zaten. Sonra yaşlı kadın oturup kumsalın üzerine kibrit kutularından yapılmış bir ev ve evin arkasında yaban mersinleriyle dolu bir alanın varlığını hayal etti. Bir iskelesi de olabilirdi evin pekâlâ ve alüminyum folyodan yapılmış pencereleri de.

Babaannenin tahta hayvanları ormanın içlerine girerek gözden kayboldular. Ağaçları süslemek için kullandıkları motifler ise yerin derinliklerine gömüldü ve yosunlardan dolayı yeşillendiler. Ağaçlar zaman geçtikçe birbirlerine daha çok yaklaştı; sanki kucak kucağa uzanıyorlardı. Yaşlı kadın büyülü ormana genellikle güneş battığında giderdi. Gün içinde verandada oturarak ağaç kabuklarından botlar yapardı.

Telkuyruk Kuşları

Güneş henüz doğmamıştı ve misafir odası oldukça soğuktu. Babaanne eski bir örtüyü üzerine çekti, duvardan da birkaç yağmurluk indirdi indirmesine ama hiçbirinin soğuğa bir faydası yoktu. Bu durumun bataklıktan kaynaklandığını düşünüyordu. Bataklıkların garip bir tarafı vardır. Onları taşla, kumla ve yaşlı kütüklerle doldurup üzerlerine odun yığınları ve kesim düzeneği için kullanacağın bir alan yaparsın ama yine de orayı hâlâ bir bataklıkmış gibi görmeye devam edersin. İlkbaharın başlarında buz soluyan bataklıkların, siyah sulara ve çiçeklenmiş bakir sazlıklara sahip oldukları zamanların bir hatırlatıcısı olarak kendilerine has dumanları tüter üzerlerinde. Babaanne sönmüş gaz lambasına baktı. Saat üçü gösteriyordu. Yataktan kalkarak üzerini giydi. Bastonunu aldı ve aksaya aksaya taş merdivenlerden aşağıya indi. Ölüm sessizliğinde bir geceydi ve babaanne telkuyrukluların sesini dinlemek için bir istek duymuştu.

Sadece odunların kesildiği avlu değil tüm ada sis bulutlarıyla kaplıydı. Denizde, mayıs ayının başlarına özel olarak var olan bir sessizlik durumu hâkimdi. Ağaç dallarından dü-

şen su damlacıkları bu dinginlikte hemen fark ediliyordu. Çiçekler henüz açmamış ve kuzeye bakan yerlerdeki kar tepecikleri erimemiş olsa da doğa canlanmak için dört gözle bekliyordu. Babaanne tel kuyruk kuşlarını bağrışırken duydu. Öterken çıkardıkları sesler nedeniyle bu kuşlar bağırtlak kuşu olarak da bilinir. Her zaman uzaklara, hep uzaklara doğru yol alırlar ve asla ortaya çıkıp görünmezler. Aynen bıldırcınlar gibi gizemli olsalar da, bıldırcınlar yalnızlığı seçerek bir çalılığın içinde kendilerini saklarlarken, telkuyruklular dış mekânlardan en uzaklardaki adaların ötesinde büyük bir düğün kalabalığında, hep bir ağızdan şarkı söyler gibi geçirirler bahar akşamlarını.

Babaanne kayalığın üzerine tırmanarak genel olarak kuş türü hakkında kafa yordu. Görünüşe bakılırsa başka hiçbir hayvan olayları yorumlayıp kusursuz bir bütünlük yaratmada, yıllar ve mevsimler dahilinde oluşan değişimlere ayak uydurmada- ki bunlar insanlardan kaynaklanan değişimlerdir- kuşlar kadar etkileyici bir kapasiteye sahip değildi. Göçmen kuşları düşündü mesela, sonra yaz akşamında rastlanan ardıç kuşlarını ve guguk kuşunu, evet guguk kuşu, uçarak etrafı dikizleyen soğuk iklim kuşlarını ve küçük kuşları, kısa bir ziyaret için yaz sonu partilerine çullanan yuvarlak, dilsiz, korkusuz küçük kuşları ve kırlangıçları düşündü, sadece mutlu insanların yaşadığı evleri şereflendiren kırlangıçları... Tam bir kuş olarak sayamayacağımız arada kalan türlerin birtakım güçlü sembolleri ifade etmeleri ise ilginçti. Ya da belki değildi. Babaanneye göre telkuyruk kuşları umut ve yenilenme kavramlarını temsil ediyordu. Bacakları tutulmuş bir halde dikkatlice kayayı aştı ve küçük kulübeye gelince camı tıklattı. Sophia hemen uyanmış ve dışarı çıkmıştı.

"Telkuyrukluları dinlemeye gidiyorum," dedi yaşlı kadın.

Küçük kız da üzerini giydi ve beraberce kuşlara doğru yürümeye başladılar. Adanın doğu tarafında bulunan kayalıkların kenarları ince buz şeritleriyle kaplıydı. Henüz kimsenin odun toplamaya zamanı olmamıştı. Bütün kumsal karman çorman bir durumdaydı. Devrilmiş kerestelerden oluşan büyük bir tümsek, direkler boyunca uzanan deniz yosunları ve sazlıklar... İçi, metal çerçevesinin dışına çıkarak ters yüz olmuş çıtkırıldım tahta kutular ve hepsinin üzerinde ise atık yağlardan kararmış görünümüyle çok büyük ve ağır bir ağaç gövdesi vardı. Hafif ağaç parçacıklarıyla önceki fırtınalardan kalma taş ve kaya kırıkları buz kütlelerinin biraz ötesinde yavaşça hareket ediyor, yumuşak dalgalar eşliğinde bir ileri bir geri gidip geliyorlardı. Güneş doğmak üzereydi ve denizin üzerine çöken sis ışıkla birlikte şimdiden etrafa yayılmıştı. Telkuyruk kuşları uzaklardan, melodik bir biçimde durmaksızın ötüşüyorlardı.

"Yavruluyorlar," dedi Sophia.

Gün ağarmıştı artık. Sis bulutu bir an için parlayarak kaybolup gitti. Suyun içindeki düz kaya parçasının üzerinde bir bağırtlak kuşu duruyordu. Islaktı ve yaşamıyordu. Sıkılıp ufacık kalmış plastik bir poşete benziyordu. Sophia onun yaşlı bir karga olabileceğini iddia etse de babaannesine bu çok da ikna edici gelmedi.

"Ama bahar mevsimindeyiz!" dedi Sophia. "Kuşlar şimdi ölmez ki. Hem daha taptazecikler ve yeni evliler. Bunu sen söylemiştin."

"Evet," dedi babaannesi, "ölmüş ama durum böyle."

"Nasıl öldü peki?" diye haykırdı Sophia. Çok sinirlenmişti.

"Karşılıksız aşktan," dedi babaannesi. "Bütün bir gece âşık olduğu tel kuyruk kuşu için şarkı söyleyip gak gak diye bağırmış ama başka bir kuş gelerek sevdiği kuşu alıp götürmüş. O da bunun üzerine başını suyun altına daldırarak, akıntıya kapılıp gitmiş."

"Bu anlattıkların doğru değil!" diye bağırdı Sophia ve ağlamaya başladı. Telkuyruklular boğulmazlar! Doğruyu söyle."

Başını bir taşa çarpmış olabileceğini söyledi babaannesi bunun üzerine. "Önünde ne var ne yok dikkat etmeden şarkı söyleyip, gaklayarak gidiyormuş. Her zamankinden daha mutlu olduğu bir sırada başını çarpmış."

"Bu daha iyiydi," dedi Sophia. "Gömelim mi peki?"

"Gerek yok. Kuvvetli bir akıntıyla sulara kapılır gider ve böylece kendi kendini gömmüş olur. Deniz kuşlarının da tıpkı denizciler gibi denize gömülmesi gerekir."

Yollarına devam ederlerken denizcilerin gömülmesinden ve tel kuyrukluların ta uzaklardan ikili üçlü korolar halinde bülbül gibi şakımalarından bahsettiler. Yarımadanın burun kısmı uca doğru kış fırtınalarından ötürü büsbütün değişikliğe uğramıştı. Burada taş ve kayalık haricinde asla bir şey olmazdı normalde ama şimdi bütün bir sahil kumla kaplıydı.

"Burası korunmalı," dedi babaannesi bastonuyla kumu işaret ederek. "Eğer deniz yükselir ve kuzey rüzgârları eserse, içerdeki her şey buraya taşınır."

Ayaklarını boylu boyunca uzatarak ağarmış bir kamış öbeğinin üzerine oturuverdi ve gökyüzünü seyre daldı. Sophia da yanına uzandı hemen. Hava gitgide ısınıyordu. Bir süre sonra garip bir ürperti duydular. Bu uçuş halindeki göçmen kuşlarının fısıltı halindeki seslerini duymak gibi bir şey-

di ve sonra bütün bir kuş sürüsünü, adanın üzerinden geçerek kuzey doğuya doğru uçarken gördüler.

"Peki, şimdi ne yapalım?" diye sordu Sophia.

Babaannesi küçük kıza, burunun uç noktasında dolaşarak denizden kumsala sürüklenmiş şeylere bakabileceğini söyledi.

"Sıkılmayacağına emin misin peki?" diye sordu kız.

Babaannesi, "Evet, kesinlikle eminim," dedi. Yana doğru dönerek, kolunu başının üstüne aldı ve kazağının kolu, şapkası ve beyaz kamışların oluşturduğu küçük bir üçgen çerçevenin arasından gökyüzünü, denizi ve kumları seyre daldı. Hemen yan tarafındaki kumda biten kuru ot demetinin tırtıklı yaprakları arasında bir su kuşuna ait tüy öbeği duruyordu. Yaşlı kadın büyük bir dikkatle tüyün nasıl bir yapıda olduğunu incelemeye koyuldu. Ortasında beyaz ve gergin bir uzantı ile onun çevresini kaplayan çok hafif, açık kahverengi tüyler vardı. Uçlara doğru koyulaşıp, parlaklaşıyor ve incelmesine rağmen güçlü bir kıvrımla son buluyorlardı. Küçük bir esintiyle hafifçe hareket etti ama yaşlı kadın fark etmemişti. Tırtıklı yaprak ve üzerindeki tüy parçası tam olarak babaannenin görüş açısı içindeydi. Tüyün bu bahardan kalıp kalmadığını merak etti. Belki de henüz o gece gelmişti ya da tüm kış boyunca oradaydı. Kumun içindeki bu kuru ot demetinin dibinde yuvarlak bir çukur gördü. Bir tutam deniz yosunu, sapın çevresini sarmıştı. Hemen yanında ise bir ağaç kabuğu vardı. Uzun bir süre bakıldığında kabuk büyüyerek yaşlı bir dağa dönüşüveriyordu. Üzerinde kraterler ve girdaplara benzeyen kazılar vardı. Kabuk çok güzel ve etkileyiciydi. Tekneleri karaya bağlamak için kullandıkları kumdaki tek direk de, kendi gölgesi üzerinde duruyordu. Kum i-

ri tanecikli ve tertemizdi; sabah ışığında rengi neredeyse griydi. Gökyüzü açık ve deniz berraktı.

Sophia koşarak geri geliyordu.

"Zemin ızgara buldum!" diye bağırıyordu. "Oldukça büyük. Gemiden sürüklenip kıyıya vurmuş! Uzunluğu bir sandal kadar vardır."

"Gerçekten mi?" diye sordu babaannesi.

Hemen ayağa kalkmaması önemliydi. Böylece kuru ot demetine bakıp dikkat kesilecek zamanı olacak ve tüyün tutunduğu yaprağı terk ederek, hafif bir sabah esintisiyle uzaklara uçtuğunu görebilecekti. Ama ayağa kalkmasıyla manzarası daralmış ve tüy görüş açısından çıkmıştı.

"Bir tüy gördüm," dedi. "Bağırtlak kuşuna ait bir tutam tüy."

"Hangi bağırtlak kuşu?" diye sordu Sophia, aşkından ölen kuşu çoktan unutmuştu.

Berenice

Bir yaz adaya Sophia'nın bir misafiri geldi. Küçük kız Sophia'nın ziyarete gelen ilk arkadaşıydı ve arkadaşlıkları oldukça yeniydi. Sophia onun saçlarına hayran kalmıştı. Kızın adı Herdice Evenlyn'di ama herkes ona Pipsan diyordu.

Sophia, Pipsan'ın gerçek isminin sorulmasından duyduğu korkudan bahsetmişti babaannesine. Aslına bakılırsa bu küçük kız her şeyden korkuyordu ve bundan ötürü ona nasıl davranıldığına çok dikkat etmek gerekiyordu. En azından başlarda daha önceden görüp tanımadığı şeylerle ilgili onu korkutmamaya karar verdiler. Pipsan adaya geldiğinde üzerinde oraya uygun olmayan kıyafetler vardı. Kösele ayakkabıları ise cabasıydı. İyi yetiştirilmiş, sessiz ve sakin bir kızdı ve saçları insanın nefesini kesecek kadar güzeldi.

"Saçları harika değil mi?" diye fısıldadı Sophia. "Kendiliğinden dalgalı."

"Evet, çok güzeller," dedi babaannesi ve bakışıp yavaşça başlarını salladılar. Sophia iç çekerek "Pipsan'ı koruyup kollamak istiyorum," dedi. "Onu korumak için gizli bir örgüt

kuramaz mıyız? Ama bize sıkıntı olabilecek tek şey var. O da 'Pipsan' isminin soylu bir isim olmaması."

Babaannesi bunun üzerine küçük kıza Berenice demeyi teklif etti. Elbette ki bu isim sadece kurdukları gizli örgüt içinde kullanılacaktı. Berenice hem saçlarıyla ün kazanmış bir kraliçenin ismi, hem de 88 takımyıldızından birinin adıydı.

Babaanne ve torunun yarattıkları gizli düş oyununun içinde, birçok önemli konuşmanın odağında olan Pipsan adada gezip dolanıyordu. Bu harika, minik, ürkek çocuk tek başına bırakılamayacağı için Sophia hop oturup hop kalkıyor, misafirini beş dakikadan fazla yalnız bırakmaya cesaret edemiyordu.

Babaannesi evin arkasındaki misafir odasında uzanmış yatarken torununun içeriye girdiğini fark etti. Sophia soluk soluğa merdivenleri tırmanıp, aceleyle odaya girerek, yatağa oturdu ve fısıldayarak "Berenice beni deli ediyor. Bota binmekten korktuğu için kürek çekmeyi de bir türlü öğrenemiyor. Suyun soğuk olduğunu düşünüyormuş. Bu kızla ooo daha çok işimiz var!" dedi. Babaanne, torun oracıkta konuyla ilgili, o an için herhangi bir şey kararlaştırmadan kısa bir toplantı yapmış oldular böylece ve Sophia yine aceleyle dışarı çıktı.

Misafir odası eve sonradan eklenmiş bir odaydı ve bundan ötürü kendine has bir biçimi vardı. Evin arka kısmına sıkı sıkıya tutturulmuştu. Katranlanmış olan iç duvarda ağlar, halkalı cıvatalar, ipler ve zamanı gelince işe yarayacağı düşünülen diğer eşyalar asılıydı. Odanın çatısı evin çatısının devamı olarak yapıldığından oldukça eğimliydi. Oda kazıkların üstüne kuruluydu. Bu durum kayanın, yani eskiden ba-

taklık olan, ev ile odun kesilen yer arasına doğru uzanmasından kaynaklanıyordu. Misafir odası bahçedeki çam ağacından dolayı bir yatağın kaplayacağı alandan daha geniş bir alana sahip değildi. Aslına bakılırsa kapısı ve maviye boyanmış küçük bir koridorundan başka bir şeyi yoktu. Bir uçta içi çivi dolu çekmeceler, diğer uçta ise kocaman bir penceresi vardı. Pencere evin dışında yer aldığından büyüktü ve sol kısmı çatıya doğru uzandığından eğimliydi. Yatak beyazdı ve üzerinde mavi, sarı renklerden oluşan süslemeler vardı. Odanın hemen altında keresteler, içinde kömür katranı olan tenekeler, benzin, tahta koruyucu maddeler, boş kartonlar, kazmalar, kürekler, eskiden kalma içi yem dolu kutular ve hâlâ güzel olduğu için atmaya kıyamadıkları eşyalar bulunuyordu. Aslında misafir odası hoş bir odaydı. Evin diğer bölümlerinden oldukça farklı duruyordu. Detayları isimlendirmek çok da mühim değil.

Babaannesi tekrardan kitabının başına geçtiğinde Berenice ile ilgili her şey aklından uçup gitmişti. Güneybatı rüzgârı evin ve aynı zamanda adanın etrafında sessizce uğuldayıp eserken, yaşlı kadın içerdeki radyodan hava durumunu dinliyordu. Pencere pervazına bir miktar güneş ışığı düşmekteydi.

Sophia kapıyı tıklatıp içeri girerek, "Berenice ağlıyor," dedi. "Karıncalardan korkuyormuş. Onların her yeri sardığını düşünüyor. Şöyle ayaklarını kaldırıyor ve sonra yere vurarak ağlıyor. Durup, yürüyecek cesareti bulamıyor kendinde. Bu kızla ne yapacağız biz?"

Babaanne, torun Berenice'yi bota bindirmeyi düşündüler. Neticede botta karınca olmazdı ve böylelikle onu çok daha yoğun hissettiği bir korku karşısında, daha az korktuğu bir

şeyi yaptırmak için ikna etmiş olacaklardı. Yaşlı kadın tekrardan kitabına döndü.

Yatağının ucunda bir keşişin resmedildiği güzel bir tablo duruyordu. Parlak kâğıt üzerine renk baskısı yapılarak üretilmiş ve bir kitaptan kesilmişti. Resimde alacakaranlığın içinde bir çöl, gökyüzü ve kuru topraktan başka bir şey yoktu. Resmin ortasında keşiş yatağına uzanmış kitap okuyordu. Açık bir çadırın içindeydi ve hemen yanındaki komodinin üzerinde gaz lambası vardı. Çadırın, yatağın, ışık halkasının ve komodinin işgal ettiği bütün bir alan neredeyse keşişin kapladığı alan kadardı. Karanlığın içine, derinliklere doğru bakıldıkça belli belirsiz fark edilen ve dinlenir vaziyette olan bir aslan silueti görünüyordu. Sophia'ya göre aslan tehlikeliydi ama babaannesi onun keşişi korumak için orada olduğunu düşünüyordu

Güney rüzgârları estiğinde günler herhangi bir değişiklik ya da bir olay olmaksızın birbirini aynı şekilde takip ederdi. Bu durum kolaylıkla fark ediliyordu. Gündüz ve gece düpedüz birbirinin aynısıydı ve günler dingin bir rüzgâr uğultusu eşliğinde geçip gidiyordu. Baba sadece masasında oturup çalışırdı. Ağlar suya bırakılır, sonra geri toplanırdı. Adada herkes kendi işini yapmaya odaklı yaşardı. Yapılacaklar o kadar belirgin ve rutindi ki kimse bunlarla ilgili konuşma gereği duymaz ve yaptıklarıyla sempati ve hayranlık kazanmayı amaçlamazdı. Her zaman olduğu gibi uzun bir yazdı ve her şey kendi koşulları içinde büyüyüp gelişiyordu.

Berenice'nin –aramızda taktığımız gizli ismi kullanıyorduk– adaya gelmesi daha önceden kimsenin öngörmediği karışıklıklara neden oluyordu. Sıradan ada halkının birbirinden ayrılmaz bir bütün olduğunu daha önce fark eden olma-

mıştı. Hayat yaz dinginliğinde akıp gitmekteyken, üzerlerine rehavet çöken ada halkı, misafirlerinin varlığını hesaba katmayı ihmal etmişlerdi. Aslında Berenice denizden, karıncalardan ve geceleyin ağaçların rüzgârlı uğultusundan çok onlardan korkmuştu.

Küçük kızın geldiği üçüncü gün Sophia misafir odasına girerek, "Yeter artık! Bu kız tam bir umutsuz vaka. Suya dalmasına yardım ettim ama yine de işe yaramadı," diye söylendi.

Babaannesi, "Gerçekten daldı mı?" diye sordu.

"Evet. Benim desteğimle daldı."

"Ya öyle mi? Peki sonra ne oldu?"

"Saçları tuzlu suya dayanıklı değilmiş," diye üzgünce durumu açıkladı. Berbat oldular. Ama onu sevdiğim şeyi saçlarıydı."

Babaannesi üzerindeki battaniyeyi çekip ayağa kalktı ve bastonunu alarak, Berenice'nin nerede olduğunu sordu.

"Patates tarlasında," dedi Sophia.

Bunun üzerine yaşlı kadın tek başına adanın öbür ucuna, patates tarlasına doğru yürüdü. Burası denizin biraz üstünde kayalıkların arasında kalan, rüzgâr almayan ve tüm gün güneş gören bir yerdi. Kum yatağına her zaman patates tohumlarından erken yetişenleri ekerek etrafını deniz yosunlarından oluşan bir tabakayla sararlar ve sularken tuzlu su kullanırlardı. Tohumlardan oldukça küçük, temiz ve pembemsi renkte oval patatesler yetişirdi. Berenice en büyük kayanın arkasındaydı, çam ağacının dalları altında yarı saklanır halde oturuyordu. Yaşlı kadın ondan biraz uzağa otururak küçük bir kürekle toprağı kazmaya başladı. Henüz ufacık olmalarına rağmen kumdan bir düzine patates çıkardı.

"İşte bu iş böyle yapılıyor," dedi Berenice'ye Büyük bir bitki ekerek birçok küçük sebze elde ediyorsun. Biraz daha beklediğinde ise sebzelerin büyüyor."

Berenice karmakarışık olmuş saçlarının arasından babaanneye hızlı bir bakış atıp kaldığı yerden uzaklara bakmaya devam etti. Ne patatesler, ne bir insan ne de herhangi bir şey umurunda değildi.

Biraz daha büyük olsaydı diye düşündü yaşlı kadın, aslında epeyce büyük olsaydı, bu durumun nasıl da korkunç olduğunu anladığımı söyleyebilirdim ona. Buraya geliyorsun ve kendini birden uzun zamandır iç içe yaşamış küçük dar bir grubun içinde buluyorsun. Aidiyet hissiyle, bildikleri, tanıyıp hissettikleri bu topraklarda birbirlerinin hep etrafında olan, alışık oldukları her bir tehlikenin onları birbirine daha çok bağladığı ve kendilerinden emin kıldığı bir grubun içinde. Ada, dışardan gelen biri için pekâlâ ürkütücü görünebilir bu durumda. Burada her şey eksiksiz bir biçimde işler ve herkesin kendine ait, güvenilir, sağlam bir yeri bulunur. Kumsalın ardında hayat alışılagelip, fosilleşmiş ritüellere göre devam eder. Diğer taraftan da günlerinin bir rastlantı sonucu oluştuğunu, dünyanın sanki her an ufuk çizgisinde sona erecekmiş gibi, geçici olduğunu düşünerek yaşarlar. Yaşlı kadın bu düşüncelere öylesine yoğunlaşmıştı ki, hem patatesler hem de Berenice aklından uçup gitmişti. Adanın rüzgâr alan kıyısına doğru bakıyordu, dalgalar iki yandan adayı sarıyor, sonra tekrardan birleşerek ana karaya doğru devam ediyorlardı. Dev dalgaların oluşturduğu upuzun, mavi manzara sonrası deniz sakinleşince küçük bir kama ortaya çıkıverdi. Bu arada içindeki beyaz palabıyıklı adamlarıyla bir balıkçı teknesi kıyının diğer tarafında yol almaktaydı.

"Şu tarafa bak!" dedi yaşlı kadın. "Orada bir bot var."

Gözleri Berenice'yi arıyordu ama çocuk çam ağacının altına gizlenmişti.

Bir kez daha "Şuraya baksana!" diye seslendi. "Kötü adamlar yoldalar, buraya doğru geliyorlar. Saklanmamız lazım."

O da çam ağacının altına doğru ağır ağır gitti ve fısıldayarak, "Görüyor musun?" dedi. "İşte oradalar. Bu tarafa doğru yöneldiler. Bence biraz daha güvenli bir yere geçmeliyiz," diyerek sürüne sürüne kayalığı tırmanmaya başladı. Berenice ise ellerinin ve dizlerinin üzerinde emekleyerek hızla ilerliyordu. Küçük yabanmersini bataklığının etrafından dolanarak söğüt çalılarıyla dolu bir çukura geldiler. Yerler ıslaktı ama başka çareleri de yoktu.

"Ucuz atlattık," dedi yaşlı kadın. "Şu an için bir tehlike yok." Sonra Berenice'nin yüzündeki ifadeye bakarak ekledi: "Güvendeyiz, demek istiyorum. Bizi artık asla bulamazlar."

"Onlar neden kötü insanlar?" diye fısıldadı Berenice.

"Çünkü buraya gelerek, bizi rahatsız ediyorlar," diye yanıtladı yaşlı kadın. Burada yaşayan ada halkı olarak bize sıkıntı verecek insanların buradan uzak durmalarını istiyoruz."

Balıkçı teknesi yoluna devam edip gitti. Sophia babaannesi ile Berenice'yi arıyordu. Yarım saattir peşlerindeydi. Nihayet onları bulduğunda sessizce yavru kurbağaları korkutmakla meşguldü; sinirliydi.

"Neredeydiniz?" diye bağırdı. "Her yeri alt üst ettim sizi bulmak için."

"Saklanmıştık," dedi babaannesi.

Berenice de "Saklanmıştık," diyerek kadını tekrarladı. "Kimsenin buraya gelip bizi rahatsız etmesine izin vereme-

yiz." Sonra yaşlı kadının yanına yanaşarak, Sophia'ya sert bir bakış attı.

Sophia hiçbir şey söylemedi ve gerisin geriye dönerek onlardan uzaklara doğru koşmaya başladı.

Ada küçülmüş gibiydi ve her yer Sophia'ya dar geliyordu. Ne tarafa giderse gitsin nerede olduklarını biliyordu. Onlardan uzaklaşması gerekiyordu, diğer taraftan da gözden kaybolduklarında onları bulmak için bir zorunluluk hissediyordu; çünkü ancak onları bulduğunda yine umursamayacaktı.

Bir süre sonra yaşlı kadın yorulmuştu. Misafir odasının merdivenlerini çıkarken, "Artık kitap okuyacağım," dedi. "Gidip Sophia'yla oyna."

"Hayır," dedi Berenice.

"O zaman kendi başına oyna." "Hayır," diye tekrarladı küçük kız. Yine korkmuştu.

Babaanne bunun üzerine bir tutam kâğıt ve bir kurşun kalem getirerek merdivene bıraktı ve "Haydi, şimdi bir resim çiz bakalım," dedi.

Berenice, "Ben resim çizmeyi bilmiyorum," diye yanıtladı.

"Sana korkunç gelen bir şeyin resmini yap mesela," dedi babaanne. Gerçekten yorulmuştu artık. "Çizebildiğin en korkunç şeyi çiz ve bununla olabildiğince uzun oyalanmaya çalış."

Sonra kapısını kapatıp kilitledi ve kendini hemen yatağa atarak battaniyesini başının üzerine çekti. Denizin uzaklarından gelen lodos, adanın ortasındaki misafir odasıyla odun kesim yerinin etrafında sessiz sedasız esmekteydi.

Sophia yem kutusunu çeke çeke pencereye kadar geldi ve yukarı tırmandı. Camı üç defa uzun, üç defa da kısa olmak üzere tıklattı. Babaannesi üzerinden battaniyesini atarak camı araladığında, Sophia ona, kurdukları gizli dernekten çık-

tığı haberini verdi. "Bu Pipsan!" dedi. "Beni hiç mi hiç ilgilendirmiyor artık! Peki ne yapıyor şu an?"

"Resim yapıyor. Aklına gelen en korkunç şeyi çiziyor."

"O resim yapamaz ki," diye fısıldadı Sophia hırslı bir halde. "Benim not defterimi mi verdin yoksa? Neden bir şey çizmek zorunda peki?"

Pencere çarparak yüzüne kapandı, babaannesi tekrardan yatağına uzandı. Sophia üç posta daha gidip geldi. Her seferinde ürkütücü bir resim getirerek onları içeriye bakacak şekilde misafir odasının camına yapıştırıyordu. İlk resimde üzerine dev karıncalar tırmanırken çığlık atan çirkin saçlı bir çocuk vardı. İkinci resimde aynı çocuğun başına bir taş isabet etmişti. Üçüncü resimde ise genel anlamda bir gemi kazası tasvir ediliyordu. Babaannesi torununun öfkesini bu resimlerle kustuğunu fark etti. Kitabını açıp son okuduğu sayfayı nihayet bulmuştu ki, kapının altından içeri bir kâğıt uzandı.

Berenice'nin resmi güzeldi. Bir öfke nöbeti neticesinde özenilerek kurgulanmıştı. Yüzünde siyah bir delik olan bir yaratık resmedilmişti. Yaratık kambur omuzlarıyla geziniyordu. Kolları uzun tırtıklı kanatlardan oluşuyor, yarasanınkilere benziyordu. Kanatlar boyun kısmından başlıyor ve her iki taraftan yere değiyordu. Bu belirsiz ve kemikleri olmayan vücuda bu kanatlar belki destek oluyor belki de bir engel teşkil ediyorlardı. Bu insanı öylesine korkutan ve etkileyen bir resimdi ki yaşlı kadın hayran kalmıştı. Kapıyı açarak seslendi: "Resmin güzelmiş! Gerçekten güzel bir çizim olmuş!" Bunları söylerken çocuğa bakmıyordu yalnızca resme odaklanmıştı. Sesinin tonu ne dostçaydı ne de teşvik edici...

Berenice merdivende öylece oturup kalmıştı, dönüp bakmadı. Küçük bir taş almış onu havaya atıp duruyordu. Son-

ra doğrularak yavaş yavaş ve insanı duygulandıran bir yürüyüşle sahile yöneldi. Sophia odun kesim yerinde durmuş bekliyordu.

"Ne yapıyor şu an?" diye sordu babaannesi.

"Suya taş atıyor," dedi Sophia. Buruna doğru gidiyor.

"Tamam, güzel," dedi yaşlı kadın. "Buraya gel ve ne yapmış bir bak. Ne düşünüyorsun?"

"Yani, şey..." diyebildi Sophia.

Babaannesi iki raptiyeyle resmi duvara asarak, "Çok orijinal bir resim olmuş. Artık onu rahat bırakalım."

"Resim çizebiliyor mu peki?" diye sordu Sophia umutsuzca.

"Hayır," diye yanıtladı babaannesi. "Muhtemelen çizemiyor. Bir defalığa mahsus iyi bir şey yakalayıp bunun devamını getiremeyen insanlardan."

Otlak

Bir gün Sophia babaannesine cennetin nasıl bir yer olduğunu sordu. Yaşlı kadın, "Belki de şuradaki otlağa benziyordur," diye cevap verdi. O sırada tam da köy yolu üzerindeki bir otlağın yanından geçiyorlardı ve bakmak üzere durdular. Hava çok sıcaktı. Yol bembeyazdı ve üzeri yarıklarla doluydu. Hendeğin kenarındaki bitkilerin yaprakları toz içindeydi. Otlağa doğru yürüyerek birbirinden uzun çimlerin üzerine oturdular. Çimlerde tek bir toz tanesi bile yoktu. Her yer mavi çan çiçekleri, kediayağı otları ve düğün çiçekleriyle doluydu.

"Cennette karınca var mıdır?" diye sordu Sophia.

"Hayır," dedi babaannesi ve dikkatlice sırt üstü yere uzandı. Şapkasını burnunun üzerine koymuştu, çaktırmadan uyumaya çalışıyordu. Uzaklardan dur durak bilmeden, sakin sakin çalışan tarım makinelerinin sesi geliyordu. Bu sesler kesilseydi, bunu yapmak çok kolaydı- geriye sadece böceklerin sesi kalırdı; binlercesinin sesi kulaklarda çınlardı. Tüm dünyayı bir yükselip, bir azalan coşku dalgaları ve yaz heyecanıyla sarıyordu bu sesler. Sophia çiçek topladı ve sıcaktan pörsüyene kadar elinde taşıdı. Sonra hepsini babaannesinin

üzerine koyarak, "Tanrı aynı anda kendisine ihtiyaç duyup, dua eden bütün bu insanları nasıl takip edebiliyor acaba?" diye sordu.

Babaannesi uykulu bir halde şapkasının altından "Çünkü o çok çok zeki," diye mırıldandı.

"Güzelce cevap ver babaanne", dedi Sophia. "Herkese nasıl yetişiyor?" "Sekreteri var..."

"Peki, sekreteriyle konuşacak zamanı yoksa iş işten geçmeden insanların yardıma ihtiyaç duydukları şeylerle ilgili olarak yapacaklarını nasıl planlıyor?"

Babaannesi uyuma numarası yaptı ama torununu kandıramayacağının farkındaydı. Sonunda şöyle dedi: "Bu düzen insanların dua edip yardım diledikleri andan, Tanrı'nın bundan haberdar olduğu ana kadar kötü bir şey olmaması üzerine kuruludur."

Bunun üzerine Sophia, "Tam ağaçtan düşmek üzereyken dua ediyorsan peki, yani havada uçuyorken?" diye sordu.

"Aha," dedi babaannesi. Toparlanıp, kendine gelmişti. "Bu durumda da Tanrı senin bir dala tutunup kalmanı sağlar."

"Bu çok zekice," diyerek kabul etti Sophia. "Şimdi soru sorma sırası sende. Ama sorular cennetle ilgili olacak."

"Sence bütün melekler cinsiyetleri belli olmasın diye mi elbise giyiyor?" diye sordu babaannesi.

"Ne saçma bir soru bu!" diye cevap verdi Sophia. "Biliyorsun ki, bütün melekler elbise giyer. Şimdi dikkatlice beni dinle; eğer içlerinden birisi diğerinin cinsiyetini merak ediyorsa tek yapması gereken, diğerinin altından uçarak, onun pantolon giyip giymediğine bakmak."

"Anladım," dedi babaannesi. "Bildiğim iyi oldu. Şimdi sıra sende."

"Melekler cehenneme uçabilirler mi?"

"Tabii ki. Belki orada arkadaşları ya da tanıdıkları olabilir," diye yanıtladı yaşlı kadın.

"Seni şimdi köşeye sıkıştırdım!" diye bağırdı Sophia. "Dün bana cehennemin olmadığını söylemiştin."

Babaannesi kızmıştı. Sinirle doğrularak, "Bugün de aynı şeyi söylüyorum," dedi. "Ama bu, sadece bir oyun."

"Hayır, oyun değil. Tanrı'yla ilgili konuşuyorsan bu ciddi bir şeydir."

"Tanrı asla cehennem yaratmak gibi saçma bir şeyi yapmazdı," diye cevapladı babaannesi.

"Tabii ki de yaptı," dedi çocuk.

"Hayır, yapmadı!"

"Evet yaptı! Hem de çok büyük bir cehennem yarattı!"

Babaannesi sinirinden hızla ayağa kalktı, bütün bir otlak etrafında dönüyor gibiydi. Neredeyse dengesini kaybedecekti. Biraz bekleyip kendine geldi.

"Sophia," dedi. "Bu gerçekten üzerinde tartışılacak bir şey değil. Kendin de fark edersin ki, hayat sonradan cezalandırılmaksızın da yeteri kadar zor. İnsan öldüğünde rahata erer, her şey bundan ibaret."

"Hayır, hayat kesinlikle zor değil!" diye bağırdı Sophia. "O zaman şeytan hakkında ne diyeceksin? O, cehennemde yaşıyor ya!"

Bir an için babaannesi şeytan diye bir şeyin de olmadığını söylemeyi düşündü ama sertleşmek istemiyordu. O sırada tarım makinesinden, korkunç bir ses yankılanmaya başladı. Yaşlı kadın tekrar yola çıkıyordu ancak ayağı bir öbek tezeğin içine giriverdi. Sophia arkasında değildi.

"Sophia," diye seslendi uyaran bir tavırla. "Sana marketten fanta alabileceğimizi söylemiştim..."

"Fanta!" diye tekrarladı Sophia. Küçümseyici bir tavır vardı üzerinde. "Tanrı ve şeytan hakkında konuşurken fanta kimin aklına gelir ki?"

Yaşlı kadın bastonunun yardımıyla ayağında kalan tezeği elinden geldiği kadar temizleyip, "Sevgili yavrum," dedi. "Ne kadar istesem de bu yaştan sonra şeytana inanmaya başlayamam. Sen neye inanmak istiyorsan inan ama hoşgörülü olmayı öğrenmelisin."

Çocuk asık suratla "Hoşgörülü ne demek?" diye sordu.

"Diğer insanların düşüncelerine saygı göstermek demek."

"Peki, saygı göstermek ne demek?" diye bağırdı Sophia. Ayağını yere vuruyordu.

Babaannesi de bağırarak "İnsanlara neye inanmak istiyorlarsa inanmaları için izin vermek," diye cevap verdi. "Ben senin lanet iblise inanmana saygı duyuyorum ama sen benim inancıma karşı geliyorsun."

"Küfür ettin," diye fısıldadı Sophia.

"Kesinlikle etmedim."

"Ettin. Lanet dedin."

Artık birbirlerine bakmıyorlardı. Kuyruk ve boynuzları sallana sallana gelen üç inek yola doğru iniyordu. İnekler yavaşça bir sinek sürüsünün içinden geçerek köye doğru yürümeye koyulmuştu. Yürüdükçe arkalarındaki deri titreyip, büzüşüyordu. Gözden kaybolduklarında geriye sadece sessizlik kaldı.

Sonunda yaşlı kadın sessizliği bozarak "Senin bilmediğin bir şarkı biliyorum," dedi ve bir süre bekledikten sonra, şar-

kıyı söylemeye başladı. Ses telleri çatallı olduğundan melodiyi bir türlü tutturamıyordu.

Tra-la-la, tra-la-la

Bana inek kakası atamazsın

Tra-la-la

Atarsan ben de sana atarım.

"Ne dedin sen?" diye fısıldadı Sophia. Kulaklarına inanamıyordu. Babaannesi gerçekten de bu berbat şarkıyı tekrar söylemeye başlamıştı.

Sophia hendeği tırmanarak, köyün yolunu tuttu.

Omuzlarının üzerinden "Babam asla kaka demez," dedi "Bu şarkıyı nereden öğrendin?"

"Onu söylemem," diye cevap verdi yaşlı kadın.

Ahıra geldiklerinde çitin üzerindeki merdivenleri tırmanarak Nybonda'nın inek ahırının yanından geçtiler. Ağaçların altındaki dükkâna henüz varmamışlardı ki Sophia şarkıyı öğrenmişti. O da babaannesi gibi son derece kötü söylüyordu.

Venedik Oyunu Oynamak

Bir cumartesi günü Sophia'ya bir mektup geldi. Zarfın içinde Venedik'ten gelen bir kartpostal vardı. Adres bölümündeki ad ve soyadın önünde 'bayan' unvanı da yer alıyordu. Kartpostalın parlak kısmındaki resim, aile üyelerinin o ana kadar gördüğü en güzel resimdi. Resimde, küçük gondolların fenerlerinin yansıdığı, karanlık su kanalından yukarı doğru uzanan bir dizi uzun, pembe ve yaldızlı saray merdiveni vardı. Dolunay koyu mavi gökyüzünde ışıl ışıl parlıyordu. Güzel ve yalnız bir kadın bir eliyle gözlerini kapatmış küçük bir köprünün üzerinde duruyordu. Resim basılırken gerçek altın kullanılmıştı ve altın kullanımı bu resim için biçilmiş kaftandı. Kartpostalı duvardaki barometrenin altına astılar.

Sophia, babaannesine kartpostaldaki evlerin neden sular içinde olduğunu sordu. Babaannesi Sophia'ya zamanla suya gömülen Venedik'le ilgili her şeyi anlattı. Bir zamanlar kendisi de orada bulunmuştu. Yaşlı kadın İtalya gezisinin anılarını düşündükçe canlanıp anlattı, anlattı... Gördüğü diğer yerlerle ilgili de bir şeyler anlatmaya çalışıyordu ama Sophia sadece Venedik'le ilgili olanları dinlemek istiyordu. Özel-

Tove

likle de küf ve çürük kokulu karanlık kanalları. Şehir her geçen yıl, çamurun derinliklerine, altından tabakların gömülü olduğu siyah bataklığın içine doğru gitgide ilerliyordu. Yemekten sonra tabakları camdan fırlatmanın ve kaderinde batarak yok olmak olan bir evde yaşamanın güzel bir tarafı vardır. "Anne bak!" dedi güzel Venedikli kız "Mutfak suyun altında kalmış bugün". "Güzel kızım, bu hiç sıkıntı değil" diye cevapladı annesi. "Salonumuz hâlâ duruyor ya." Birlikte aşağı inen asansöre binerek bir gondola geçtiler ve oradan sokaklara süzüldüler. Koca şehirde tek bir araba bile yoktu, arabalar çoktan çamura gömülmüşlerdi. Sadece köprülerden gelen ayak sesleri duyuluyordu. İnsanlar tüm gece boyunca yürüyor, yürüyordu. Bazen müzik sesi geliyor, bazense bir yerlerde bir sarayın aşağıya çöküp, derinliklere yerleşirken çıkardığı sesler duyuluyordu. Her tarafta çamur kokusu vardı.

Sophia kızılağaçların altındaki parlak ve kahveden siyaha çalan bataklık havuzuna doğru gitti. Yosunların ve yaban mersini çalılarının arasında bir kanal kazdı. "Anne, yüzüğüm kanala düştü." Yüzüğü altındı ve kırmızı bir yakut taşı vardı. "Güzel kızım, bu hiç sıkıntı değil. Salonumuz altın ve değerli taşlarla dolu zaten."

Sophia babaannesine giderek, "Artık beni güzel kızım diye çağır, ben de sana 'Anne' diyeyim," dedi. "Ama ben senin babaannenim" diye cevap verdi babaannesi.

"Lütfen. Bu sadece bir oyun," dedi Sophia. "Anne, benim babaannem olduğun bir oyun oynayalım mı? Senin güzel Venedikli kızınım ben ve bir kanal yaptım."

Babaannesi ayağa kalkarak, "Ben daha iyi bir oyun biliyorum," dedi. "Yeni bir Venedik inşası için çalışan yaşlı Venedikliler olalım."

Böylece birlikte çamur havuzunun içinde inşaata başladılar. Piazza San Marco'ya küçük ağaç tıkaçlarıyla kazıklar çaktılar ve onları yassı taşlarla kapladılar. Birçok kanal yaparak üzerlerine köprüler inşa ettiler. Bu köprülerin üzerinde simsiyah karıncalar bir ileri bir geri koşuştururken altındaki gondollar ay ışında parlıyordu. Sophia kumsal boyunca beyaz mermer topladı.

"Bak Anne!" diye seslendi. "Yeni bir saray buldum."

"Canım kızım, babanın annesiyim ben," dedi babaannesi, kaygılanmıştı.

"Öyle mi?" diye bağırdı Sophia. "Neden bir tek babam 'anne' diyebiliyor?"

Bulduğu sarayı alıp suyun içine fırlattı ve çekip gitti.

Yaşlı kadın balkonda oturmaya devam ederek balsa ağacından Dükler Sarayı'nı yapmakla uğraştı. Sarayı tamamlayınca onu sulu boyayla altın rengine boyadı. Sophia gelip babaannesinin ne yaptığına baktı.

"Bu sarayın içinde," dedi yaşlı kadın, "Anne, baba ve kızları yaşıyor. Çocuk, işte bu pencereden şehir meydanına doğru yemek tabaklarını fırlatmış ve porselen oldukları için tabaklar düşer düşmez kırılmış. Annesi bu duruma ne demiş olabilir acaba? Merak ediyorum."

"Annesinin ne dediğini biliyorum ben," diye cevap verdi Sophia. "Sevgili kızım annenin porselenlerinin bitmez tükenmez olduğunu mu sanıyorsun sen?"

"Peki, çocuk ne demiş olabilir?"

"Beni affet anneciğim, sana söz veriyorum, bundan sonra sadece altın tabakları atacağım."

Babaanne torun, sarayı şehir meydanında bıraktılar ve böylece anne, baba ve kızları orada beraberce yaşamaya de-

vam etti. Yaşlı kadının yaptığı saraylar giderek artıyordu ve bu şekilde çok sayıda aile Venedik'e taşınmış oldu. İnsanlar kanaldan kanala birbirlerine sesleniyorlardı: "Sizin saray bugün ne kadar battı?" "Oh! Çok da değilmiş. Sadece birkaç karış olduğunu söylüyor annem." "Annen akşam için ne pişiriyor? Benimki levrek yapacak." Geceleri her biri derin bir uyku çekiyordu. Tek ses köprülerin üzerinde gezinip duran karıncaların ayak sesiydi.

Yaşlı kadın kendini alamıyordu artık. Bir otel, küçük İtalyan tipi bir restoran ve üzerinde küçük bir aslan bulunan çan kulesi yaptı. Caddelerin isimlerini hatırlayabiliyordu, çünkü yıllar evvel Venedik'te yaşamıştı. Bir gün büyük kanalda bulunan yeşil kuyruklu bir kurbağa yüzünden, trafik uzun ve dolambaçlı bir yoldan akmak zorunda kalmıştı.

Aynı akşam yağmur yağmaya başladı ve rüzgâr güneydoğu yönünden esti. Radyo alçak hava basıncından ve saatte 50 km esen rüzgârdan bahsediyordu ama kimse bu durumu umursamadı. Yaşlı kadın her zaman olduğu gibi, gecenin bir yarısında uyandığında çatının üstüne tüm şiddetiyle yağan yağmurun sesini duydu. O an aklına batan şehir geldi ve kaygılandı. Rüzgâr çok sert esiyordu ve bataklıkla deniz arasında çimenli bir kumsaldan başka hiçbir şey yoktu. Babaanne yeniden uykuya daldı ama tekrar tekrar uyandı. Venedik'le Sophia'yı düşünüyordu. Her defasında yağmurun ve dalgaların sesini duyuyordu. Hava aydınlanmaya başlayınca kalkıp kauçuktan yapılmış yağmurluğunu geceliğinin üzerine aldı ve başını muşamba bir başlıkla örttü.

Yağmur eski şiddetini yitirmiş, toprak ıslanmış ve rengi koyulaşmıştı. Bu yağmur bitkileri büyütür diye düşündü yaş-

lı kadın dalgınca. Bastonunu sımsıkı kavradı ve rüzgâra karşı sendeleye sendeleye yürüdü.

Gökyüzünü kaplayan uzun, paralel yağmur bulutlarıyla, gri gün doğumu çok güzel görünüyordu. Koyu yeşil denizi ise beyaz kazlar kaplamıştı. Yaşlı kadın bütün sahil hattının su baskınına maruz kaldığını gördü ve ardından Sophia'nın küçük kayadan koşarak geldiğini fark etti.

"Batmış," diye bağırıyordu Sophia "Venedikli kız gitmiş!"

Sophia'nın kulübesi açıktı ve kapısı rüzgârdan çarpıp duruyordu.

"Yatağına git," dedi babaannesi. "Geceliğini çıkar, ıslanmış. Kapıyı kapat ve uzan. Sarayı bulacağım, söz veriyorum sana. Bulacağım onu."

Sophia katıla katıla ağlıyor ve babaannesinin söylediklerini dinlemiyordu. Yaşlı kadın onun yatağa yatıp yatmadığından emin olmak için onunla birlikte kulübeye gitmek zorunda kaldı.

"Sarayı bulacağım," dedi tekrardan. "Haydi! Şimdi ağlamayı bırak da uyu!" diyerek.

Kapıyı kapatıp aşağı sahile doğru yürümeye başladı. Sahile geldiğinde bataklığın koya dönüştüğünü fark etti. Dalgalar yükselerek fundalığın içine kadar girmiş ve önüne geleni silip süpürerek denize katmıştı. Kızılağaçlar denizin uzaklarında öylece duruyordu. Babaannenin yaptığı saray Venedik gibi denizin derinliklerine gömülmüştü.

Yaşlı kadın durduğu yerden karşısındaki tabloya uzun uzun bakakaldı ve sonra eve dönerek lambayı yaktı, alet takımını çıkardı. Balsa ağacından uygun bir parça seçerek gözlüğünü taktı. Dükler Sarayı saat yedide hazır olmuştu ki, Sophia kapıyı yumruklamaya başladı.

"Biraz bekle," dedi babaannesi. "Kapı kilitli değil, kapalı sadece."

"Venedikli kızı buldun mu?" diye seslendi Sophia. "Duruyor mu hâlâ?"

"Evet, tabii ki," dedi yaşlı kadın. "Tastamam hepsi burada hâlâ."

Saray oldukça yeni görünüyordu, sel baskınına maruz kalmış gibi değildi. Yaşlı kadın hemen su bardağını alarak sarayın üzerine döktü. Sonra kül tablasını eline boşalıp sarayın kubbe ve duvarlarına külleri iyice boca etti. Sophia ise durmaksızın kapı kolunu çekiyor ve içeri girmek için bağırıyordu.

Babaannesi kapıyı açarak, "Şansımız varmış," dedi. Sophia sarayı büyük bir titizlikle inceledi. Onu komodininin üzerine bıraktı ve hiçbir şey söylemedi.

"Her şey tamam değil mi?" diye sordu babaannesi kaygılı bir halde. "Şşşt! Sessiz ol!" diye fısıldadı Sophia. "Venedikli kızın hâlâ burada olup olmadığını anlamak istiyorum."

Uzunca bir müddet susup kulak kesildiler. Sonunda Sophia, "Rahatlayabilirsin. Annesi kızına çok kötü bir fırtına olduğunu söylüyor. Şu an temizlik yapıyor ve oldukça yorgun."

"Evet, bahse girerim ki odur. Ta kendisidir," dedi babaannesi.

Ölüm Sessizliği

Denizin bu denli sessiz, sakin olması çok nadir rastlanan bir durumdu ve dıştan takma motoruyla, küçük bir tekne, Finlandiya Körfezi'ndeki son ada olan Höyük'e doğru gitmeye cesaret edebiliyordu. Bu adaya varmak saatler alır; yolculuğa çıkarken teknede tüm gün yetecek kadar yiyecek bulundurmak gerekir. Uzun bir ada olan Höyük Adası uzaktan bakıldığında iki ada gibi görünür. Birinin üzerinde işaret kulesiyle iki pürüzsüz tepe, diğerinde ise küçük bir deniz feneri vardır, ancak üzerinde höyük bulunmaz. Adaya yaklaştıkça taşlık tepelerinin fok balıkları gibi düzgün görünümlü olduğunu görürsünüz. Aralarında ise büyük taşlardan oluşan uzun, ince bir burun yer alır. Taşlar tam tamına yuvarlak biçimlidir.

O gün deniz çarşaf gibi dümdüzdü ama boz bulanık olduğu için, suyun maviliğinden bahsetmek zordu. Yaşlı kadın botun ortasında, lila bir şemsiyenin altında oturuyordu. Aslında lila renginden hiç hoşlanmazdı ama başka bir alternatifi de yoktu. Ayrıca gerçekten hoş bir renkti, deniz gibi açık ve parlaktı. Şemsiye, onların en berbat yazlıkçılardanmış gibi görünmesine neden oluyordu ama durum böyle değildi.

Hava sakin olduğu için ada hiçbir taraftan rüzgâr almıyordu ve bu sayede Höyük'e vardıklarında, geldikleri ilk noktadan kıyıya yanaştılar. Eşyalarını alıp taşıdılar ve tereyağlarını sahildeki gölgelik bir yere koydular. Ayaklarının altındaki granit taşlar sıcacıktı. Baba, şemsiyeyi bir yarığın içine sokuverdi ve yaşlı kadın hemen oracıkta şişme bir yatakta uzanarak, biraz keyif yapmaya karar verdi. Oğluyla torununun aynı yönlere gittiğini gördü. Ada o kadar büyüktü ki, her ikisi de bir süre sonra kumsalda dolanan iki noktacık haline gelmişti. Şemsiyenin altından çıkarak, bastonu aldı ve kimsenin gitmediği bir yöne doğru yöneldi. Yerinden ayrılmadan yatağın üzerine birkaç bluz ve bornoz bıraktı. Böylece sanki orada yatıp uyuyormuş izlenimi verecekti.

Yaşlı kadın kumsala indiğinde küçük bir kanyonun vadiyi yararak denize aktığı ilginç bir noktaya geldi. Öğle vakti olmasına rağmen kanyonun alt kısmı gölgede kalıyordu ve kanyon suyun içine doğru uzunca bir yolda, karanlık bir yarık görünümünde aşağıya süzülüyordu. Kadın oturup her seferinde bir miktar ilerleyerek kanyonun içine kadar yanaştı ve sonunda kendini aşağıya bıraktı. Orada bir başına huzur ve sessizlik içindeydi. Bir sigara yakıp zar zor görünen su kabarışlarını izlemeye koyuldu.

Çok geçmemişti ki tekneleri burnun arka tarafında görünüverdi. Oğlu ağ almak için su yüzeyine kadar çıkmış kayalıkların etrafında tur atıyordu.

"Demek buradasın," dedi Sophia. "Ben de yüzmeye gittim."

"Eee, su nasıldı?" diye sordu babaannesi. Kanyonun içinden güneşe doğru çocuğun gölgesi, incecik bir sopa gibi görünüyordu.

Çocuk, "Felaket soğuktu," diyerek kanyonun içine atladı. Bütün çukur çakıllarla kaplıydı. Bir insan başı kadar büyük olandan, bir top dondurma kadar küçük olana dek boy boydu. Kayalığın minicik Fin lal taşlarıyla dolu olduğu bir yere rast geldiler. Bu, insanın karşısına her zaman çıkmazdı. Hemen bir çakı alarak taşları kayadan çıkarmaya çalıştılar ama olmadı, hiç olmazdı zaten. Çıtır ekmeklerini yerken tekneye bakıyorlardı. Bütün balık ağları dışarda, yüzeydeydi ve tekne geri dönerek burnun arka tarafına doğru gözden kayboldu.

"Biliyor musun, bazen her şeyin yolunda gittiği zamanların, bok gibi sıkıcı olduğunu düşünüyorum," dedi Sophia.

"Öyle mi?" diyerek bir sigara daha aldı babaannesi. Saat on ikiden önce içtiği ikinci sigaraydı. Aklına geldikçe her zaman gizli içmeye özen gösterirdi.

"Bir şey olduğu yok," dedi çocuk. "İşaret kulesine tırmanmak istedim ama babam izin vermedi."

"Aaa, çok üzücü!"

"Hayır, 'çok üzücü' değil" dedi Sophia. "Bok gibi aptalca."

"Nereden öğrendin sen bu kelimeyi? Sürekli 'bok' deyip duruyorsun" diye sordu babaannesi.

"Bilmiyorum kulağa hoş geliyor."

"Lila, 'bok' gibi bir renk," diye devam etti yaşlı kadın. "Haydi o zaman 'bok' la ilgili konuşalım. Bir seferinde ölü bir domuz bulduğumdan sana bahsetmiş miydim? Etini bir hafta boyunca kaynattık, iğrenç kokuyordu. Baban zooloji dersi için iskeletini okula götürmek istedi."

"Hayır anlatmadın," dedi Sophia kuşkuyla. "Nasıl yani? Ne okulu?"

"Baban küçükken."

"Ne zaman yani? Hangi domuz? Ne okulu?" diye sordu Sophia.

"Off, yok bir şey!" dedi babaannesi. "Babanın senin yaşında olduğu zamanlardan bahsediyorum."

"O büyük," dedi çocuk ve ayak parmaklarının arasında kalan kumları temizlemeye koyuldu. İkisi de sessizleşmişti. Bir süre sonra babaannesi, "Baban, şu an beni şemsiye altında uyuyor zannediyor," diyerek sessizliği bozdu.

"Ama uyumuyorsun," dedi Sophia. "Burada yani aşağıda gizli gizli sigara içiyorsun."

Aşınıp tam olarak yuvarlak hale gelmemiş taşları seçerek yuvarlaklaşmaları için suya fırlattılar. Güneş gökyüzünden çekilmişti. Tekne dolanıp buruna tekrar geldi. Ağlar toplandı, suya tekrardan bırakıldı.

"Balık tutmak bok gibi kötü bir şey," dedi babaannesi.

"Babaanne," dedi Sophia "Burada seninle kalmaya zamanım yok. Bugün sadece iki defa yüzdüm. Gitsem üzülmezsin değil mi?"

"Ben de yüzeceğim," dedi babaannesi.

Sophia bir süre düşünerek, "Tamam sen de gelebilirsin. Ama nereye gideceğimize ben karar veririm," diye cevap verdi.

Kanyondan çıkmak için birbirlerine yardım ettiler ve görünmemek için tepenin etrafından dolandılar. İşaret kulesinin arka çaprazında, büyük derin bir su birikintisi vardı.

"Burası iyi mi?" diye sordu Sophia.

"İyi," dedi babaannesi ve paçalarını sıyırarak, ayaklarını suya daldırdı. Su ılık ve güzeldi. Bir yığın yavru kurbağayla birlikte, hafif kahverengi toz, toprak tanesi girdaplar halinde döne döne su yüzeyine çıktı ama hemen sonra hareketlenme duruldu.

Yaşlı kadın ayak parmaklarını gererek, onları suyun daha da derinlerine uzattı. Birikintinin aşağılara doğru daraldığı yerde büyük bir buket altın kamışı çiçeği boy atmıştı. Kayanın içindeki yarıktan, kayayı damar damar kaplayan bir kaya koruğu büyümüştü. Babanın adanın uzaklarından yaktığı ateşin dumanı yukarılara doğru yükseliyordu.

"Yıllar boyu, bu adalar arasında yolculuk yaptım ama denizin daha önceden böyle sakin olduğunu hatırlamıyorum. Hep rüzgar olurdu ve fırtına olmadığında asla yola çıkmazdı. Bir yan yelkenlimiz vardı. Botu o sürerdi. Bense denizdeki yön gösterici işaretleri gözlemlerdim ama karanlıkta zar zor yetişirdim. Tam kuzeyi gösteren işareti gördüğümü söylerken, birden batı yönü çıkardı karşıma. İşaretler çabuk değişirdi. Bir seferinde de dümen yerinden tam çıkmıştı ki..."

"Sen onu saç tokasıyla onardın," dedi Sophia.

Yaşlı kadın suyun içinde ayaklarını oynatıyordu ve hiçbir şey söylemedi.

"Ya da belki çengelli iğneyle onarmıştın," diye devam etti Sophia. "Bazı günler hafızam daha zayıf oluyor da. Tekneyi kullanan kimdi?"

"Tabii ki dedendi," dedi babaannesi. "Benim kocamdı yani."

"Sen evli misin?" diye şaşkınlıkla bağırdı Sophia.

"Bu çocuk bok gibi budala," diye fısıldadı yaşlı kadın ve yüksek sesle, "aile ağacınla ilgili sorularını babana sorman daha iyi. Söyle, bir kâğıda yazsın bunları, eğer ilgini çekiyorsa tabii."

Sophia içtenlikle "Zannetmiyorum," dedi. "Şu an biraz meşgulüm de."

İşaret kulesi ortasında kırmızı bir üçgen olan, beyaz ve çok yüksek bir yapıydı. Üzerinde yerden yukarıya doğru u-

zanan, araları oldukça açık ve birbirlerine yatay olan tahtalar vardı. Sophia'nın bacak boyu bir sonraki basamağa zor zar yetişiyor ve her yeni adımdan sonra dizleri titremeye başlıyordu. Geçmesi için biraz beklemesi yeterliydi ve sonra diğer basamak geliyordu. Babaannesi farkına varmadan Sophia çoktan zirveye yaklaşmıştı. Yaşlı kadın bağırıp çağırmaması gerektiğinin farkındaydı. Çocuğun aşağıya inmesini beklemeliydi. Sonuçta ortada tehlike arz eden bir şey yoktu. Küçük çocuklar, içlerinde büyük miktarda maymun beslerler. Tırmanma işinde iyidirler ve korkutulup irkilmezlerse asla düşmezler.

Sophia'nın tırmanışı yavaşlamıştı artık. Her adımda uzun molalar veriyordu. Babaannesi onun korktuğunu fark etmişti. Hızlıca kalkmak istedi ama bastonunu su birikintisine düşürdü. Bütün bir kayalık güvenilmez, tehlikeli ve düşmanca uzanan basamaklar halinde önünde uzanıyordu. Sophia bir adım daha attı.

Babaannesi "İyi gidiyorsun," diye seslendi. "Zirveye ulaşmana çok az kaldı."

Sophia devam edip ellerini son kalasın üzerine de koydu ve hareket etmeden durdu.

"Tamam, artık aşağı in," dedi babaannesi.

Ama çocuk hareket etmiyordu. İşaret kulesi güneşin altında parıl parıl parlıyor ve denizin dalgalarıyla sallanıyordu.

Babaannesi "Sophia," dedi "Bastonum suya düştü ve ayaklarımın üzerinde duramıyorum." Sonra biraz bekleyerek tekrardan seslendi: "Bu boktan bir durum anlıyor musun beni? Denge sağlamakta bok gibi kötüyüm bugün ve bastonuma ihtiyacım var!"

Sophia aşağıya doğru inişe geçti. Durmadan, adım adım iniyordu.

"Lanet çocuk!" diye düşündü babaannesi. "Ah bu korkunç çocuklar." Eğlenceli bir şeyler yapmana izin vermezlerse böyle olur işte. Yaşı yeterince büyük olan insanlar yani.

Sophia tekrardan kayalığın üstündeydi, yukardan inmişti. Su birikintisine girerek, bastonu alıp çıktı ve bakmadan onu babaannesine uzattı.

Yaşlı kadın sertçe, "Çok iyi bir tırmanışçısın," dedi. "Cesursun da, korktuğunu fark ettim ama yaptın yine de. Bunu babana söylesem mi acaba? Yoksa boş mu versem?"

Sophia omuz silkti, babaannesi baktı ve "Söyleyeceğini sanmıyorum," dedi. "Ama ölüm döşeğinde anlatabilirsin boşa gitmemiş olur."

"Bu bok gibi güzel bir fikir," dedi yaşlı kadın, kayalıktan uzaklaşarak şişme yatağın yanına oturdu, lila şemsiyenin gölgesinin dışına.

Kedi

Kedi geldiğinde henüz çok küçüktü ve sütünü ancak biberonla içebiliyordu. Neyse ki Sophia'nın bebeklikten kalma biberonu hâlâ tavan arasındaydı. İlk zamanlar ısınması için bu minik kediyi çaydanlık örtüsünün içinde yatırdılar. Ama ayaklarını kullanmaya başladığı vakit uyumak için Sophia'nın yatağındaki küçük yuvaya geçti. Çocuğun minderinin hemen yanında, kediye ait de bir minder vardı.

Bir balıkçı kedisiydi ve hızlı büyüyordu. Bir gün yuvasından çıkıp eve girerek gecelerini yatağın altındaki kirli bulaşıkların konulduğu bir kutuda geçirmeye başladı. Daha o zamandan kendine ait tuhaf fikirleri vardı. Sophia alıp onu tekrardan yuvasına taşıdı ve kendini sevmesi için elinden gelen her şeyi yaptı. Ancak gösterdiği sevgi arttıkça, kedinin ondan kaçarak bulaşık kutusuna gitmesi de bir oluyordu. Kutu dolduğunda, kedi bağırarak haber veriyor ve o zaman birinin gelip bulaşıkları yıkaması gerekiyordu. Kedinin ismi Ma Petite'ydi ama onu Moppy diye çağırıyorlardı.

"Sevgi ne tuhaf bir şey," dedi Sophia. "Birini ne kadar çok seversen, o seni daha az seviyor."

"Kesinlikle doğru," diye cevap verdi babaannesi. "Peki, bu durumda ne yapılır?"

Sophia sertçe "Sevmeye devam edilir" dedi. "Git gide daha da güçlü seversin."

Babaannesi içini çekti ve hiçbir şey söylemedi.

Moppy kedilerin sevebileceği her güzel yere götürülüyordu ama o çevresine sadece bir bakınıp, oradan uzaklaşıp ayrılıyordu. Sıkıca bastırarak onu kucaklamalarına nazikçe katlanıyor ama sonra tırmanarak bulaşık kutusuna giriveriyordu. Ona çok büyük sırlar da emanet ediliyordu ama o sarı gözlerini başka taraflara çevirmekle yetiniyordu sadece. Yemek ve uyku haricinde hiçbir şey bu kediyi ilgilendirmiyordu.

"Biliyor musun?" dedi Sophia. "Bazen Moppy'den nefret ettiğimi düşünüyorum. Onu sevmek için kendimde güç bulamıyorum ama diğer taraftan da sürekli onu düşünüyorum!"

Sophia haftalarca kedinin peşinden koştu. Yumuşak bir dille konuştu, onu rahatlattı, anlayış gösterdi. Kırk yılın başı sabrının tükendiği de oldu tabi. O zamanlar da ya bağırdı ya da kuyruğundan çekti.

Moppy böyle zamanlarda tıslayarak, evin altına doğru koşar giderdi, sonrasında iştahı artar ve bir patisini nazikçe burnuna doğru uzatıp o muazzam yumuşaklığının içine kıvrılarak olduğundan daha uzun uykulara dalardı.

Sophia oyun oynamayı bırakmış, geceleri kâbuslar görür olmuştu. Sevilmeyi reddeden kediden başka bir şey düşünmüyordu. Zamanla Moppy sıska ve vahşi bir kediye dönüştü. Bir haziran akşamıydı: Moppy evden çıktı ve bulaşık kutusuna geri dönmedi. Sabah olunca eve girerek bir güzel gerindi. Önce ön ayaklarını uzattı, poposu havaya kalkmıştı.

Sonra arka ayaklarını gerdirdi. Gözlerini kapatarak sallanan sandalyede pençelerini sivriltti ve uyumak için yatağa zıpladı. Baştan ayağa rahat bir galibiyetin izlerini taşıyordu üzerinde.

Avlanmaya başlamış bu kedi, diye düşündü yaşlı kadın.

Haklıydı. Ertesi sabah kedi içeriye girerek, eşiğe koyu sarı, küçük bir kuş bıraktı.

Boynu ustalıkla bir ısırışla koparılmıştı. Kuşun parlak tüylerinin üzerinde açık kırmızı kan damlaları vardı. Sophia'nın rengi sarardı. Gözünü kırpmadan bu katledilmiş kuşa bakıyordu istemeye istemeye. Birkaç küçük adım atarak Moppy'nin yanından geçti, ona sırtını döndü ve koşarak oradan uzaklaştı.

Babaannesi çocuğa kedi gibi vahşi hayvanlarda var olan ilginç bir gerçeklikten bahsetti. Fare ile kuş arasındaki farkı anlayamadıklarını anlattı.

"O zaman bunlar aptal," dedi Sophia kısaca. "Fareler çirkindir kuşlar ise güzel. Moppy ile üç gün konuşmamayı düşünüyorum," dedi ve kedisiyle konuşmayı kesti.

Kedi, her gece ormana gidiyor ve sabah olunca avıyla eve gelerek bunun için onlardan takdir bekliyordu ama getirdiği kuşlar her sabah denize atılıyordu. Sophia, kuşlar atıldıktan bir süre sonra pencereden görünüp, bağırıyordu: "İçeri girebilir miyim artık? Cesedi hallettiniz mi?"

Moppy'i cezalandırıyor ve aslında çektiği acıyı kendi korkunç bayağılığıyla pekiştirerek arttırmış oluyordu. "Kan lekeleri temizlendi mi?" diye bağırıyordu ya da "Bugün kaç cinayet işledin?" diye soruyordu. Sabahları kahve keyifleri önceden olduğu gibi uzun değildi artık.

Moppy işlediği suçları gizlemeyi nihayet öğrendiğinde aileye büyük bir rahatlama geldi. Çünkü kan gölünü kendi gözlerinle görmek başka, ondan sadece haberinin olması başka şey sonuçta. Muhtemelen Moppy bütün bu bağırış ve kavgalardan sıkılmıştı ya da onların getirmiş olduğu kuşları yediğini düşünüyordu belki de.

Yaşlı kadın bir sabah oturmuş günün ilk sigarasını içerken ağızlığını düşürdü. Ağızlık yerde bulunan bir çatlağın içine yuvarlanmıştı. Kadın onu almak için tahta kalası kaldırınca, Moppy'in yaptığı her şey ortaya çıkmış oldu. Küçük, bir sürü kuş iskeleti. Hepsi yenmiş ve kemiklerine kadar sıyrılmıştı. Yaşlı kadın kedinin avlanmaya devam ettiğini elbette biliyordu ama yine de bir sonraki sefer, kedi yanından geçerken ayağına sürtündüğünde kendini hemen ondan uzaklaştırarak "Seni pis, sinsi kedi," diye fısıldadı. Moppy'nin kırmızı göz balığıyla dolu mama tabağı merdivende el sürülmemiş ve üzerinde sinekler üşüşmüş halde duruyordu.

"Biliyor musun," dedi Sophia, "Moppy'nin hiç doğmamış olmasını isterdim ya da keşke ben doğmamış olsaydım. Bu daha iyi olurdu."

"Birbirinizle hâlâ konuşmuyorsunuz yani öyle mi?" diye sordu babaannesi.

"Tek kelime bile konuşmuyoruz. Ne yapacağımı bilmiyorum. Onu affedersem ve bu affediş onun umurunda olmazsa, bunun neresi eğlenceli olur ki?" dedi Sophia.

Babaannesi söyleyecek bir şey bulamadı.

Moppy vahşi bir kediye dönüşmüş ve eve çok arada gelip gider olmuştu. Rengi, yaşadıkları adanın renklerine benziyordu, açık sarımsı gri renkleri vardı. Çizgili gölgeleriyle granit taşını ya da kuma yansıyan güneş ışınlarını andırıyordu.

Kumsaldaki çayırların içine girdiğindeki hareketleri dışardan, rüzgârın çimenlerin arasından eserek, onları hareketlendirmesi gibiydi. Saatlerce çayırın içinde durup etrafı gözetliyordu, hareketsiz bir siluet, gün batımına karşı oturan sivri uçlu iki kulaktı. Aniden kaybolurdu... Bir kuş cıvıltısı duyulur ve sesi ilk ötüşten sonra kesilirdi. Kedi yerde sürünen, yağmurdan sırılsıklam olmuş ve bir sopa gibi ince çam ağaçlarının altına sıvışır, güneş çıkınca bütün şehvetiyle kendini yıkar, temizlenirdi. Moppy kesinlikle mutlu bir kediydi ama kimseyle bir şeyini paylaşmazdı. Sıcak günlerde pürüzsüz tepeye giderek orada yuvarlanır, bazen de çim yerdi. Sakinlik ve sükûnet içinde diğer kedilerin de yaptığı gibi kendi tüylerini kusarak dışarı atardı. Arada kalan zamanlarda ise ne yaptığını kimse bilmezdi.

Bir cumartesi günü Övergard'lar kahve içmeye geldi. Sophia onların teknelerine bakmak için kumsala indi. Tekne büyüktü ve içi çanta, bidon ve sepetlerle doluydu. Sepetlerden birinin içinden bir kedi miyavlaması geliyordu. Sophia ka-

pağı kaldırınca kedi onun elini yalamaya başladı. Bu büyük ve beyaz bir kediydi. Genişçe bir yüzü vardı. Sophia onu alıp karaya taşırken kedi hâlâ mırıldanmaya devam ediyordu.

"Demek onu buldun," dedi Anna Övergard. "Güzel bir kedi ama fare yakalamada başarısız. Onu birilerine vermeyi düşünüyoruz."

Sophia kucağındaki bu ağır kediyle yatağa oturdu. Kedi sürekli miyavlıyordu. Yumuşacık, sıcak ve uysaldı.

Bir şişe içki karşılığında kolayca pazarlık yapıp, kedileri değiştirmek için anlaştılar ve Moppy'i yakaladılar. Övergards'ların teknesi kasabaya doğru yol alana kadar kedi ne olduğundan bihaberdi.

Yeni kedinin adı Svante idi. Svante balık yiyor ve okşanmaktan hoşlanıyordu. Sophia'nın odasına taşındı ve her gece onun kollarında uyudu. Sabahları ailenin kahve zamanlarına eşlik ediyor, sobanın yanındaki yatakta biraz daha uyukluyordu. Hava güneşliyse sıcak kayada yuvarlanıp oynuyordu.

"Hayır, orası olmaz!" diye bağırdı Sophia. "Ora Moppy'nin yeri." Sonra kediyi alarak biraz ileri götürdü ve kedi kızın burnunu yalayarak itaatkârca yeni yerinde dönüp oynamaya başladı.

Yaz gitgide güzelleşiyordu, peşi sıra gelen mavi sakinliğinde uzun yaz günleriydi. Svante her gece burnunu Sophia'nın yanağına yaslayıp öylece uyuyordu.

"Bende bir tuhaflık var," dedi Sophia. "Güzel havaların sıkıcı olduğunu düşünüyorum."

"Öyle mi?" dedi babaannesi. "O zaman tıpkı büyükbabana benziyorsun. O da fırtınaları severdi." Sophia yaşlı kadının büyükbabasıyla ilgili bir şey anlatmasına fırsat vermeden yanından ayrıldı.

Çok geçmeden rüzgârlar esmeye başladı. Geceleri ara ara esiyor, sabahları ise düzenli olarak esen lodos tepelerin üzerlerinden gelerek, dalgaları köpürtüyordu.

"Uyan!" diye fısıldadı Sophia, "Uyan kedicik, fırtına geldi."

Svante miyavladı ve yatağın içinde sıcacık olmuş ayaklarıyla her yöne doğru gerindi. Çarşaf kedi tüyüyle doluydu.

"Uyan!" diye bağırdı. "Fırtına dìyorum."

Kedi bu sefer de kocaman karnının üzerine yatarak uyamaya devam etti. Sophia kediye gerçekten çok kızmıştı. Kapıyı tekmeledi ve onu dışarıya, rüzgârın içine attı. Kedinin kulaklarının nasıl da arkaya uzandığını gördü ve bağırdı: "Yakala hadi! Bir şey yap! Kedi gibi ol!" Sonra ağlamaya başladı. Misafir odasına gidip, kapıyı yumrukladı.

"Ne oluyor, sorun ne?" diye sordu babaannesi.

"Moppy'i geri istiyorum!" diye bağırdı Sophia.

"Bu dediğin ne olduğunun farkındasın değil mi?"

"Evet, kötü bir şey olduğunu biliyorum," dedi çocuk ciddiyetle. "Ama ben Moppy'i seviyorum."

Böylece kedileri tekrardan değiştiler.

Mağara

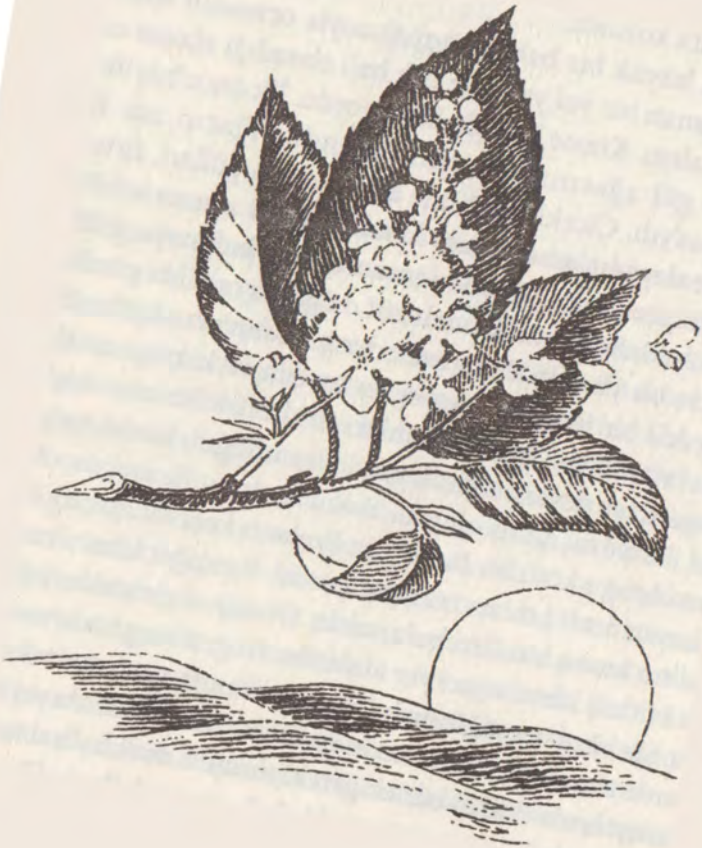
Körfezin en uzağındaki en büyük adada kumların içinden kısa boylu ve yemyeşil renkli çimler yetişirdi. Çim kökleri oldukça güçlüdür. Kendi etraflarında döne döne, sıkı bir düğüm meydana getirirler ve bu düğümlü ilmek sayesinde en güçlü dalgaların bile üstesinden gelirler. Dev deniz dalgaları sahildeki kumlara kadar ulaşıyordu ama içlere doğru yani körfezde, çimleri bile aşarlardı ve sonra sakinleyerek geri çekilirlerdi. Dalgalar kumları aşındırıp birbirine katacak güçteydi, evet bunu yapabilirlerdi. Bütün bu olanlardan sonra çimlik bölgeye olan tek şey ise oranın bir miktar alçalıp yükselmesiydi. Çimler yerlerini aşınmanın sonucunda oluşan yeni tepecik ve hendeklere göre ayarlardı. Denizin içlerine doğru uzunca yürüsen bile ayaklarının altındaki çimleri hissederdin. Kıyıya doğru uzanan deniz yosunlarının arasından çıkarak büyürlerdi. Biraz daha ilerilere doğru ise keçi sakalı, ısırgan otu, burçak ve tuz seven bambaşka bitkilerden oluşan koca bir orman yer alıyordu.

Orman oldukça sık ve yüksek ağaçlardan oluşmaktaydı ve daha çok cansız yosunlar ve çürümüş balıklardan besleniyordu. Olabildiğince yükseklere uzanan bitkiler, eriştikle-

ri en üst noktada aşağının derinliklerine eğilmiş söğüt, kızılağaç ve üvez ağaçlarının dallarıyla buluşuyordu. Bu dallar arasında yürürken, sanki yüzer gibi kollarını uzatman gerekirdi. Kuş kirazı ağacı, özellikle de üvez, çiçeklendiği zaman kedi çişi gibi kokardı.

Sophia büyük bir bahçıvan makasıyla ormanın içlerine doğru uzanan bir yol yaptı ve ruh hali elverdiği sürece canla başla çalıştı. Kimse bu yolu bilmiyordu. İlk önce büyük ve meşhur gül ağacının etrafını dolandı. Ağacın adı Rosa Rugosa'ydı. Çiçeklendiğinde açan devasa gülleri, fırtınalara bile dayanır ama sadece kendi istediği zaman solar ve dökerdi çiçeklerini. Köyden insanlar ona bakmaya gelirdi. Kökleri oldukça uzundu, denizin dalgaları onu bir güzel yıkardı ve bu yüzden dallarında deniz yosunları olurdu. Her yedi yılda bir Rosa Rugosa ağacı tuzdan ve korunmasızlıktan dolayı ölürdü. Ama tohumları etrafındaki kumların içinde yaşamaya devam ederdi, yani devamlılığını korur, sadece biraz ileriye taşınmış olurdu. Yolun devamında ısırgan otlarının olduğu kötü bir hat vardı. Bu hattı keçi sakalı bitkileri ve kuş üzümü çalıları takip ediyordu. Kızılağaçların altında ise altın kamış bitkileri bulunurdu. Ormanın girişinde de büyük bir kuş kirazı ağacı yer alıyordu. Doğru bir günde ve uygun bir rüzgâr estiğinde bu ağacın altında yatarsan tek bir seferde tüm yaprakları üzerine gelirdi. Tabii bu arada yaprak bitkilerine de dikkat etmek gerekiyordu. Kendi hallerine bırakıldıklarında ağaca tutunup kalırlar ama dalları sallandığında en küçük olanları bile yere dökülürdü.

Kuş kirazı ağacını çam ağaçlarıyla yosunlar izliyordu ve tepe kumsaldan yukarılara doğru uzanmaktaydı. Mağaraya yaklaşırken, her seferinde aynı heyecanı hissederdin ve onu

birden karşında buluverirdin. Burası dar bir mağaraydı ve içi küf kokardı. Duvarları kararmış ve nemlenmişti. Mağaranın en sonunda yemyeşil yosunlarla çevrili bir sunak vardı. Bu yosunlar sıklık ve incelikleriyle pelüşü andırırdı.

"Senin bilmediğin bir şey biliyorum," dedi Sophia. Babaannesi okuduğu cinayet romanını bırakıp bekledi.

Sophia sertçe sordu. "Ne olduğunu biliyor musun?"

"Hayır," dedi babaannesi.

Düz bir kayıkla adaya doğru kürek çekerek kayığı taşa bağladılar ve gül çalılığının etrafında emekler pozisyonda ilerlediler. Gizli yolu kullanmak için uygun bir gündü. Yaşlı kadının başı döndüğü için emekleyerek gitmenin yürümekten daha iyi olduğu düşünmüştü.

"Bunlar ısırgan otu," dedi yaşlı kadın.

"Ben zaten söylemiştim," dedi Sophia. "Hadi biraz daha hızlı gel, çok az kaldı."

Keçi sakalı bitkisi, altın kamış ve kuş kirazı ağacından geçtikten sonra, Sophia dönerek, "Şimdi biraz dinlenip, sigara içebilirsin," dedi. Ama babaannesi kibrit kutusunu evde unutmuştu. Bunun üzerine kuş kirazı ağacının altına uzanarak, düşüncelere daldılar. Sophia babaannesine bir sunakta neler olabilir diye sordu.

"Güzel ve alışılmadık şeyler," dedi babaannesi.

"Ne gibi?"

"Yani her şey olabilir..."

"Güzelce anlatsana."

"Şu an tam olarak bilmiyorum," dedi yaşlı kadın. Kendini iyi hissetmiyordu.

"Belki de bir kütle altın," dedi Sophia. "Ama bu, çok da ilginç bir şey değil."

Sürüne sürüne dalların arasından ilerlemeye devam ettiler. Yaşlı kadın yosunların içine kusmaya başladı.

"Olur böyle," dedi çocuk. "İlacını almış mıydın?"

Babaannesi boylu boyunca uzandı ve hiçbir şey söylemedi.

Bir süre sonra Sophia, "Bugün sana zaman ayırabileceğimi düşünüyorum," diye fısıldadı.

Çam ağaçlarının altı serinceydi. Aceleleri olmadığından bir süre orada kestirdiler ve uyanınca mağaraya kadar sürünerek devam ettiler. Yaşlı kadın kilolu olduğundan içeri girmek istemedi. "İçeride ne var, ne yok anlat bana," dedi torununa.

"Her yer yemyeşil," diye anlatmaya başladı Sophia. "Sonra küf kokusu var. Çok hoş bir yer. Arka tarafı kutsal bir yer çünkü Tanrı orada yaşıyor, belki de küçük bir kutunun içinde yaşıyor."

"Öyle mi?" diye sordu babaannesi ve başını içeriye doğru uzatabildiği kadar uzatarak "Bunlar ne peki?" diye sordu.

"Birkaç yaşlı zehirli mantar," diye cevapladı Sophia.

Ama yaşlı kadın onların yenilebilir mantarlar olduğunu fark etmişti ve şapkasını çıkararak mantarları toplaması için, torununa uzattı ve Sophia şapkayı mantarlarla doldurdu.

"Tanrı'nın küçük bir kutuda mı yaşadığını söylemiştin?" diye sordu babaannesi ve küçük, kutsal bir kutu çıkararak torununa uzattı; bu boş bir anti-depresan kutusuydu. Sophia mağaranın içine doğru emekleyerek girdi tekrar ve ilaç kutusunu sunağın üzerine koydu.

Sonra Rosa Rugosa ağacına dönmek üzere yeniden yola koyuldular. Ağacın tohumlarından birini misafir odasının merdivenlerine ekmek için kazıp çıkardılar. Kökler kolayca bir seferde geldi. Köklerle beraber büyük miktarda toprak da

çıkmıştı. Hepsini bir arada yosunların içinden çıkardıkları *Gordon's* cin kasasının içine koydular. Biraz ilerde de mantarları taşımak için kullanabilecekleri eski bir Rus kalpağı buldular ve böylece yaşlı kadın kendi şapkasını tekrar başına geçirdi.

"Bak her şey nasıl da yolunda gidiyor," dedi Sophia. "Başka ihtiyacımız olan bir şey var mı?" Neye ihtiyacın var, söyle sadece."

Bunun üzerine babaannesi susadığını söyledi.

"Tamam," dedi Sophia ve kumsala giderek kumların içinde bir şişe bulana kadar yürüdü ve sonunda buldu. Şişenin üzerinde etiket yoktu ve kapağı açılınca birden fışkırdı. İçindeki viski değildi. Yaşlı kadının çok daha fazla tercih edeceği bir şeydi, limonlu sodaydı.

"İşte görüyorsun," diye bağırdı Sophia. "Her şey yolunda gidiyor. Şimdi de sana yeni bir sulama kovası bulacağım."

Babaannesi, eskisini sevdiğini söyledi. Ayrıca kadere meydan okunmaması gerektiğine inanıyordu. Eve doğru kürek çekmeye koyuldular. Kürek çekmek hoş, huzur verici bir şeydi ve ayrıca mideyi de bozmuyordu. Eve döndüklerinde saat dördü geçiyordu ve getirdikleri mantar hepsine yetti.

Yol

Aniden devasa büyüklükte, cehennem gibi sapsarı renkte bir buldozer gelmişti. Bütün gürültü ve şiddetiyle mengenelerini takırdatarak bata çıka ormanın içlerine doğru yol alıyordu. Bazı köylüler histerik karıncalar gibi etrafında dolanıp doğru yöne gitmesi için yardım etmeye çabalıyordu. Sophia kendi sesini dahi duymadan "Aman Tanrım!" diye bağırdı. Elinde süt sürahisiyle bir taşın arkasına doğru koşarak büyük kaya parçalarını kazmakla meşgul olan makineyi seyre koyuldu. Makine binlerce yıldır yosunların altında duran kayaları yerlerinden alıyor, kaldırıyor ve sonra onları bir kenara boşaltıyordu. Çam ağaçlarından korkunç bir çatırtı ve parçalanma sesi geliyordu. Ağaçlar parçalanmış kökleriyle topraktan kopuyorlardı. "Tanrım, yardım et! Bu araç bütün bir ormana girecek!"

Sophia'nın üzerinde durduğu yosunlar ayaklarının altında ezilmişti. Korku ve şaşkınlıktan tepeden tırnağa titriyordu. Kuş kirazı ağacının gidişi sessiz sedasız oldu. İç çeker gibi yere devrildi ve ardından yukarıya parlak kara bir toprak çıkıverdi. Buldozer hemen sonra yenisini alarak makineyi körüklemeye başlamıştı bile. Adamlar sinirli bir halde bir-

birlerine bağırıyorlardı. Makinenin kiralık olduğu ve saatine 100 Euro'dan fazla ödendiği düşünülürse, ki kasabaya gidiş dönüşler de saatlik ücretlendirmeye tabiydi, bu durum çok da tuhaf sayılmazdı. Makineyle koya kadar inmek bile akıllarından geçmişti; bu apaçık ortadaydı. Önlerinde uzanan patika yolu umursamadan, bir güruh kır sıçanı misali yollarına dümdüz devam ettiler. Denize doğru uzanan bir yol inşa etmekteydiler çünkü.

"Şimdi bir karınca olmak hiç de eğlenceli olmazdı," diye düşündü Sophia. Bir makine istediği her şeyi yapabilir. Süt ve gelen mektupları almak için gitti ve tekrar döndü. Ama patikadan değil de etrafın aniden sessizleştiği geniş ve devasa yoldan yürümeyi tercih etmişti. Orman, sanki iki büyük el tarafından köşeye sıkıştırılıp katlanmış ve bir daha hiç açılmayacak yumuşak çimler gibi solarak her iki yanında giderek yayılan bir kaosun ortasındaydı. Ağaçların parçalanmış beyaz gövdelerinden reçine damlıyordu. Ormanın üst kısımlarına doğru hareketsiz, yeşil bir bitki yığını vardı burada esen rüzgârda ne bir dal, ne de bir yaprak kımıldayabilirdi. Taştan örülmüş duvarlar arasında yürür gibiydiniz. Yerdeki taşlar giderek kuruyordu ve üzerindeki toprağın rengi griye dönmekteydi. Yapılan yeni yolun üzerinde de büyük, gri renkli lekeler vardı. Her taraf ağaç kökleriyle doluydu. Bazı yerlerde kökler küçük toprak öbekleriyle ince bir dantel görünümündeydiler. Bu öbekler güneşin altında kurumaya bırakılmış giysiler gibiydi, görünmez iplerin üzerindeymişçesine sallanıyorlardı sanki.

Doğa değişime uğramış, enerjisini yitirmişti; fırtına sonrası sessizliği hâkimdi etrafa. Sophia her yere dikkat kesilerek yeni yoldan geçiyordu. Yol eskisine göre sanki daha u-

zundu. Ormandan çıt çıkmıyordu. Körfeze vardığında buldozerin bütün biçimsizliğiyle kumun üzerinde, denize karşı yapmış olduğu izleri fark etti. İzler çayırlık alana kadar uzanıyordu. Makine oranın hemen yanındaki bir oyuğa girerek, yukarıya çok miktarda kum çıkarmıştı. Çimli tepe çöküp çukurlaşmış, yumuşak zeminli, tehlikeli, tam olarak tanımlaması güç bir hale gelmişti. "Ağaç yiyen canavar," yani buldozer tüm sessizliğiyle ve tuhaf bir şekilde işte tam o tepede duruyordu. Bu güç gösterisinin kesintiye uğradığını gösteren bir tabloydu. Makinenin hemen yanında ise Emil Ehrströms oturmuş, sigara içiyordu.

"Diğerleri nerede?" diye sordu Sophia.

"Gerekli olan malzemeleri getirmek için gittiler," diye cevapladı Emil.

"Hangi malzemeler?" diye sordu Sophia.

"Sanki makinalarla ilgili çok şey biliyorsun," dedi Emil.

Sophia, çimenlerin içine doğru yürüdü. Nasıl bir fırtına olursa olsun buna dayanacak güçteydi bu yeşil çim halı. Sadece bir miktar dibe çöker ama küçücük sımsıkı köklerini ilmek ilmek dokumaya devam ederdi. Yaşlı kadın burnun en uç noktasındaydı, botta oturmuş, bekliyordu. "Ne makineymiş ama," diye düşündü Sophia. Babaannem olanlara çok şaşıracak. Tanrı'nın Gomore şehrini cezalandırması gibi bir şey bu. Bundan sonra yürümek yerine taşıta binmek epey eğlenceli olacak.

Yaz Dönümü

Sophia ve ailesinin onlara hiçbir zaman yakın olmamış, Eriksson adında uzaktan bir arkadaşları vardı. Teknesiyle adanın yakınlarından geçip gider ya da belki yanlarına uğramayı düşünür ama zaman bulamadığından yapamazdı. Hatta bazı yazlar, adanın yakınlarına dahi gelmezdi. Bu durumda ne adaya uğraması, ne de mola vermeden geçip gitmesi söz konusu olurdu.

Eriksson ufak tefek ama güçlü biriydi. Gözlerinin mavisi dışında, teni yaşadığı bölgenin renklerini andırıyordu. Onunla konuşurken veya onu düşündüğünde insanın bakışlarını kaldırarak göz alabildiğince denize bakma isteği duyması normal bir durumdu. Eriksson'un çoğu zaman şansı yaver gitmezdi, kötü hava şartlarıyla ve motor arızasıyla uğraşır dururdu. Balık ağları yırtılır ya da pervanelere takılırdı. Umut ettiği yerlerde ne balık ne de kuş olurdu. Ne zamanki avı bereketli geçse bu sefer de, her biri en az diğerleri kadar iyi olmasına rağmen fiyatlar düşüverirdi. Ancak geçim sıkıntılarına sebep olan bu alışılagelmiş sıkıntıların ardından çok farklı olanaklar doğar ve umulmadık imkânlar ortaya çıkardı.

Sophia'nın ailesi bundan oldukça uzun bir zaman önce, üzerinde herhangi bir konuşma yapmaksızın, Eriksson'un balık tutmayı, avlanmayı ve de motorlu tekneleri tam olarak sevmediğini fark ettiler. Neyi sevdiğini tespit etmek ise o kadar kolay değildi. Bu olağan bir durumdu çünkü ilgisi ve anlık istekleri denizde esen meltem rüzgârları gibi oradan oraya uçuşup dururdu. Dur durak bilmeyen heyecanlı bir telaş içinde yaşıyordu. Denizler her zaman olağan dışı durumlara açık yerlerdir. Oradan buradan gelen birtakım cisimler ya suda sürüklenir ya da karaya vururlar veya gece rüzgârın yön değiştirmesine bağlı olarak yerlerini değiştirebilirler. Bütün bunların takibini yapabilmek deneyim, hayal gücü ve iyi bir konsantrasyon gerektirir. Burun iyi koku almalıdır kısaca.

Büyük ve önemli olaylar hep uzaklarda olur ve bunların olması an meselesidir. Adada ise sadece basit olaylar yaşanır. Yine de hepsiyle ilgilenilmeli, bir çaresine bakılmalıdır. Bu ufak tefek işler kaprisli yazlıkçıların başının altından çıkar. Biri çatıya takmak için gemi direği ister, diğeri yarım ton ağırlığında yuvarlak biçimli bir kaya parçası için tutturur. İnsan aramayı göze alır ve zaman yaratırsa her şeyi bulur aslında. Arama sırasında kişi özgürdür ve bulmayı asla ummadığı şeylerle karşılaşabilir bazen. İnsanoğlu çoğu zaman aynıdır. Mesela haziran ayında bir yavru kedisi olmasını ister; eylülün başları olur, bu sefer de birinin gelip o kediyi boğmasını bekler ve o 'biri' bu işi yapıp halleder. Ama başka bir zaman da mesela kendisiyle kalmasını istediği bir şey arzu eder ve bunu düşler.

Eriksson hayallerinin peşinden giden bir adamdı. Yol boyunca kendisi için neler bulduğunu kimse tam olarak bilmezdi, insanların düşündüğünden çok daha azdı muhteme-

len. Ama aramaya devam ederdi. Belki de sırf arama uğruna yapardı bunu.

Eriksson'la ilgili gizemli ve enteresan durumlardan biri de, onun hiçbir zaman kendisiyle ilgili konuşmamasıydı. Bunun eksikliğini hiç hissetmezdi. İnsanlar hakkında da konuşmazdı, onu çok fazla ilgilendirmezlerdi. Nadiren günün herhangi bir saatinde birilerini ziyaret ettiği olurdu ama asla orada çok uzun kalmazdı. Kaçta gittiğine bağlı olarak bir fincan kahve içtiği, yemek yediği ya da sırf ayıp olmasın diye ikram edilen şeylerden bir miktar aldığı olurdu. Sonra sessizleşip, huzursuzlanırdı; sadece dinlemeyi tercih eder ve kısa bir süre içinde çekip giderdi. O, evde olduğu sürece kimse onun haricinde bir şeyle uğraşmaz ve ondan başkasına odaklanmazdı. Ağzından çıkan her bir kelimeyi dikkatle dinlerlerdi. Eriksson adam akıllıca bir şey konuşmadan ayrıldığı için, onun söylemeyi es geçip bıraktıkları, ev sahiplerinin kafasını ciddi bir biçimde kurcalardı.

Adanın yakınlarından sabahın erken saatlerinde geçiyorsa adadakiler için karaya hediyeler atardı; küçük bir somon balığı, birkaç morina, kökleriyle birlikte bir yaban gülü, kâğıt bir kartonun içinde toprak, 'kaptan kabini' yazan bir isimlik, hoş bir metal kutu ya da üzerinde cam ustasının imzası olan bir şamandıra topu. Bu hediyelere karşılık adadakiler ise ona sonradan biraz para vererek teşekkürlerini sunarlardı. Bu onların hayalleri için fiyat biçebildikleri tek fırsattı ve hayallere ulaşmak çok benzin yakar.

Sophia Eriksson'a düpedüz hayrandı ama Eriksson onun ne yapıp ettiğini ya da kaç yaşında olduğunu asla sormazdı. Diğerlerini nasıl bir ciddiyetle selamlıyorsa onu da öyle selamlar ve yine aynı şekilde yüzünde herhangi bir gülüm-

seme olmaksızın, başını hafifçe eğerek vedalaşırdı. Hepsi beraberce onu yolculamaya tekneye kadar giderlerdi. Teknesi büyük ve eski bir tekneydi ve onu çalıştırmak oldukça zordu. Ama bir kez çalıştı mı da tam gaz giderdi. Eriksson teknesine yeteri kadar iyi bakmıyordu. Teknede bulunan her çeşit ıvır zıvır atık suları içinde kalmış ve küpeştesi çatlamıştı. Yine de araç gereç iyi haldeydi.

Balığını ısınmış motorun üzerinde kızartır ve tıpkı büyükbabasının yaptığı gibi fok derisinden yapılma uyku tulumunun içinde uyurdu. Kum, toprak, deniz yosunu ve balık pulları gittiği her yere onunla giderdi. Teknenin arka kısmında sırayla; ağlar, tuzak malzemeleri ve av tüfeği bulunuyordu. Ön tarafta yığılmış olan çuval ve kutuların ne işe yaradığını ise ancak Tanrı bilebilirdi. Eriksson demir atma halatını güverteye hızla çarparak denize açılırdı. Son derece dayanıklı olan pervaneler, suyun altında keyifli darbeler atarak giderken, o da yola koyulmuş olurdu. Ayrılırken asla el sallamazdı ve teknesinin herhangi bir ismi yoktu.

Yaz dönümünden hemen önceydi. Eriksson karaya çıktı, adadaki kayalığın üzerine bir kutu bırakarak "Burada birkaç havai fişek var. Onları başka bir şeyle takas yaparak aldım," dedi. "Eğer size de uygunsa, yaz dönümü kutlamasında uğramayı düşünüyorum, havai fişeklerin yanıp yanmadığına da bakarız." Konuşurken teknesinin motoru çalışır vaziyetteydi ve konuşması biter bitmez hemen ayrıldı. Sophia ve ailesi ıslak havai fişek kutusunu sobanın yanına koydular.

Yaz dönümü kutlaması normalde olduğundan daha önemli bir hal almıştı. Yaşlı kadın siyahlar sürerek sobayı cilaladı ve soba kapaklarını gümüş rengine boyadı. Camlar perdelere varıncaya kadar temizlendi. Aslına bakılırsa kimse,

Eriksson'un bu hazırlıkları fark edeceğini düşünmüyordu çünkü evdeki hiçbir şeyle ilgilenmezdi. Ama yine de, o geliyor diye etrafı temizlediler. Büyük günden, yani yaz dönümü kutlamasından bir gün önce huş, üvez ağacı dalları ve zambak toplayarak bir araya getirdiler.

Büyük adanın içlerine doğru oldukça fazla sivrisinek vardı. Dallardaki yaprak bitlerini ve kumsaldaki sivrisinekleri temizledikten sonra evlerine döndüler. Evin içi ve dışı yeşillerle çevrilmiş bir çardak gibi görünüyordu. Her bir huş ağacı kendi su kabının içinde duruyordu ve haziran ayında olduklarından çiçeklerin çoğu bembeyaz açmıştı.

Yaşlı kadın akrabalarını kutlamalara davet edip etmeyeceklerini düşündü. Ama hiçbiri gelmelerinin iyi bir fikir olduğunu zannetmiyordu. Çünkü kutlamada Eriksson da olacaktı. Eriksson tek başına gelir, kalkma vaktinin geldiğini hissedince de çekip giderdi.

Yaz dönümü arifesinin sabahı, kuzeyden güçlü bir rüzgâr esiyordu. Öğleye doğru yağmur yağmaya başlayınca Sophia'nın babası ortada yanan şenlik ateşinin üzerine bir branda gerdi. Ama branda her zaman olduğu gibi suya uçmuştu. Bunun üzerine babası, içi benzin dolu bir şişe getirdi ve şişeyi ağacın arkasına koydu. Bir yaz şenliği ateşinin yanmaması fiyaskoydu tabii. Zaman yavaş ilerliyordu ve rüzgâr hâlâ kesilmemişti. Baba oturup masasında çalışmaya koyuldu. Eriksson'un havai fişekleri için kurulan ateşleme sistemi verandadaydı. Uçları ateşlenmeye hazır yukarı doğru bakıyordu.

Yemek masasını dört kişilik kurdular. Yemekte ringa balığı, domuz eti, patates ve iki çeşit sebzeyle tatlı olarak, marine edilmiş armut vardı.

"Eriksson tatlı yemiyor," dedi Sophia sinirle, "Sebze de yemiyor onları ot olarak görüyor. Biliyorsun sen de."

"Biliyorum," dedi babaannesi. "Ama ne güzel görünüyorlar."

Likörleri alt kattaki küçük kilerdeydi ve biraz süt de almışlardı. Eriksson bir bardak likörden fazlasını içmezdi, sadece içmiş olmak için, en fazla iki bardak içtiği olurdu. Ama sütü çok severdi.

"Şu peçeteleri kaldır," dedi Sophia. "Çok aptalca görünüyorlar."

Yaşlı kadın peçeteleri masadan kaldırdı.

Rüzgâr şiddetini arttırmadan tüm gün sertçe esmeye devam etti. Ara sıra yağmur da atıştırdı. Tepenin üzerinden deniz kırlangıçlarının bağırtıları geliyordu ve akşam oldu.

Yaşlı kadın, çocukluğunun yaz dönümlerinde havanın şimdikinden çok farklı olduğunu düşündü. Rüzgârdan eser olmaz, bir esinti bile hissedilmezdi. Bahçeler çiçeklenir, etrafında dans edilen çiçekli direk, en tepesinde yer alan flamasına kadar çiçekten yapılmış taçlarla dolu olurdu. Rüzgârın esmeyişi tek sıkıntılı durumdu. Şenlik ateşleri de olmazdı. Acaba neden hiç ateş yakmazdık.

Yaşlı kadın yatağının üzerinde huş ağacının yapraklarına baka baka uykuya dalmıştı. Birden, birinin çığlık attığını duydu. Kapı çalıyordu. Yaz dönümü gecesinde asla lamba yakılmadığı için oda oldukça karanlıktı. Eriksson'un geldiğini fark ederek doğruldu.

"Acele et," diye bağırıyordu Sophia. "Bir şey yemek istemiyor! Çıkıp hemen işe koyulmalıyız. Üzerimize kalın bir şeyler alalım. Erikkson'un son derece acelesi var!"

Babaannesi sendeleyerek ayağı kalktı, kazağını, pantolonunu ve bastonunu buldu. Son anda, anti-depresanını da cebine koydu. Diğerleri bir ileri bir geri koşturup duruyorlardı. Eriksson'un motorunun limanda çalışır vaziyette olduğunu duydu. Dışarısı içeriye göre daha aydınlıktı. Rüzgâr batıya doğru ilerlemişti ve ince güzel bir yağmur yağıyordu. Yaşlı kadın uyanıp tamamen kendine geldi. Tek başına sahile inerek güverteye çıktı. Eriksson onu selamlamadı, gözünü dört açmış denize bakıyordu. Yola çıkarlarken tek bir kelime dahi etmediler. Yaşlı kadın yere oturmuştu. Tekne hareket ettikçe, güverte parmaklığından bir yükselip bir alçalan deniz hareketlerini görüyordu.

Kuzeye uzanan sahil boyunca yaz dönümü için yakılan şenlik ateşlerini de fark etmişti. Sayıları çok yoktu, yağmur ve sisten zor zar görünüyorlardı.

Eriksson güneye Finlandiya'da bir ada olan Ulkossari'ye doğru dümdüz ilerliyordu. Onunla beraber bu yolda olan başka birçok teknede de vardı. Git gide sayıları artan tekneler, karanlığın içinden çıkıp belirginleşiyor, uzaktan birer gölge gibi geçiyorlardı. İçinde güzel, yuvarlak şişelerle dolu ağır yük taşıyan ahşap kasalar, gri denizin üzerinde salınıp durmaktaydı. Dalgalarla birlikte siyah üst kısımları ortaya çıkıyordu. Önce tam hız ilerleyip kasaları tekneye çekmek için yavaşlayan ve sonra yoluna tekrardan devam eden tekneler de siyahtı...

Denizde kalan eşyaları kurtarma çalışması düzenli ve uyumlu bir dans gibi devam etti. Güçlü motorlu tekneleriyle Sahil Güvenlik geziniyor ve herkesi görmezden gelerek, toplayabildiklerini çekip almaya çabalıyorlardı.

Çevredeki bütün tekneler denizdeydi ve kimse kimseyi umursamıyordu. Dümen Eriksson'daydı. Sophia'nın babası ise güverte parmaklıklarının üzerinden asılarak kasaları yukarı çekiyordu. Zaman kaybetmemek için hızlarını arttırarak yapacakları her bir hareketi azaltmaya çabaladılar ve salıncak gibi sallanan teknelerinde harika bir uyum içinde hep birlikte çalıştılar. Yaşlı kadın olanları seyrediyor ve çalışmaları takdir ediyordu. Aklında bazı anıları canlanmıştı. Yaz dönümü gecesine ait bu nimetler miktarları çoğalarak Finlandiya Körfezi sularında salınıp durmaya devam ediyordu. Anakaranın biraz uzağında çok şiddetli olmayan birkaç havai fişek atışı yapıldı. Hayalperestler fişeklerini gri gökyüzüne doğru ateşliyorlardı. Sophia güvertede uyuyakalmıştı.

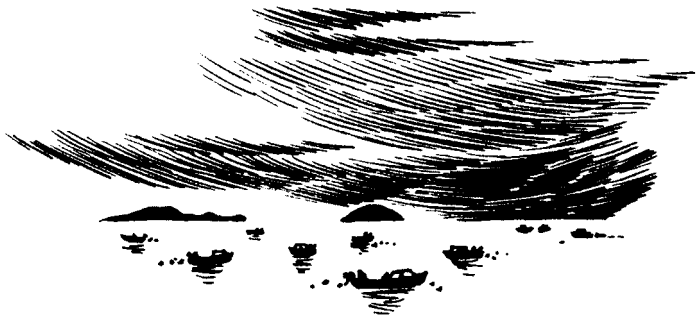
Denizdeki her şey toplandı. Bazısı iyi eller tarafından alındı bazısı kötü. Ama hiçbir şey keyfi olarak orada bırakılmadı.

Sabaha doğru teknelerden oluşan bu geçici ekip aşağı yukarı aynı zamanda oradan ayrılmıştı. Her biri tek başına kendi yoluna gitmek üzere yola koyuldu. Şafak vaktinde denizde kimsecikler kalmamıştı. Rüzgâr etkisini kaybetmiş ve yağmur kesilmişti. Açık ve güzel yaz dönümü sabahında gökyüzü tüm renkleriyle karşılarındaydı. Hava oldukça soğuktu. Adaya yaklaşırlarken kırlangıçların bağrışmaları duyulmaya başladı. Eriksson motoru çalışır halde bıraktı ve herkes güverteden iner inmez tekrardan yola koyuldu.

Bir an için Sophia'nın babası Eriksson'un denizden toplayıp getirdiklerini paylaşabileceğini düşündü ama bu başıboş bir düşünce olarak öylesine geçip gitti. Baba herkes için sandviç hazırladı. Eriksson'un getirdiği, içinde havai fişeklerin olduğu kutuyu verandadaki yerinden aldı ve fişekleri pistleri-

ne yerleştirdi. Fişeklerin ilki yanmadı, diğeri de... Islanmış oldukları için hiçbiri ateşlemiyordu. Sadece sonuncusu yanabildi ve etrafa yaydığı mavi yıldız kümeleriyle yeni doğan güne karşı havalandı. Kırlangıçlar tekrardan ötüşmeye başladılar ve yaz dönümü kutlamalarının sonuna gelinmişti.

Eriksson ise bu sırada yine güneye gitmek için yoldaydı. Unutulan bir şey olup olmadığından emin olmak istiyordu.

Çadır

Sophia'nın babaannesi küçükken izci liderliği yapmıştı. Aslına bakılırsa bunu, o zamanlar küçük kızların da izci lideri olmaları için izin verilmesine borçluydu. Babaannenin arkadaşları, birlikte geçirilen o güzel zamanları hiç unutmadılar ve ona sık sık yazarak izcilik günlerinde yaşadıkları olayları hatırlattılar. Kimi zaman da kamp ateşinin etrafında oturup söylemiş oldukları şarkılardan alıntılar yaptılar. Babaanne o günlerin artık çok uzaklarda kaldığını ve bu yaşlı kadınların biraz duygusal olduğunu düşünse de onlara karşı hep dostça duygular besledi. İzci hareketinin nasıl da gereğinden fazla kalabalıklaşıp özüyle ilişkisini kaybettiğini hatırlardı zaman zaman ama sonunda izcilikle ilgili aklındaki her şey silinir giderdi. Babaannenin çocuklarından izcilik geçmişi olan yoktu. Hiçbirinin bunun için zamanı olmamıştı ve her nasılsa bu konu hiç gündeme gelmemişti.

Bir yaz, Sophia'nın babası bir çadır satın alarak, onu kanyonun içine kurdu. Böylelikle evleri çok kalabalık olduğu zaman buraya kaçıp saklanabilecekti. Çadır çok küçük olduğu için içine sürünerek giriliyordu. Ama birbirine yakın yatıl-

dığı zaman iki kişiye yetecek kadar yer oluyordu ve içerde mum ya da lamba kullanılamıyordu.

"Peki, bu bir izci çadırı mıydı?" diye sordu Sophia.

Babaannesi homurdanıp çadırlarının nasıl göründüklerini hatırlayarak, "Büyük ve sağlamlardı, renkleri de bej rengiydi," dedi. "Çadırlarımızı kendimiz dikerdik. Ama babanınki bir oyuncaktı. Açık sarı rengi olan ve veranda misafirleri için kullanılan bir oyun malzemesiydi," diye devam etti.

"İzci çadırı değil miydi?" diye sinirlice sorusunu tekrarladı Sophia.

Babaannesi bunun üzerine, "Belki de, ama çok modern bir görünümü vardı. İçine sürünerek girer ve yan yana yatarlardı."

"Babaanne, uyuma sakın!" dedi Sophia. "İzci olmak nasıl bir şeydi? Orada yaptığınız her şeyi anlatmalısın bana."

Bundan epey bir zaman önce yaşlı kadın yaptıklarını anlatmak için can atıyordu ama kimse bunları merak edip umursamıyordu. Sonrasında ise kendisi anlatma isteğini kaybetmişti.

"Kamp ateşi yakardık," dedi kısaca ve birden üzerine bir hüzün çöktü.

"Eee, peki sonra?"

"Uzun süre yanmaya dayanıklı bir odunumuz olurdu. Ortada yanan ateşin çevresine otururduk. Hava soğuk olurdu, çorba içerdik."

"Ne acayip..." diye düşündü yaşlı kadın. Bundan fazlasını anlatamıyorum. Aklıma söyleyecek bir şey gelmiyor. Ya da tam olarak kendimi veremiyorum. Çok zaman geçmiş üzerinden... Buradakilerin hiçbiri henüz doğmamıştı bile ve bu anıları anlatmadığım sürece ki anlatmak isterim, hiç yaşan-

mamış gibi orada kalakalacaklar. Konu kapanacak ve her şey unutulacak.

Yaşlı kadın doğrularak, "Bazı günler hafızam yeteri kadar iyi değil ama sen bir ara bütün bir geceyi çadırda uyuyarak geçirmeyi denemelisin," dedi.

Sophia yatmak için gerekli eşyaları çadıra taşımıştı. Güneş batmak üzereyken küçük kulübesinin kapısını kapatarak, vedalaştı. Yapayalnız yürüyerek kanyonun yolunu tuttu. Kanyon o akşam Sophia için sonsuz bir uzaklıkta bulunan Tanrı'nın, insanların ve izcilerin terk ettiği bir mekândı. Bu ıssızlığın ortasında uzun bir gece Sophia'yı bekliyordu. Küçük kız çadır girişinin fermuarını çekip kapattı. Yatak örtüsünü çenesine kadar çekerek boylu boyunca uzandı. Güneş batarken, bu sarı çadır parlak bir görünüm almış ve birden bire küçük, içten ve sıcacık bir yer haline gelmişti. Ne içeri dikizlenir ne de dışarı seyredilebilirdi. Küçük kız bir koza ışığının altında ve onun sessizliği içinde kıvrılmış dinleniyordu. Tam güneş batmıştı ki, çadırın rengi kırmızı oldu ve Sophia uykuya daldı.

Geceler daha şimdiden uzamaya başlamıştı. Sophia uyandığında karanlıktan başka bir şey görünmüyordu etrafta. Bir kuş öterek kanyonun üstünden geçti. Önce yakınlardan uçtu, sonra uzaklara doğru yol aldı. Sessiz bir geceydi ama küçük kız dalgaların sesini duyuyordu. Kanyondan geçen kimsecikler olmasa da çakıllar sanki biri onlara basıyormuşçasına çatır çutur ediyordu. Korunaklı çadır, sanki küçük kız açık alanda uyuyormuşçasına geceye ve karanlığa perde açıyordu. Gelen kuş sayısı giderek artmıştı ve kuşların her biri farklı tonlarda ötüyordu. Karanlığın içinden kimsenin izini sürüp, tanımlayamayacağı tuhaf hareketler hissediliyor; sesler duyuluyordu. Bunları betimlemek oldukça güçtü.

"Tanrım lütfen sakin olmamı sağla," dedi Sophia ve birden korkunun nasıl bir duygu olduğunu düşünmeye başladı. "Ve eğer korkarsam benimle dalga geçmelerine izin verme."

Hayatında ilk defa doğayı dinliyordu ve kanyona doğru çıktığında yine ilk defa ayak parmaklarının ve tabanının altındaki yeri hissetti. Yürüdükçe değişikliğe uğrayan, soğuk, son derece karmaşık ve tanecikli kumları olan bir zemindi. Yerde çakıllar, ıslak çimenler ve büyük düz taşlar vardı. Sonra çalı yüksekliğindeki, bacaklarına sürtünen bitkileri fark etti. Yerin rengi koyuydu ama deniz ve gökyüzünün rengi daha soluktu, açık gri tonlarındaydı. Ada küçülmüş suda sürüklenen bir yaprak gibi süzülüyordu. Misafir odasının ışığı yanmaktaydı. Sophia kapıyı oldukça yavaş tıklattı. Sessizliğin içinde tüm sesler büyürdü ne de olsa.

"Nasıl gidiyor?" diye sordu babaannesi.

"İyi" diye cevapladı Sophia.

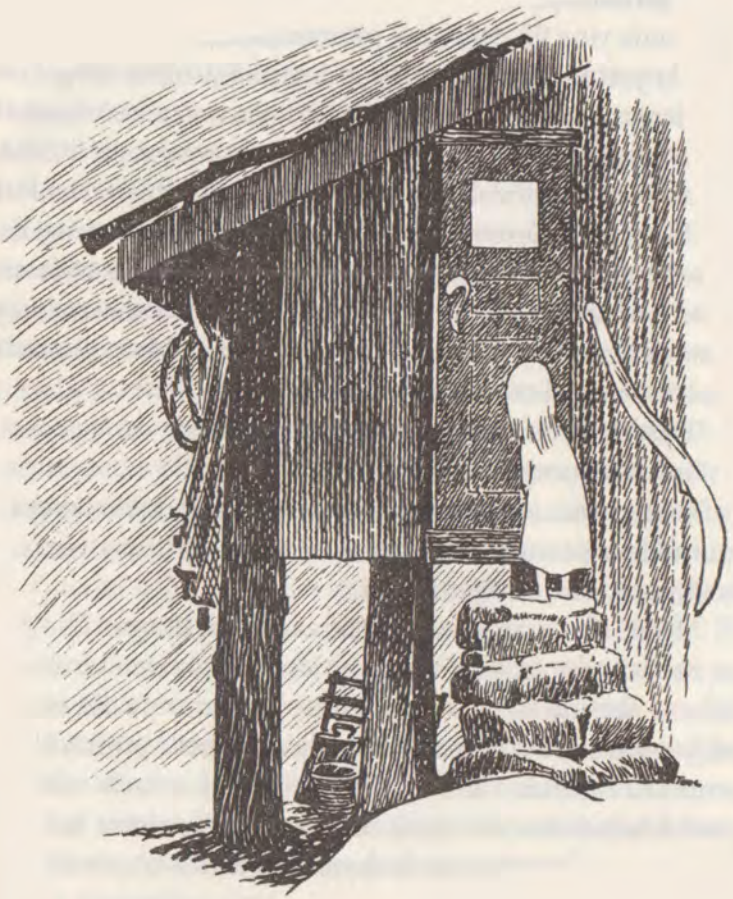
Yatağın ucuna oturarak lambaya, ağlara ve duvardaki yağmurluklara bakmaya koyuldu. Dişlerinin birbirine vurması kesilmişti. "Hiç esmiyor," dedi.

" Evet," dedi babaannesi. "Hava oldukça durgun."

Babaannesinin iki battaniyesi vardı. Bunlardan birini alıp halının üzerine koyar ve bir de yastık bulursa pekâlâ bir yatak yapmış olurdu. Bu şekilde yatmak kulübede yatmaya benzemezdi. Dışarıda yatmak gibi olurdu. Yoo aslında olmazdı çünkü burası da evin içiydi sonuçta. Ama çadırda kalırken yalnız olmasan dahi yine de dışarıda uyumuş oluyordun.

"Bu gece kuş çok," dedi babaannesi.

Başka bir olasılık daha vardı. Battaniyeyi alıp evin hemen yanındaki verandada yatabilirdi. Orası bir dış mekândı her halükarda. Dışarıda yatmak ve yalnız olmak. Aman Tanrım!

"Uyuyamıyorum," dedi yaşlı kadın. "Kötü şeyler düşünüp durdum."

Yatağına oturup sigarasına uzandı. Sophia alışkanlıkla hemen kibriti uzattı ama aklı başka yerdeydi.

"İki battaniyen var değil mi?" diye sordu babaannesine.

"Her şey küçülüp uzaklara kayıp gidiyor yani. Eğlenceli bulduğum şeyler artık herhangi bir şey ifade etmiyor. İçimde bir şeyler eksilmiş, duygularımı fakirleşmiş hissediyorum. Her nasılsa kötü bir durum işte. En azından bunun hakkında konuşabilmeli insan."

Sophia tekrar üşümeye başlamıştı. Çadırda uyumak için küçük olmasına rağmen bunu kabul etmişlerdi. Hiçbiri bunun nasıl bir duygu olduğunu bilmiyordu. Kanyonun ortasında yapayalnız kalmasına izin verdiler.

"Öyle mi?" dedi Sophia sinirle. "Eğlenceli değil derken, ne demek istiyorsun?"

"Tanrı aşkına!" dedi babaannesi. "Benim yaşımda olduğun zaman artık yapamayacağın o kadar çok şey var ki... Demek istediğim bu."

"Bu doğru değil! Her an birlikteyiz ve benim yaptığım her şeyi sen de yapabiliyorsun."

"Dur biraz," dedi babaannesi çok kızmıştı. "Konuşmamı henüz bitirmemiştim. Evet, seninle beraber yaptıklarımızı biliyorum ve çok uzun zamandır da her şeyi yapabilecek durumdayım. Elimden geldiğince gördüm, anladım ve yaşadım. Bu gerçekten inanılmazdı, sana söylüyorum, inanılmaz. Ama artık her şeyin benden kayıp gittiğini hissediyorum. Unutuyorum, umursamıyorum. Tam da şimdi, onlara ihtiyacım varken!"

Sophia endişe içinde, "Neyi hatırlamıyorsun?" diye sordu.

"Çadırda uyumanın nasıl bir şey olduğunu!" diye bağırdı babaannesi. Sigarasını söndürdü ve uzanarak gözlerini tavana dikti. "Benim memleketimde yani İsveç'te, kızların eskiden çadırda kalmalarına izin verilmezdi," dedi yavaşça. "Bunu yapabilmelerini ben sağladım ama bu hiç de kolay olmadı, çok güzel vakit geçirdik. Ama şu an, nasıl olduğunu sana anlatamıyorum."

Kuşlar tekrardan ötmeye başladı. Büyük bir kuş hiç durmadan bağrışarak yakınlarından geçti. Pencere üzerinde yanan lambanın ışığı dışarıyı normalde olduğundan çok daha karanlık gösteriyordu.

"Çadırda kalmanın nasıl olduğunu ben sana söyleyeceğim," dedi çocuk. "Her şeyi o kadar net duyuyorsun ki ve çadır çok küçük." Biraz düşündü ve devam etti. "Seni güvende hissettiriyor. Ayrıca her şeyi duymak hoş bir şey."

"Aynen öyle," dedi babaannesi. "Dışarıdan gelen her sesi duyabiliyorsun."

Sophia acıktığını fark ederek yatağın altından beslenme kutusunu çıkardı.

Birlikte peksimet, şeker ve peynir yediler.

"Biraz uykum geldi, dedi Sophia. "Artık gitsem iyi olacak."

"Tamam, git," dedi yaşlı kadın ve lambayı kapattı. Dışarıdan gelen ışık odayı daha çok aydınlık yapmıştı, her şey net görünüyordu. Sophia dışarı çıktı ve kapıyı kapattı. Çocuğun gitmesiyle, babaannesi battaniyenin içine kıvrılarak, izcilik anılarını hatırlamak için çabaladı. Şimdi biraz daha iyi anımsıyordu, aslında çok daha iyi. Hafızasında yeni resimler canlanmaya başladı. Sabaha karşı hava soğumuştu ama babaanne kendi sıcağında uyuyordu.

Komşu

Bir iş adamı Blustergull kayalığının üzerine bir villa yaptı. Başlangıçta kimse bu durumla ilgili konuşmayı tercih etmemişti çünkü zaman içinde kendilerine acı veren şeylerden bahsetmemek gibi bir alışkanlık edinmişlerdi. Böylece acının azalacağını düşünüyorlardı. Ama diğer taraftan evle ilgili her şeyden oldukça haberdarlardı.

Adada yaşayan insanların gözleri daima ufka kayar. Ufuk çizgisini, tanıyıp bildikleri adacıkların uzaktan görünen üst kısımlarını ve yerleri hiç değişmeyen işaret kulelerini gördüklerinde, görüş açısının açık ve her şeyin yerli yerinde olmasının sağlamış olduğu sessiz bir farkındalıkla güç bulurlar. Ama ne yazık ki onların manzarası artık değişmişti. Net değildi. Görüntü büyük kare şeklindeki bir villayla kesintiye uğramıştı. Yeni ve tehditkâr duruşuyla bu ev, uzun zamandır kendi halinde var olan ufuk çizgisinin görüntüsünde derin bir kırılma yaratmıştı. Adanın yanı başında bulunan ve daha önceden herhangi bir ismi olmayan takımadanın, üzerine yapılan bu yeni evle beraber tuhaf bir isme sahip olmuştu. Yeni sahibi koyları da dış kullanıma ka-

pattı. Ama en kötüsü Sophia ve ailesi artık en uzakta oturan aile değildi.

Onlarla, yeni komşuları arasında bir buçuk kilometreden az bir uzaklık vardı. Yani hiç şüphesiz bu iş adamı komşuculuğu ve ilişkileri seviyor gibi görünüyordu. Tepelerdeki yosunlara tekme atan, radyo dinleyen ve çok konuşan büyük bir ailesi vardı. Bu tür şeyler her zaman ve her yerde olurdu ama adanın yakınlarında değil.

Bir sabah erken bir saatte, işçiler evin sac kaplamalı çatısına çivi çakıyorlardı. Bu büyük, parlak bir çatıydı. Çatı, bağırtkan martı ve deniz kırlangıçlarının uçuştuğu bulutun hemen altında yer alıyordu. Adamlar villanın yapımını tamamlayınca teknelerine binerek oradan ayrıldılar. Yapacak bir şey kalmamıştı. Artık sadece ev sahibinin gelmesi bekleniyordu. Günler geçti ama yeni komşu gelmedi.

Hafta sonuna doğru babaanne torun kayıklarını alarak, küçük bir tur atmak için açıldılar. Levreklerin olduğu sığlığa geldiklerinde, deniz yosunu aramak için Şövalye Adası'na doğru devam etmeye karar verdiler. Şövalye Adası'nın arkasındaki koydan Blustergull kayalığı sadece birkaç kayık vuruşuydu. Liman yoktu, sadece kayalık büyük bir tümsek vardı. Kayanın ortasında büyük ve siyah harflerle "ÖZEL ALAN-GEÇİŞ YASAK!" yazıyordu.

Bu yazıya çok sinirlenen yaşlı kadın "İçeriye, kıyıya doğru giriyoruz," dedi. Sophia korkmuş görünüyordu. "Buradaki büyük fark..." diye açıklamaya başladı. "İyi yetişmiş biri evde kimse yokken, başkasına ait bir adanın kıyısına yanaşmaz. Ama ev sahiplerinin yazmış olduğu bu içerikte bir uyarı yazısıyla karşılaşırsan, bunu ne olursa olsun yaparsın. Çünkü bu sana atılan bir tokattır."

"Doğal olarak," dedi Sophia. Yaşam deneyimini önemli ölçüde arttırıyordu. Kayığı kayanın üzerindeki ikaz levhasına bağlayıp demir attılar.

"Şimdi yapacağımız şey, protesto etmek," dedi yaşlı kadın. "Hoşnutsuzluğumuzu gösteriyoruz böylece."

"Protesto," diye tekrarladı Sophia ve duruma kendini kaptırarak "Burada asla iyi bir liman da olmaz," dedi.

"Evet," diye onayladı babaannesi.

"Ayrıca evin kapısı yanlış yöne yapılmış. Lodos estiğinde kapıyı asla açık bırakamazlar. Su varillerine baksana sen asıl. Hahaha plastik."

"Hahaha," dedi Sophia "Plastik."

Eve yaklaşmaya başladılar. Adanın nasıl da değiştiğini fark edebiliyorlardı. Tüm vahşiliğini kaybetmiş, alçalarak neredeyse dümdüz olmuştu. Düzenli ve masum bir görüntüsü vardı. Bitki örtüsü yok edilmemişti, iş adamı aksine funda ve yaban mersinlerinin üstüne geçiş köprüleri inşa ederek bitkilere karşı oldukça dikkatli davranmıştı. Gri ardıç çalıları da kesilmemişti; öylece duruyordu. Ama nedense yine de her yer düzleşmiş görünüyordu. Ada ve onun üzerindeki bir villa düşüncesi birbiriyle çelişiyordu çünkü. Bu şekilde yakından bakıldığında ev oldukça alçaktı ve içerinin mimarisi muhtemelen harikaydı. Bu ev, nerede olursa olsun çok güzel görünürdü ama burada olmazdı.

Babaanne, torun birlikte terasa çıktılar. Saçakların altında evin adının yazılı olduğu bir levha vardı: Villa Blustergull. Güzel bir şekilde kazınmış, eski haritalarda görülen, titreşimli coğrafi işaretlerden örnek alınarak yapılmıştı. Kapının üstünde iki yeni deniz feneriyle filika demiri asılıydı. Bir tarafta yeni boyanmış kırmızı bir şamandıra, diğer taraftaysa

sanatsal olarak tasarlanmış birçok camdan şamandıra topu vardı.

"Başlangıçta her zaman böyle olur," dedi babaannesi. "Öğrenir diye düşünüyorum."

"Neyi öğrenir?" diye sordu Sophia.

Yaşlı kadın bir süre düşündü ve yine "Öğrenir," diye tekrarladı.

Neredeyse tüm duvarı kaplayan panjurlara doğru yürüyerek içeriyi gözetlemeye çalıştı. Panjurlar asma kilitlerle kilitliydi. Ev kapısı kapalı ve Locklnc adlı bir sistemle koruma altındaydı. Babaanne, bıçağını çıkararak tornavidanın ucunu açtı. Asma kilidin kolaylıkla çıkan pirinç vidaları sayesinde her şey çok kolay olmuştu.

"İçeriye izinsiz mi giriyoruz?" diye fısıldadı Sophia.

"Evet, ne sandın?" dedi babaannesi.

"Ama tabii ki böyle bir şeyi normalde asla yapmazdık."

Yaşlı kadın panjur kapılarından birini açarak, içeri doğru baktı. Burası şömineli büyük bir odaydı. Şöminenin önünde, üzerinde birçok yastığı olan, Hint kamışından yapılmış alçak sandalyelerle altında etiketleri olan parlak renkli, kalın camdan bir masa duruyordu. Sophia salonun çok güzel olduğunu düşündü ama bunu söylemeye cesaret edemedi. Fırtınaya yakalanmış tam teçhizatlı altın çerçeveli bir gemi, yaşlı kadının dikkatini çekmişti. İçerisi haritalar, dürbünler, gökcisminin yüksekliğini ölçen dürbünler, sekstantlar, bot modelleri ve nem sensörleriyle tam anlamıyla bir denizcilik müzesi gibiydi.

"Çok büyük bir tablo var içerde," dedi Sophia. Aslında bundan tam da emin değildi.

"Evet. Hem de çok büyük. Adamın her şeyi çok büyük."

Sırtları eve dönük halde terasta oturup, aşağıda uzanan adacığa doğru baktılar. Her yer yine birden ıssızlaşıp vahşileşmişti.

"Her neyse," dedi Sophia. "Bahse girerim ki, çöplerini suda nasıl batıracağını da bilmiyordur. Mesela teneke kutuların ve şişelerin batması için, içine su doldurman lazım. Ama bunu bilmediği için, ona ait bütün kötü atıklar bizim kıyıya gelip, ağlarımıza takılacak. Kaldı ki, her şeyi de çok büyük!"

Uzun bir süredir bir motor sesi vardı, ama onlar fark etmemişti. Ses gitgide yaklaşıyordu. Kükreme sesini andırırken birden bir hırıltı sesine dönüşerek kesildi. Yaşlı kadın olabildiğince hızlı ayağa kalkarak, "Git bir bak ama kendini gösterme." Sophia bunun üzerine kavak ağacının altından sürünerek ilerledi. Geri döndüğünde yüzü solgundu. "Bu o, bu o!" diye telaşla fısıldadı. "Gelen ev sahibi!"

Babaannenin gözleri hemen saklanmak için kuytu bir yer aramaya başladı. Öne doğru birkaç adım attı ama sonra geri döndü. Korkudan kendini kaybetmişti. "Kendini gösterme," diye tekrarladı. "Ne yapıyor diye bak, ama onun senin görmemesi lazım."

Sophia karnının üzerinde sürünerek kavakların altına doğru ilerledi. İş adamının teknesi kamarada anteni olan maun ağacından yapılmış bir tekneydi ve karaya doğru yanaşıyordu. Ön güvertede bir köpek ve beyaz bir giysisi olan zayıfça genç bir oğlan duruyordu. Kumsala birlikte indiler.

"Sandalımızı gördüler," dedi Sophia. Sesi tıslar gibi çıkıyordu. "Geliyorlar."

Yaşlı kadın kısa ve hızlı adımlarla adanın ortalarına doğru yürümeye başladı. Yürüdükçe bastonu toprağa saplanıyor,

yerdeki yosun ve küçük taşları eşeliyordu. Taş gibi kaskatı kesilmişti ve tek bir kelime dahi edemiyordu. Safiyane ve ilkelce bir kaçış yöntemiydi bu ama daha iyi bir şey de düşünemiyordu. Sophia önden gidiyordu, sonra babaannesine doğru geri giderek onun etrafında koşmaya başladı. Başka birinin adasında yakalanmanın utancı çok büyüktü. Affı olmayan bir durumun içindeydiler.

Adanın uzak tarafındaki çalılıklara ulaşmışlardı. Sophia sürünerek çamların altına girdi. Dışarıdan görünmüyordu. Korkunç bir stres içinde "Acele et!" diye bağırdı. "Acele et! İçeri gir sen de!" Babaannesi bunu üzerine hiç düşünmeden torununun arkasından sürünerek ağacın altına doğru ilerledi. Başı dönüyor ve kendini iyi hissetmiyordu. Aceleyle hareket ederken, hep böyle olurdu zaten. "Bu gerçekten çok saçma," dedi.

"Yapmak zorundayız," diye fısıldadı Sophia. "Karanlık çöktüğünde gizlice sandalımıza geçip, eve gideriz."

Çam ağacının dikenli yaprakları içerde yaşlı kadının saçlarına takılıyordu. Sessizce duruyordu. Bir süre sonra bir köpek havlaması duydular.

"Bu onların av köpeği." Sophia babaannesinin kulağının dibinde nefes alıp veriyordu. "Sana yanlarında bir av köpeği olduğunu söylemiş miydim?"

"Hayır, söylemedin," dedi büyükannesi öfkeyle. "Ayrıca kulağımın içine doğru konuşmayı kes. Durumlar oldukça kötü zaten."

Havlama sesi yakınlarına kadar gelmişti. Köpek onları gördüğünde sesi üç misline çıktı. Küçük siyah bir köpekti, korkusu kadar öfkesi vardı ve karmakarışık olmuş hisleriyle tepeden tırnağa sarsılmış durumdaydı.

Yaşlı kadın sevecen bir tonla "Güzel köpek," dedi. Sonra "Kes sesini, seni küçük serseri," diyerek cebinden bulduğu bir şeker parçasını yere fırlattı. Bu hareketle köpek kendini kaybetmişti.

"Hey oradakiler!" diye seslendi ev sahibi. El ve ayaklarını yere koyup eğilerek, çam ağaçlarının altına baktı. "Köpek tehlikeli değil!" ismim Malander ve bu da oğlum Christopher ama biz ona Tofer deriz," dedi.

Babaanne sürünerek dışarı çıktı ve "Bu da benim torunum Sophia," dedi. Oldukça ağırbaşlı görünüyordu ve çam iğnelerini saçlarından çıkarırken olabildiğince çaktırmamaya çabalıyordu. Köpek bu esnada kadını ısırmaya çalışmakla meşguldü. Malander onun sadece oyun oynamak istediğini ve adının Delilah olduğunu söyledi. "Delilah senden bastonunu atmanı istiyor, o da gidip getirecek, anlarsın ya."

"Cidden mi?" dedi yaşlı kadın.

Adamın oğlu dar boyunlu ve uzun saçlı bir çocuktu. Üstün görünmek için oldukça çaba sarf ediyordu. Sophia ona soğuk bakışlar attı. Bay Malander büyükanneye kibarca elini uzatmıştı ve fundalıkların arasından geçerek yavaş yavaş dönerlerken evi nasıl da sade bir şekilde, sahil evi tarzında tasarlayıp yaptırdığını anlatmaya başladı. Evin bu tarzda olmasını o istemişti. İnsan doğaya yakınken kendiyle daha çok baş başaydı. Onlar şimdi birbirlerine gerçek anlamda komşular mıydı? Değillerdi. Sonuçta diğer adada yaşamıyorlar mıydı? Sophia babaannesine baktı. Yaşlı kadının yüzü, kırk yedi yıldır o adada yaşadıklarını söylerken oldukça duygusuz görünüyordu. Bu, Malander üzerinde büyük bir etki yarattı. Sesi değişti ve deniz hakkında bir şeyler söylemeye başladı. Denizi nasıl sevdiğini anlattı. Deniz her zaman deniz-

di. Sonra aniden utanarak konuşmayı kesti. Oğlu ıslık çalıyordu ve çam kozalağını, bir futbolcu gibi terasa kadar sürükledi. Etrafında vidalar bulunan asma kilit hâlâ bankın üzerinde duruyordu.

"Aha!" dedi oğlan. "Yağmacılar. Tipik"

Babası endişelenmişti. Kilidi şöyle bir kurcaladı ve "Böyle bir şeyin olacağını, tahmin etmezdim," diye konuştu. Ada halkına hep hayranlık beslemişti.

"Muhtemelen sadece merak etmişlerdir," dedi babaannesi hızlıca. "Tahmin edersiniz ki, insanlar bir yer tamamen kapatıldığı zaman içerde ne olup bittiği konusunda meraklanırlar. Alışkın değillerdir çünkü... Mesela anahtarı bir çivi üzerine koyarak, kapıyı açık bırakmak çok daha iyidir." Yaşlı kadın kendini kaybetmişti. Sophia'nın yüzü utancından kıpkırmızı oldu.

Misafirliğe giden bir komşu gibi bir şeyler içmeye eve girdiler. "Evimize hoş geldiniz," dedi Malander. "*Apres vous*"*

Birbiri ardına panjurların açılmasıyla büyük odanın içi güneş ışığıyla dolmuştu. Bay Malander, manzaralı pencereyi gösterdi ve oturup rahat etmelerini söyledi. O da gidip içecek bir şeyler getirecekti. Yaşlı kadın Hint kamışından yapılmış sandalyelerden birine oturdu. Sophia ise sandalyenin arkasına asılmış, kaçamak bakışlarla etrafa göz gezdiriyordu.

"Böyle kızgın durma," diye fısıldadı büyükannesi. "Sosyal hayat bu işte ve bunun üstesinden gelmeyi öğrenmek zorundasın."

Malander şişe ve bardaklarla geri dönerek elindekileri masaya bıraktı. "Konyak mı yoksa viski mi?" diye sordu. "Ama eminim limonatayı tercih edersiniz."

*(Fr.) "Önden buyurun!"

"Konyağı çok severim," diye cevapladı yaşlı kadın. "Az miktarda ve susuz olursa sevinirim, teşekkürler. Sophia? Sen ne alırsın?"

"Diğerini." Babaannesinin kulağına fısıldadı.

"Sophia limonata istiyormuş," dedi yaşlı kadın. "Ona bazı davranış kurallarını öğretmemiz lazım. Hata yapmışız. Çok geç olmadan, sevmediği insanlarla da vakit geçirmesini sağlamalıyız," diye düşündü.

Birbirlerine kadeh kaldırdılar. Malander, yılın bu zamanında balık avının iyi olup olmadığını sordu.

Babaanne, "Sadece ağlara geliyorlar. Biraz morina, levrek ve bazen de kıyıya yakın yerlerde beyaz balık oluyor," dedi. Malander, balık tutmayı sevmediğini söyledi. Onun sevdiği ilkel ve doğası bozulmamış alanlardı. Yani genel anlamda el değmemiş bölgeler ve kimsenin yaşamadığı yerler. Oğlu utanmıştı, ellerini uzandığı yere kadar dar pantolonunun cebine sokuyordu.

"Yalnızlık," dedi yaşlı kadın. "Evet, kesinlikle bir lüks."

"Ruhu canlandırıyor," dedi Malander. "Doğru değil mi?"

"Evet," dedi babaanne. "Ancak bir kişi başkalarıyla birlikteyken de yalnızlığı bulabilir. Ama bu daha zor tabii ki."

"Evet, evet, elbette," dedi Malander dikkatle, biraz geçiştirir gibiydi. Uzun bir sessizlik oldu.

"Şeker!" diye fısıldadı Sophia. "Ekşiymiş."

"Torunum limonatasına biraz şeker istiyor," dedi yaşlı kadın ve Sophia'ya dönerek "Saçlarını boynuma uzatıp durma, otur ve kulağımın içine üflemeyi de kes."

Tofer Malander, adanın burun noktasına gidip balık tutmak için birkaç atış yapacağını söyleyerek, duvardan bir balık oltasıyla olta makarası aldı.

"Ben de ıssız adaları seviyorum," dedi babaanne oldukça yüksek bir sesle.

"Henüz on altı yaşında," dedi Bay Malander.

Yaşlı kadın kaç kişi olduklarını sordu. Kendileri aslında beş kişiydi, ama bunun yanında arkadaşları ve yardımcıları da vardı, falan filan. Adam birden depresif bir hal almaya başlamıştı ve içmek için başka bir şeyler isteyip istemediklerini sordu.

Yaşlı kadın, "Hayır teşekkürler," dedi. "Biz artık kalkalım, konyak çok güzeldi."

Dışarı çıkarlarken, penceredeki deniz kabuklarına bakmak için durunca Malander, onları çocuklar için topladığını söyledi.

Yaşlı kadın, "Ben de deniz kabuğu toplarım," dedi.

Köpek dışarıda bekliyor ve babaannenin bastonuna ısırıklar atıyordu. "Sophia, dedi babaannesi, "Köpek için uzağa bir şey at." Küçük kız bunun üzerine bir çubuk fırlattı ve köpek onu anında gidip geri getirdi.

"Aferin Delila!" dedi Sophia.

Görünüşe bakılırsa çocuk hiç olmazsa isimleri aklında tutmayı öğrenebilmişti ki bu da sosyal yaşamın önemli inceliklerinden biriydi.

Kıyıya geldiklerinde Malander, er ya da geç oraya bir iskele yapılacağını söyledi. Babaanne iskele yerine makara ve vinç kullanmasını tavsiye etti. Çünkü buz bir iskeleyi parçalayabilirdi veya bir sandalı ve şamandırayı...

"Yine işgüzarlık yaptım. Yorulduğumda hep böyle ısrarcı oluyorum. Herkes gibi o da iskele yapmaya çalışacaktır. Biz de öyle yapmıştık," diye düşündü.

Kürekleri ters yöne doğru istiflenerek, tekne halatına dolanmıştı. Bu nedenle telaşlı ve amatörce bir başlangıç yaptı-

lar. Malander, kıyıdan uzaklaşırlarken, sahil boyunca onları takip etti. Adanın en uç noktasına dek devam ederek oradan mendiliyle onlara el salladı.

Biraz açıldıktan sonra Sophia, "Bak şu işe," dedi.

Babaannesi "Bak şu işe diyerek ne demek istiyorsun!" diye sordu. "Sadece yalnız kalmak istiyor ama henüz bunun farkında değil."

"Nasıl yani?" diye sordu çocuk.

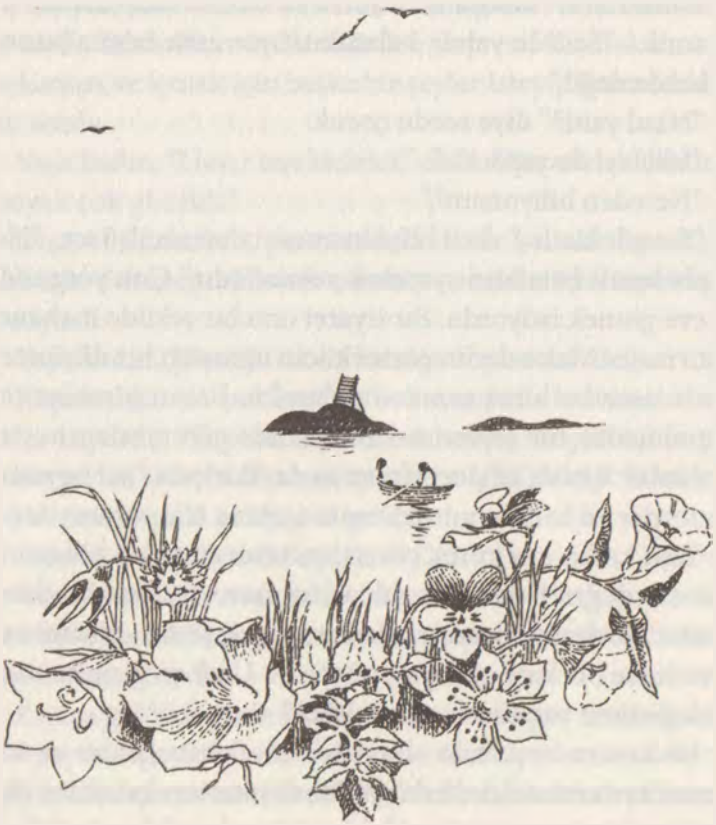
"İskeleyi de yapacak."

"Nereden biliyorsun?"

"Sevgili kızım," dedi büyükannesi tahammülsüzce. "Her insan kendi hatalarını yapmak zorundadır." Çok yorgundu ve eve gitmek istiyordu. Bu ziyaret onu bir şekilde mahzunlaştırmıştı. Malander'in çözmek için uğraştığı bir düşüncesi vardı ama bu biraz zamanını alacaktı. Bazen insanlar çok geç olmadan bir şeyleri net bir şekilde göremezler; baştan başlamak için de güçleri olmaz ya da fikirlerini yol boyunca unuturlar ve hatta unuttuklarının farkına bile varamazlar.

Yaşlı kadın eve kürek çekerken, ufuk çizgisini bölen büyük eve doğru baktı. Ev uzaktan bir işaret kulesi gibi duruyordu. Gözlerini kısarak bakar ve başka şeyler düşünürsen neredeyse bir kule gibi görünüyordu. Ufuk çizgisinin akışını değiştiren somut bir semboldü.

Ne zaman bir fırtına olsa, Malander'ı hatırladılar ve teknesini kurtarması için farklı yollar düşünmeye çalıştılar. Malander onların ziyaretine hiçbir zaman karşılık vermedi. O ev, üzerine düşünülüp hayal kurulan büyüleyici ve ebedi bir simge olarak kaldı.

Sabahlık

Sophia'nın babasının çok sevdiği ve onun için özel olan bir sabahlığı vardı. Sabahlık onun ayaklarına kadar uzanıyordu. Çok sert ve kalın bir pazenden yapılmıştı ve tuzlu suyun, toprağın ve fazla kullanılmışlığın etkisiyle daha da sertleşmişti. Muhtemelen Almanya'da üretilmişti ve bir zamanlar rengi yeşildi. Ön yüzünde bir çift geniş koyu sarı düğme boyunca uzanan karışık bir bağlama sisteminin kalıntıları duruyordu hâlâ. Sabahlık açıldığında ebadı bir çadır kadardı.

Önceleri, babası genç bir adamken, ne zaman bir fırtına olsa, sabahlığıyla adanın uç bir noktasına oturup oradan dalgaları seyrederdi. Daha sonraları sabahlığını, çalışırken, üşüdüğünde ya da sadece saklanmak istediği zaman kullanmaya başladı.

Sabahlık birçok kez farklı biçimlerde tehditlere maruz kalmıştı: İyi niyetli bazı akrabaların çıkıp adaya geldikleri bir zamandı. Sürpriz olarak orada baştan aşağıya bir temizlik işine giriştiler ve ailenin sevdiği birçok şeyi atma gereği duydular. Ama en kötüsü babanın sabahlığını suya götürüp, onun suya kapılıp gitmesine neden olmalarıydı. Daha sonra

sabahlığın koktuğunu iddia ettiler. Evet, elbette kokuyordu ama bu koku onun cazibesinin bir parçasıydı.

Koku önemlidir. İnsana yaşadığı şeyleri hatırlatır. Anılardan ve güven duygusundan oluşan bir zırhtır. Babanın sabahlığı iyi şeyler de kokuyordu aslında; deniz kokuyordu, duman kokuyordu. Ama belki de onlar bunu fark etmemişlerdi bile. Her neyse sonuçta bir gün sabahlık gittiği yerden geldi. Rüzgârlar yön değiştirip tersine eserek geri dönmüştü. Dalgalar adaya vuruyordu. Güzel bir günde sabahlık adaya sürüklenip ortaya çıkıverdi. Artık o yosun kokan bir sabahlıktı. O yaz Sophia'nın babası sabahlığı haricinde başka hiçbir şey giymedi. Sonraki ilkbaharda ise bir fare ailesinin onun içinde yaşadığını fark ettiler. Sabahlığın daha yumuşak tüylü bir kumaşla çevrili yakasını fareler kemirmiş, ince ince çiğnedikleri mendillerle kendilerine yatak yapmışlardı. Bir keresinde de babası ateşe çok yakın uyuduğu için sabahlığı yandı.

Biraz daha yaşlandığında, sabahlığını tavan arasına koymuştu. Bazen düşünmek için oraya giderdi. O zaman herkes onun sabahlığını giyerek düşüncelere daldığını bilirdi. Sabahlık uzun, karanlık ve gizemli küçük tavan pencerelerinin birinin altında duruyordu.

Soğuk ve yağmurlu bir yazdı. Sophia yeni bir öfke döneminden geçiyordu. Mutsuz bir halde dışarıda dolaşmak oldukça sıkıcıydı ve bundan ötürü yalnız kalmak için tavan arasına gitmeyi tercih ediyordu. Orada bir karton kutuya oturup sabahlığa bakarak ona korkunç ve üzücü şeyler anlatıyordu. Ama sabahlığın bu anlatılanlara cevap vermesi mümkün görünmüyordu.

Kalan zamanlarda ise babaannesiyle kart oynamaya başladılar. Her ikisi de utanmazca hile yaptığı için oyunlar her

seferinde tartışmayla bitiyordu. Bu daha önceden hiç olmamıştı. Yaşlı kadın Sophia'yı anlayabilmek için kendi asilik dönemlerini anımsamaya çalıştı. Ancak hatırlayabildiği tek şey ender rastlanan iyi huylu küçük bir kız olduğuydu. Her ne kadar önceden bilse de, insanların isyankârlık yaşlarını seksen beş yaşına kadar erteleyebileceklerini fark etti ve kendisine dikkat etmeye karar verdi. Hava sürekli yağışlıydı. Babası sabahtan akşama kadar sırtı odaya dönük çalışıp duruyordu ve onun kendilerini dinleyip dinlemediklerini asla bilmiyorlardı.

"İsa adına!" dedi Sophia. "Orada papazla oturuyorsun ve hiçbir şey söylemiyorsun!"

"Tanrı'nın adını kötüye kullanma," dedi babaannesi.

"Tanrı demedim ben, İsa dedim."

"O da Tanrı kadar önemli."

"Hayır, kesinlikle değil."

"Evet önemli!"

Sophia kartlarını yere fırlatarak, "Onun ailesini umursamıyorum. Ailelerden nefret ediyorum!" diye bağırdı ve tavan arasına giden merdiveni tırmanıp, arkasından tavan kapağını hızla çarptı.

Tavan arası o kadar alçaktı ki, insanın emekleyerek gitmesi gerekiyordu ve eğer dikkatli olmazsan başını pekâlâ çatı kirişlerine çarpabilirdin. Her zaman orada tutulmuş ve iyi niyetli akrabaların bile bulamadıkları korunup, saklanan veya unutulan eşyaların yer aldığı daracık, sıkışık bir koridordu. Koridor güney penceresiyle kuzey penceresi arasında uzanıyordu ve kirişler arasında yer alan çatı maviye boyanmıştı. Sophia'nın yanında el feneri yoktu ve içerisi karanlıktı. Koridor ay ışığı altında hırpani evler arasında kalan son-

suz, ıssız bir cadde gibiydi. Ve bu caddenin sonunda, mehtaplı gökyüzüne bakabileceğin bir pencere vardı. Pencerenin hemen altında ise sert kıvrımlardan oluşan biçimi ve kömür siyahı rengiyle kendi gölgesinin içine kıvrılmış sabahlık bulunuyordu. Sophia kapıyı öylesine büyük bir gürültüyle çarpmıştı ki, geri adım atamadı ve sürüne sürüne karton kutuya doğru gidip üzerine oturdu. Sabahlığın tek kolu açık boyunlu yakasının üzerinde öylece duruyordu. Sophia gözünü dikip kola bakmaya başladı ve birden kolun biraz yukarı kalktığını fark etti. Ayakucuna doğru sabahlığın altında hafif bir hareketlenme oldu. Kıvrımları belli belirsiz değişmiş ve sabahlık sonra tekrardan hareketsizleşmişti. Sophia bu olanları gördü. Orada, sabahlığın içinde canlı bir şey vardı ya da büsbütün kıyafetin kendisi canlıydı.

Sophia sıkıntılı durumların ilacı olan en basit kaçış yöntemine başvurarak uykuya daldı ve onu alıp yatağına götürdüklerinde dahi uykusundan uyanmadı. Güneş doğduğunda sabahlığın içindeki tehlikeli şeyi artık biliyordu ve kimsenin bunu bilmemesi gerekiyordu. Bu inanılmaz gerçeği kendine sakladı ve birkaç gündür neredeyse mutluydu. Yağmur kesilmişti. Pürüzlü gölgeleri olan resimler çiziyor ve ayı, karanlık devasa gökyüzünde unutulup kalmış minicik bir şey olarak tasvir ediyordu. Yaptığı resimleri kimseye göstermedi. Tehlike en derinlerde sabahlığın bir kıvrımında yaşıyordu. Bazen hareket ediyor, sonra sürünerek yerine geri dönüyordu. Korktuğunda ise dişlerini gösteriyordu. Ölümden bile daha tehlikeliydi.

Sophia artık her gün batımından sonra merdivenleri tırmanıp, kapıdan sadece burnunu uzatarak tavan arasına bak-

maya başlamıştı. Boynunu biraz uzattığında, sabahlığın küçük bir kısmını görebiliyordu.

"Ne yapıyorsun?" diye sordu babaannesi.

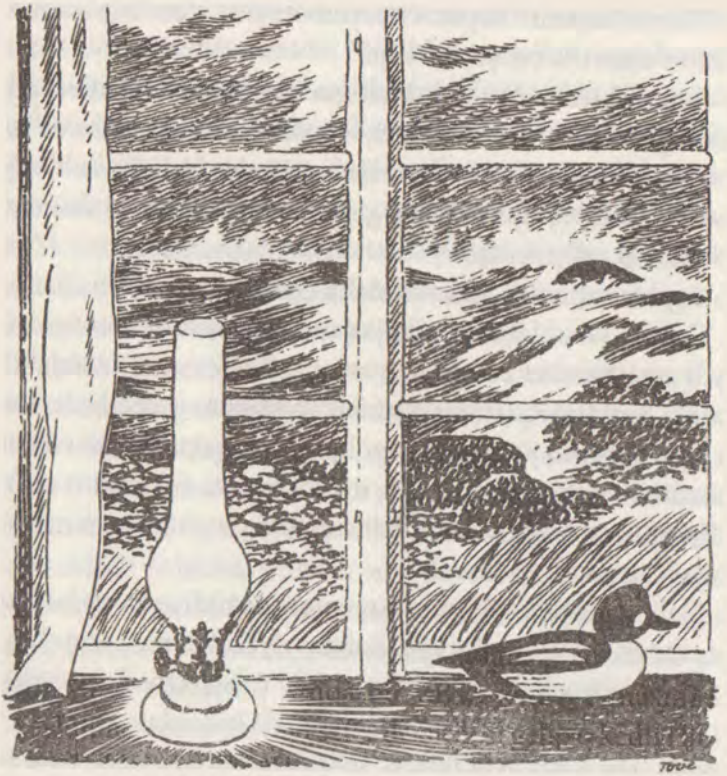
"Seni ilgilendirmez, meraklı," diye en gıcık sesiyle mırıldandı.

"Tavan kapısını kapat. Cereyan oluyor," dedi babaannesi. "Git ve dışarıda bir şeyler yap."

Sonra duvara dönerek kitabına devam etti. İlişkileri çıkmaza girmişti, artık birbirleriyle vakit geçiremiyorlar ve hoş olmayan şekillerde tartışıyorlardı. Günler bulutlu ve değişken rüzgârlar eşliğinde geçip giderken, baba sadece masasında oturup çalışıyordu.

Sophia sabahlığı giderek daha çok düşünmeye başlamıştı. Orada, sabahlığın içinde yaşayan şey ışık hızı kadar hızlıydı ama hareket etmeden günlerce beklemede de kalabiliyordu. Kendini küçültüp, kapıdaki çatlaktan geçebilirdi. Sonra kendini rulo yaparak bir gölge gibi yatağın altına süzülebilirdi. Yemek yemiyor, asla uyumuyor ve herkesten nefret ediyordu, en başta da kendi ailesinden. Sophia da yemek yemiyordu; sandviç dışında.

Belki gerçekten Sophia'nın hatası değildi ama evdeki yağ ve ekmek suyunu çekmişti. Babası yiyecek temin etmek için markete gitmek üzere denize açıldı. Yola çıkmadan su sürahisi ile gazyağı ve benzin için gerekli bidonları da tekneye koydu. Duvarda asılı ihtiyaç listesini yanına alarak yola koyuldu. Yola çıktığında esen güneybatı rüzgârı birkaç saat içinde hızını arttırmıştı. Rüzgârla beraber yükselen dalgalar adanın burnunu aşmaya başladı. Yaşlı kadın radyodan hava durumunu dinlemeye çalışıyor ama doğru kanalı bir türlü bulamıyordu. Oğluna bakmak için her beş dakikada bir ku-

zeye bakan pencereye gitmeden duramıyor ve okuduğundan tek kelime anlamıyordu.

Sophia kumsala inip geri döndü ve masanın başına otururak babaannesine, "Yaptığın tek şey okumak," dedi. Sonra sesini yükselterek bağırdı. "Sadece ve sadece okuyorsun!" Kendini masaya atıp ağlamaya başlamıştı.

Babaannesi ayağa kalkarak, "Baban fırtınanın üstesinden gelecek," dedi. Yaşlı kadın kendini kötü hissediyordu, perdenin arkasındaki anti depresan ilacını fark etti. Sophia hâlâ ağlamaya devam ediyor; tek gözüyle de kolunun altından babaannesini izliyordu. "Ben de iyi değilim," diye bağırdı ve birden ayağa fırlayarak halıya kusmaya başladı. Sonra sessizleşti, rengi sararmıştı ve gidip yatağa oturdu.

"Uzan!" dedi babaannesi ve bunun üzerine Sophia yatağa uzandı. Babaanne torun ikisi de yatarak kısa ve şiddetli ataklarla esen rüzgârın sesini dinliyorlardı.

"Köyde," dedi yaşlı kadın, "Alışveriş yapmak çok zaman alıyor. Her zaman sıra olur ve kimse acele etmez. Sonra daha babanın iskeleye inmesi lazım, benzin ve gazyağı dolduracak. Gidip gelen mektupları alacak ve tabii ki öncesinde kendisine ait olanları bulup ayırması lazım. Eğer bir para havalesi varsa, içeri girip mühürletmesi gerekiyor. Bu da orada bir bardak kahve içmesi anlamına geliyor. Sonra faturaları ödemek zorunda. Bunlar hep zaman alacak şeyler."

"Peki, sonra, devam et!" dedi Sophia.

"Sonra tabii ki elindekileri bota taşıyacak," diye devam etti yaşlı kadın. "Her şeyi paketleyip, saracak ki ıslanmasınlar. Sonra yolda aklına çiçek toplamak ve ata ekmek vermek gelecek ve ekmek poşetin en altlarında bir yerde..."

"Bu kadar çok sandviç yememeliydim!" diye bağırdı Sophia ve yine ağlamaya başladı. "Üşüyorum!"

Babaannesi üzerine battaniye örtmeye çalıştı ama o tekmeleyerek, battaniyeyi üzerinden atmıştı. "Herkesten nefret ediyorum!" diye haykırdı.

"Sessiz ol!" diye bağırdı babaannesi. "Yoksa üzerine kusacağım."

Sophia birden sesini kesti ve bir dakikalık sessizlikten sonra, "Sabahlığı istiyorum," dedi.

"Sabahlık tavan arasında," dedi yaşlı kadın.

"Ama onu istiyorum."

Bunun üzerine babaannesi çatıya çıkan merdivenleri tırmandı. Gayet iyiydi. Pencere altına kadar sürünerek ilerledi. Sabahlığı alıp sürükleyerek çatı kapısına geri döndü ve kapıdan sabahlığı aşağı bırakıverdi. Sonra ayaklarını kenardan sarkıtarak bir süre orada oturup dinlendi. Yukarda çok uzun kalmamıştı. Kutuların üzerindeki etiketleri okudu: İpler, balıkçılık malzemeleri, kavanozlar. Ne ararsan vardı. Sonra bez parçaları ve eski pantolonlar.

Babaanne bu etiketleri kendisi basmıştı. Tavanı ise birlikte maviye boyamışlardı ama yeteri kadar yapıştırıcı koymadıklarından dökülür durumdaydı.

"Ne yapıyorsun?" diye seslendi Sophia. "İyi misin?"

Babaannesi merdivenlerden aşağıya doğru bakarak "İyiyim," diye cevap verdi. "Daha iyi hissediyorum." Ayağını uzatıp dikkatlice indirerek basamağı buldu. Sonra yavaşça arkasına dönerek diğer bacağını da indirdi.

Sophia aşağıdan, "Sakin ol!" diye bağırdı. Babaannesinin bir basamaktan diğerine geçen kaskatı kesilmiş bacaklarına

bakıyordu. Yaşlı kadın sonunda aşağıya gelebilmişti. Yerden sabahlığı kaldırarak, yatağa doğru gitti.

"Önce, onu bir sallamalısın," dedi Sophia. "Böylece dışarı çıksın."

Babaannesi torununun ne demek istediğini anlamadı ama yine de sabahlığı sallayınca bir şey kolun içinden çıkarak kapının altından yok oldu. Sabahlık yine eskisi gibi kokuyordu ve çok ağırdı. Sophia onun yanında kendini karanlık ve sıcak bir mağaradaymış gibi hissetti ve hemen uykuya daldı. Babaannesi ise kuzeye bakan pencerede oturmuş oğlunu bekliyordu. Rüzgâr çok sert esiyordu ve güneş batmak üzereydi. Gözleri hâlâ uzağı seçebiliyordu. Adaya varmadan yarım saat önce tekneyi gördü. Üzerine ayran köpüğü bulaşmış bir bıyık gibi düzensiz aralıklarla ortaya çıkıp görünüyor, bazense tamamen yok oluyordu.

Tekne adanın rüzgâr almayan tarafına yanaşınca yaşlı kadın yatağına yatarak gözlerini kapattı. Sonunda Sophia'nın babası evindeydi ama baştan aşağı ıslanmıştı. Çantaları yere koydu ve piposunu yaktı. Sonra lambayı alıp gazyağı doldurmak için dışarı çıktı.

Dev Plastik Sosis

Sophia küçük adalarda toprak yerine çimlerin olduğunu bilirdi. Bu çimler; deniz yosunu, kum ve çok değerli kuş gübrelerinin bir karışımıdır. Bu nedenle buradaki kayalıkların arası bitkilerin yetişmesi için oldukça verimlidir. Her yıl, birkaç hafta boyunca granitlerin üzerindeki her bir çatlaktan çiçekler açar ve renkleri ülkenin diğer yerlerinde açanlardan çok daha parlaktır. Fakat iç kısımlarda yaşayan yoksul insanların bu küçük adalarda bulunanların tersine sıradan bahçeleri vardır ve bu bahçelerle uğraşmak zorundadırlar. Çocukları oralardaki yabani otları temizler, çalışmaktan yorgun düşene kadar su taşırlar.

Küçük adalarla ilgili bir diğer şeyse onların kendi başlarının çaresine bakabilmeleridir. Erimiş karlarla, bahar yağmurlarıyla ve son olarak da çiy taneleriyle beslenirler. Ama eğer o yıl kuraklık hâkimse, ada bir sonraki yazı bekleyerek çiçeklerini o zaman yeşertir. Çiçekler de bu duruma alışıktır, kendi köklerinde sakince açacakları zamanı beklerler.

"Çiçekler için üzülmeye gerek yok," dedi büyükanne.

İlk ortaya çıkan kaşıkotu bitkisiydi. Boyları her ne kadar birkaç santimetre uzunluğunda olsa da gemilerde yaşayan

denizciler için hayati önem taşırdı. İkinci olarak açan bitkiyse kaşıkotu bitkisinden yaklaşık on gün sonra rüzgâr almayan bir bölgede, işaret kulesinin yakınlarında açan üvey anne çiçeğiydi. Sophia ve babaannesi sık sık bu çiçeğe bakmaya giderlerdi. Bazen mayısın sonu, bazen de haziranın başında çiçeklenirdi. Bu fark uzun bir zaman olarak görülmeli. Sophia bu çiçeğin niye bu kadar önemli olduğunu merak etti. "İlk açan bitki olduğu için," dedi babaannesi.

"Hayır, ikinci," dedi Sophia.

"Ama her zaman aynı yerden çıkıyor," dedi yaşlı kadın. Çocuk aşağı yukarı diğerlerinin de böyle olduğunu düşündü ama bir şey söylemedi.

Her gün yaşlı kadın hangi bitkilerin çiçek açtığını takip etmek için adanın etrafında dolaşır, yolda kökünden ayrılmış bir yosun parçası gördüğünde, onu alır yerine geri koyardı. Oturduğunda tekrardan ayağa kalkmak için zorlandığından beri bastonunu kullanmada bir hayli becerikli hale gelmişti. Kaskatı bacaklarıyla yavaşça yürürken tam olarak büyük bir kum kuşunu andırıyordu. Sık sık durup başını bir oraya bir buraya çeviriyor, yola tekrardan koyulmadan, her şeye göz gezdiriyordu. Yaşlı kadının her zaman mantıklı olduğu söylenemezdi.

Babaanne, kendi başlarının çaresine bakabilen küçük adalar için üzülmeye gerek olmadığını bilse de, ne zaman kuraklık olsa huzursuzlanır, akşamları bataklığa inmek için bahaneler arardı. Oradaki kızılağaçların altına bir sulama kabı saklamıştı. Kahve fincanı ile kalan suyu da yanına alarak etrafta dolanır, birbirinden ayrı yerlerde bulunan en çok sevdiği bitkilere su verirdi. İşini bitirdikten sonra da su kabını yine saklardı. Her sonbahar bir kibrit kutusunun içine yaba-

ni tohum topluyordu. Adadaki son gün etrafı dolanarak, onları bir yere ekmişti ama hiç kimse yerlerini bilmiyordu.

Sophia'nın babasına içinde çiçek katalogları olan bir postanın gelmesiyle adada büyük bir değişim oldu. Bir süre babası bu kataloglar haricinde hiçbir şey okumamaya başladı ve en sonunda Hollanda'ya yazdı. Bir süre sonra ona içinde poşetler olan bir kutu gönderdiler. Her poşette hafif ve korunaklı olması için tüylerin içine konulmuş kahverengi, beyaz bir çiçek soğanı vardı. Baba başka bir kutu yollamaları için tekrardan yazdı ve bu sefer de ona Amsterdam'dan özel hediyeler yolladılar. Tahtadan yapılmış ayakkabı şeklinde bir vazo ile Hovet von Movik isimli şirketin soğanları.

O sonbahar mevsiminin sonunda, baba tek başına adaya dönerek soğanlarını dikti ve tüm kış daha fazla bilgi edinmek için bitkiler, çalılar ve ağaçlar hakkında okumaya devam etti. Bütün bitkiler zayıf yapılı narindiler; büyük bir özenle ve bilimsel olarak ele alınmaları gerekiyordu. Yılın belli zamanlarında hakiki bir toprak ve su olmadan yaşayamazlardı. Sonbaharda donmamaları için, üzerlerinin örtülmesi, ilkbaharda ise çürümemeleri için bu örtülerin kaldırılması gerekirdi. Tarla farelerinden, fırtınalardan, sıcak ve dondan korunmaları lazımdı ve elbette denizden de. Sophia'nın babası bütün bunları zaten biliyordu, belki de bu yüzden bitkilerle bu kadar ilgiliydi.

Ailecek adaya döndüklerinde, yedekte iki tekneleri daha vardı. Siyah renkli hakiki topraklardan oluşan devasa balyalar, iç kısımlardan yuvarlanıp kıyıya gelerek, uyuyan filler gibi suyun etrafına dağılmışlardı. Kutular, poşetler ve siyah plastik paketlere sarılı bitki sepetleri verandaya taşındı. Çalılar, kökleri kendileriyle birlikte çuvallarda olan ağaçlar ve

dayanıksız filizleriyle, yüzlerce küçük turf saksısı ilk etapta evin içinde kalmak zorundaydı.

Bahar gecikmişti, her gün yağış ve fırtına vardı. Sobayı harlayana kadar ateş yaktılar ve bütün pencerelere battaniye gerdiler. Valizleri duvara doğru istifleyerek zeminde ısınmak için birbirine kıvrılmış bitkilerin arasına dar yollar yaptılar. Yaşlı kadının bazen dengesini kaybedip, onların üzerine oturduğu zamanlar olsa da bitkiler hemen kendine gelip düzelirdi. Odunları kurumaları için sobanın etrafına yığıp, kıyafetlerini tavana astılar. Kavak ağaçları, çimento ve çalılar verandanın dışındaki plastiğin altındaydı. Fırtına devam ediyordu ve bir süre sonra ince ince yağan yağmur sağanağa döndü.

Sophia'nın babası her sabah 6'da uyanıp ateş yakar, herkese sandviçlerini hazırlar ve çayı koyup dışarı çıkardı. Sonra da dev yapraklardaki çimleri budar ve kayalığın üzerini temizlerdi. Adanın her tarafına derin çukurlar kazmıştı ve kırık dökük olan zemini siyah hakiki topraklarla doldurdu. Taşları bir araya toplayarak, bahçeleri rüzgâra karşı korumak için duvarlar ördü. Ev ve ağaçların üzerine tırmanan asma bitkileri için birtakım parmaklıklar koydu. Bataklığı kazarak içine betondan su bendi yaptı.

Babaanne pencerede durmuş dışarıyı seyrediyordu. "Bataklık sekiz santim yükselecek," dedi. "Ardıçlar bu durumdan hoşlanmayacak."

"Onların yerine benekli gölet nilüferleriyle kırmızı nilüferlerimiz olacak. Ardıçların ne düşündüğü kimin umurunda ki?" dedi Sophia.

Babaannesi cevap vermedi. O sırada yağışsız bir günde, kırılmış çimleri kurtarıp yönlerini düzeltmeyi aklından ge-

çiriyordu. Çünkü hepsinin papatyalarla dolu olduğunu biliyordu.

Baba akşamları piposunu yakar ve toprağın kimyasal karışımı üzerine derin düşüncelere dalardı. Çiçek katalogları bütün bir masayı ve yatağı kaplıyor ve kataloglardaki renkli resimler ışığın altında parlıyordu. Sophia ile babaannesi çiçeklerin isimlerini öğrenip birbirlerini test ettiler ve her birinin ismini bir kağıt parçasına not ettiler.

"*Fritillaria Imperialis,*" dedi Sophia. "*Forsythia Spectabilis*! 'Üvey anne' isminden kulağa çok daha hoş geliyor."

"Yani bilemiyorum," dedi büyükannesi.

"Aslına bakarsan, üvey anne bitkisinin asıl adı *Viola tricolor*. Her neyse gerçekten zarif insanlar isim levhalarına ihtiyaç duymaz."

"Ama bizim şehre girerken de bir tabela var," dedi çocuk.

Kaldıkları yerden bitkilerin isimlerini yazmaya devam ettiler.

Bir gece rüzgâr kesilmiş ve yağmur durmuştu. Bu sessizlik yaşlı kadını uyandırdı ve oğlunun artık bitki ekimine başlayacağını tahmin etti. Ev, sabahın ilk ışıklarıyla harmanlanıyordu ve gökyüzü bulutsuzdu. Bütün ada ve deniz sıcaktan buharlaşmıştı. Sophia'nın babası giyinerek, olabildiğince sessiz bir şekilde dışarı çıktı. Kavak ağacının üzerindeki plastik örtüyü kaldırarak, onu kumsal çayırlarının üzerindeki çukura taşıdı. Kavak üç buçuk metre uzunluğundaydı. Baba köklerin çevresine toprak döktü ve halatla ağacın gövdesini her taraftan, muntazam bir biçimde sabitledi. Ardından gülleri ormana taşıyarak onları fundalığa koyduktan sonra piposunu yaktı.

Bitkilerin ekimi tamamlandıktan sonra, uzun bir bekleme süresi gerekirdi. Günler aynı dinginlik ve sıcaklıkta geçiyordu. Hollanda soğanları kahverengi kabuklarını açarak, dimdik yukarıya doğru büyümüştü. Su bendinin içindeki beyaz kökler çamurda hareketlenmeye başladı. Kökler taşlarla sabitlenmiş ince örgülü bir kafesin içine tutturulmuşlardı. Yeni kökler, adanın her yerinde kendilerine sağlam ve tutunacak bir yer arardı. Böylece her bir gövde ve kök, yaşamla harmanlanmış olurdu. Bir sabah Sophia camı açıp, "*Gudoshnik* gelmiş!" diye bağırdı.

Babaannesi olabildiğince hızla dışarı çıkararak gözlüklerini takıp baktı. Topraktan küçük yeşil mızrağımsı bir şey çıkmıştı. Bu bir lalenin açacağını gösteren açık ve çok net bir adımdı ve uzun bir süre üzerinde durdukları bir konuydu.

Büyükanne, açan çiçek için "*Dr. Plesman* olabilir," dedi. Ama aslında Bayan *John T. Scheepers*'dı.

Bahar, babanın emeklerine büyük bir nezaketle karşılık verdi, kavak ağacı dışındaki her şey büyümeye başlamıştı. Tomurcuklar kabararak, hızla yayılıp büyüyen buruşuk ve parlak birer yaprağa dönüşüyordu. Sadece kavak ağacı bağlı olduğu halatların arasında açmamış çıplak vaziyette duruyordu. İlk geldiğinde nasılsa öyle görünüyordu. Güzel havalar haziran ayında da devam etti ve yağış olmadı.

Bütün ada, yosunların yarı derinliğine inmiş halde bulunan plastik hortumlarla kaplanmıştı. Bu hortumlar pirinç kaplama vidalarla birbirlerine bağlıydı ve hepsi adanın doğal yağmur suyu havzalarından en büyüğünün yanındaki bir kutu altında duran küçük bir pompada birleşiyorlardı. Suyu buharlaşmadan korumak için havza üzerinde büyük plastikten bir muşamba vardı. Düzenek çok başarılı bir şekilde işliyordu. Baba, haftada iki defa pompayı çalıştırırdı ve kahverengi sıcak bir su hortum ve fıskiyelerden geçerek özel bir püskürtme yöntemiyle ya da düz bir akımla bitkinin türüne ve özel ihtiyaçlarına göre toprağa akıtılırdı. Bazıları sadece bir dakika sulanırken, diğerleri üç dakika ya da beş dakika sulanabiliyordu.

Mutfakta kullandıkları kronometreyi kuran baba, süre dolunca bu kıymetli suyu gidip kapatırdı. Aslına bakılırsa son zamanlarda adanın geri kalanı için bu su kullanılamaz olmuştu ve suyun rengi yavaş yavaş sararmaya yüz tuttu. Çatlaklarda büyüyen bitkiler kurumaya başlamıştı ve uçları uzun süre dışarda kalmış sosis dilimleri gibi kıvrılmıştı. Birkaç çam ağacı solup gitti ve hava her sabah amansızca sıcaktan kavuruyordu. Kıyıda ise bir tarafta fırtına olurken diğer tarafta sağanak başlıyordu ama bu durum denizden iç taraflara doğru ulaşmadan sona eriyordu. Büyük havzadaki su za-

manla azalmıştı. Sophia kuraklığın geçmesi için sık sık dua ediyordu ama maalesef duaları işe yaramıyordu. Sophia'nın babası bir akşam bitkileri sularken, pompadan korkunç bir gürleme sesi geldi ve hortum gevşedi. Su havzası tamamen boşalmıştı ve hortum binlerce kıvrımı olan yüzeye yapışıp kaldı.

Baba tüm gün etrafta dolanıp düşündü. Bazı hesaplamalar, planlar yaptı ve telefon etmek için marketin yolunu tuttu. Gün geçtikçe daha fazla tükendiği görülen adanın üzerinde geçmeyen bir sıcak hava dalgası hâkimdi. Baba telefonu kullanmak için dükkâna girdikten sonra oradan şehre gitmek üzere otobüse bindi. Sophia ve babaannesi durumun bir felakete dönüştüğünü anlamışlardı.

Şehirden adaya çok büyük plastik bir sosisle geri döndü. Sosis, içi geçmiş bir portakal kabuğu rengindeydi. Ağır kıvrımlarıyla teknenin yarısını dolduruyordu. Bu özel olarak imal edilmiş bir şeydi. Ailecek pompa ve hortumları tekneye taşıyarak hemen yola koyuldular, kaybedecek hiç zamanları yoktu.

Deniz sıcaktan buğulanmış, parlak ve durgun bir halde önlerinde uzanıyordu. Aldatıcı bulutlar sahil boyunca bir duvar gibi karşılarındaydı. Martıların yanından geçerlerken onların zar zor havalandıklarını fark ettiler. Bu çok önemli bir keşifti. Bataklık adasına ulaşana kadar, tekne de oldukça ısınmıştı. Neredeyse sıcaktan katran akıyordu. Plastik sosisin kokusu ise berbattı. Bataklık adasına vardıklarında baba, pompayı alarak bataklığa kadar taşıdı. Burası sazlık ve pamuk otlarıyla dolu büyük ve derin bir bataklıktı. Hortumları vidayla birleştirip sosisi sığ suyun içine koyarak pompalamaya başladı. Böylece hortumlar doluyordu ve doldukça kıv-

rımları düzleşerek kayanın üzerine doğru doğruldular. Sosis ise içine dolan suyla yavaş yavaş büyümeye başlamıştı. Her şey planladıkları ve bekledikleri gibi oldu. Ama kimse bunun hakkında konuşarak kadere meydan okumaya cesaret edemiyordu. İçine dolan binlerce litre su ile bu plastik sosis, patlamaya hazır turuncu bir yağmur bulutu ya da muazzam parlaklığa sahip bir balondu artık.

"Tanrım lütfen patlamasın," diye yalvarıyordu Sophia. Sosis patlamamıştı. Baba pompayı kapatıp onu tekneye taşıdı, sonra hortumları aldı ve plastik sosisi arkadaki halatlarla sıkıca tekneye bağladı. Sophia ve yaşlı kadını ise ortadaki koltuğa oturtup en sonunda motoru çalıştırdı. Sosis teknenin hareket etmesiyle peşinden sürüklenmeliydi ama yerinden kımıldamamıştı. Sadece tekneye bağlı olduğu halatlar gerildi. Bunun üzerine baba karaya çıkarak onu arkadan itekleme ye çalıştı ancak bu da işe yaramadı.

"Küçük çocukları seven Tanrım," diye fısıldadı Sophia. "Lütfen onun bizimle gelmesine yardım et."

Babası bu arada yeniden denemeler yapıyordu ama bir türlü olmuyordu. Sonra koşarak kendini sosisin üzerine attı. Sosisle beraber kaygan deniz çimlerinin üzerinden süzülerek uzunca bir süre bata çıka denizin içinde yol aldılar.

Sophia bağırmaya başladı. Yaşlı kadın tüm bu olup biteni takip ederek "Artık kimse Tanrı'yı suçlamasın sakın," dedi.

Sonra Sophia'nın babası tekneye tırmanıp hızlı bir hamleyle motoru çalıştırdı. Tekne birden ileriye doğru bir hamle yaptı. Çocuk ve babaannesi tam da o anda güverteye geçiyorlardı. Büyük plastik sosis ile onu çeken gergin halatlar teknenin hareket etmesiyle yavaş yavaş yüzeyden suyun içine girmişti. Baba, teknenin arka kısmına asılarak, sosisin nasıl

ilerlediğini görmeye çalıştı. Deniz yosunlarının içinden süzülüyordu ve körfezin derinleştiği yerden itibaren gözle görülmez oldu. Tekneyi köpürtene dek onu suyun içine doğru çekiyordu. İçerdeki ağırlığı dengelemek için ön tarafa geçtiler. Korkuluklarla suyun arasında yaklaşık bir desimetre kadar bir fark vardı.

"Bir daha Tanrı'ya dua etmeyeceğim," dedi Sophia.

"Sen etmesen de o her şeyi bilir," dedi babaannesi.

Yaşlı kadın teknenin baş kısmında sırtüstü uzanmış yatıyordu ve yattığı yerden Tanrı insana bir şekilde yardım ediyor ama mücadele ettiğini gördükten sonra destek oluyor, diye düşünüyordu.

Plastik sosis denizin gölgesinin başladığı yeşil derinliklerde yavaşça yol almaktaydı. O, içinde hayat suyu olan bir kabarcıktı. Yağmur suyunun tuzlu sudan daha hafif olduğunu herkes bilir. Ancak az önce bataklıktan suyu çekerken içine büyük bir miktarda çamur ve kum almıştı. Teknenin içi çok sıcaktı ve içerde benzin kokusu vardı. Motor delice çalışıyordu. Yaşlı kadın uyuyakalmıştı. Deniz her zamanki gibi parlıyordu ve bulut kümeleri kıyıdan oldukça yüksekteydi. Dev sosis yavaşça bir kayalığın üzerinden yükselerek diğer tarafa doğru sıçradı. Baba motora hız verdi ve tekne hızlandı ama sonra hızını düşürünce arkadan su almaya başladılar. Tekrardan hareket ettiler ama çok yavaşlardı. Yaşlı kadın horluyordu. Adalar arasında sert, yağışlı, gök gürültülü bir hava vardı ve denizden esip gelen ani bir rüzgâr başladı. Bir süre sonra kesildi. Adanın uzun olan burnundan dönmüşlerdi ki, ikinci gürleme sesi duyuldu. Tam bu esnada sosis yine bir kayanın üzerinden kayıyordu. Yaşlı kadın uyanmıştı.

Alçak ve saydam bir dalganın arka taraftan içeriye girdiğini gördü, ıslandığı fark etti. Hava biraz serinlemişti. Karmakarışık bir halde bulunan kabarık bulutlar gökyüzünde süzülüyordu. Tekneye gelen sular sıcaktı ve insanı rahatlatıyordu. Etraf kararırken, zemin parlak sarı bir renge bürünmüştü. Her yer yağmur kokuyordu. Fırtına denize gölgesini bırakırken onlar da yavaş yavaş adaya doğru yol alıyorlardı. Böylesine belirsizlik durumları nadiren heyecan verici bir hale bürünür, tıpkı buradaki gibi. Her üçü de sessiz, nefeslerini tutmuş bir halde oturuyorlardı. Denizin bu kısmı sığlıktı ve plastik sosis ne zaman dibe vursa, teknenin içine su giriyordu. En sonunda tekneye giren su korkulukları aşar olmuştu, aynı zamanda yeni bir gök gürültüsü duyuldu.

Adaya vardıklarında baba bu gürültülü motoru durdurup karaya çıktı. Arkasından da Sophia hortumla onu izliyordu. Yaşlı kadın ise dikkatlice teknenin küpeştesinden inerek suda yürümeye başladı. Arada sırada yüzmenin nasıl bir his olduğunu anımsamak için birkaç kulaç atıyordu. Sonra bir kayalığa oturarak ayakkabısının içindeki suları boşalttı. Tüm körfez alçak olmasına rağmen azgın dalgalar içindeydi. Onların arasında kalan plastik sosis, yüzeyin altında, cennetten çıkıp gelmiş bir portakal gibi duruyordu. Baba onu sürükleyip çekince, sosisin parlak turuncu karın kısmı yavaşça yukarı kalktı ve sosisin turuncu pirinçlerden oluşan göbek kordonu yüzünü gökyüzüne döndü.

Sonra hortumları bağlayarak pompalama yapmaya başladı. Hortumların içine giren kum ve çamur kümeleri havada uçuşuyordu. Her birinin dışarı çıkmasıyla birlikte hortumdan şiddetli bir su gelmeye başladı. Su bir kayaya çarpıp üzerindeki yosunu havaya uçurmuştu.

"Su! Su!" diye bağırdı Sophia. Sırılsıklam olmuştu ve delirmiş bir halde basıncın etkisiyle kollarında titreşen hortuma sarıldı ve onun Clematis, Nelly, Moser, Freesia, Fritillaria, Othello, Madam Droutschki, Rhododendion ve Forsythia Spectabilis için nasıl su pompaladığını ellerinde hissetti. Çocuk hortumdan gelen güçlü su akımının adayı sulayıp kurumuş havzaya akışını seyrediyordu.

"Su!" diye kükrüyordu sanki. Kavaklara doğru koştu ve görmeyi umduğu şeyi gördü. Kavak ağacının kökünde yeşil filizler bitmişti. Aynı anda yağmur başladı. Hava hem ılık, hem fırtınalıydı. Gelen yağmurla birlikte, ada ikinci kez kutsanmış oldu.

Babaannenin hayatı boyunca tutumlu olması gerekmişti ve bu nedenle savurganlığa karşı hassastı. Havzanın, varillerin ve kayalıktaki her bir çatlağın nasıl da sularla dolup, taştığını seyretti. Dışarıya havalandırmak için çıkarılan yataklara ve üzerlerine gelen suyla kendi kendilerini yıkayan kirli tabaklara baktı. Mutlulukla içini çekerek düşüncelerine gömüldü. Sonra gidip içme suyuyla kahve fincanını doldurarak, onunla bir papatyayı suladı.

Dolandırıcıların Teknesi

Sıcak ve rüzgârsız bir ağustos gecesi okyanusun derinliklerinden şiddetli bir trompet sesi duyuldu. Sanki Cebrail borusuna üflüyordu. Yumuşak bir dönüş yapıp süzülen bir çift ışık adaya doğru yaklaşıyordu. Bu, hırıltılı sesler çıkararak gelen büyük bir yattı. (Sadece çok pahalı ve hızlı teknelerin motoru böyle hırıldayabilir.) Üzerinde, koyu mavi ve kan kırmızısından beyaza her rengin ışıkları mevcuttu. Tüm okyanus onun etrafında sanki nefesini tutmuştu.

Sophia ve babaannesi üzerlerinde gecelikleriyle kayalığın üzerinde durarak gelen tekneyi seyretmeye başladılar. Bu yabancı tekne hızını azaltarak onlara yaklaşıyordu. Suya yan-

sıyan ışıkları ateş dansı yapan yılanlar gibiydi. Sonra birden adanın arkasında kayboluverdi. Sophia'nın babası pantolonunu giyip onu karşılamak için kumsala doğru koştu. Uzun bir süre etrafı kaplayan mükemmel bir sessizlikten sonra limandan zayıf bir müzik sesi yükselmeye başladı.

Sophia, "Parti yapıyorlar," diye fısıldadı. "Haydi, biz de gidelim, üzerimizi giyinip hemen şimdi çıkalım."

Babaannesi "Dur biraz," dedi. "Babanın gelip bizi almasını bekleyelim."

Beklerken yataklarına uzanmışlardı ve çok geçmeden uyuyakaldılar. Ertesi sabah tekne yerinde yoktu, yola koyulmuştu.

Sophia kendini kayalığın üzerine atarak ağlamaya başladı. "Bizi almaya gelebilirdi!" diye bağırdı. "Uyumamıza göz yumdu. Parti yapıyorlardı işte, babamı asla affetmeyeceğim."

Yaşlı kadın sertçe "Evet, bu iyi olmadı," dedi. "Uyandığında, onunla konuşacağım."

Gizemli teknenin görüntüsünün, tekrardan aklına gelmesiyle birlikte Sophia, üzüntüden bir çığlık attı.

"Burnunu sil," dedi babaannesi. "Kötü bir hayal kırıklığı oldu senin için tamam, ama önce burnunu bir temizle. Berbat görünüyorsun."

Sonra bir süre bekledi ve "Çok sevimsiz insanlar olduklarına dair bahse girerim. Tekneyi birinden almışlar ve teknelerle ilgili bir şey bildikleri de yok," dedi babaanne. "Ama," diye kindar bir tavırla ekleyerek, "İç dekorasyonu kendileri yapmışlar, kullandıkları renkler ise berbat," dedi.

"Öyle mi sence?" diye mızmızlanarak konuştu Sophia ve doğrulup oturdu yaşlı kadın. "Evet, aynen öyle korkunç," diyerek çocuğu inandırmaya çalıştı.

"Kahverengi altın ve pudra renginden parlak, ipek perdeler, sonra ayaklı lambalar, plastik tabaklar ve parlak baskılı resimler var. Bu komik şeyler tekneyi daha da kötü yapıyor."

"Peki, peki," dedi Sophia sabırsızca. "Devam et."

"Eğer birileri ona bu tekneyi vermeselerdi, çalarlardı."

"Kimden peki?"

"Fakir bir kaçakçıdan. Onun tüm mallarını çaldılar zaten, her bir parçasına kadar ve ayrıca teknede sadece meyve suyu içiyorlar ve bunu sadece para için yapıyorlar." Yaşlı kadın devam ettikçe ediyordu, konuya iyice ısınmıştı. "Bir haritaları dahi olmadan ve kürek çekmeden gidiyorlar işte."

"Peki, bizim buralara neden geldiler?"

"Çünkü kanyona her şeyi saklayabilirler ve sonra geri dönüp alırlar."

"Bu dediklerinin hepsine sen inanıyor musun?"

"Bazılarına," dedi babaannesi temkinlice.

Sophia ayağa kalkarak burnunu sildi ve "Şimdi," dedi "Ne olduğunu, ben sana anlatacağım. Oturup beni dinle. Babam teknelerine gittiğinde, ondan ellerindekilerin yüzde doksan altısını almasını istediler ve bu çok pahalıydı. Şimdi kendini babamın yerine koy, ne demiştir sence."

"Gururla, şöyle demiştir, 'Yüzde doksan altısını almak, benim itibarımı zedeler. Eğer istersem, kendi likörümü, hayatım pahasına, denizden bulur çıkarırım. Kalitesiz viskiniz sizde kalsın, sevgili bayım. Ayrıca ailem viskinin tadını hiç sevmez.' Evet, şimdi sıra sende."

" 'Gerçekten mi? Bir aileniz mi var? Neredeler peki? Ortalıkta görünmüyorlar.' "

Sophia bunun üzerine bağırarak "Biz hep buradaydık! Babam neden burada olduğumuzu söylemiyor?"

"Bizi kurtarmak için."

"Neden ama? Herhangi bir şey olduğunda neden korunmak zorundayız? Bu doğru değil. Dans müziği çalarken kimsenin kurtarılmaya ihtiyacı olmaz!"

"Radyoyu açmışlardı," dedi yaşlı kadın. Hava durumunu ve haberleri bekliyorlardı; polislerin peşlerinde olup olmadıklarını öğrenmek bir de."

Çocuk "Beni kandırmazsın!" diye bağırdı. "Gecenin birinde, haber programı olmaz. Orada parti yapıp eğleniyorlardı ve biz bunu kaçırdık!"

"Dediğin gibi olsun," dedi büyükannesi ve öfkeyle, "Partileri vardı, çok da eğlendiler ama biz öyle herkesle parti yamayız."

Sophia meydan okurcasına, "Ben yaparım," dedi. "Dans edebildiğim sürece herhangi biriyle partiye giderim! Babam da yapabilir ben de yapabilirim!"

"Tamam, öyleyse devam et," dedi babaannesi ve kıyıya doğru yürümeye başladı. "İstersen dolandırıcılarla partiye git. Bacakların tuttuğu sürece böyle yap, gerisinin çok önemi yok."

Teknedekiler çöplerini denize atmıştı. Çöplerden de anlaşıldığı üzere, pahalı şeyler yenilip içilmişti. Çoğu atık kayaların üstüne doğru sürüklenmişti. Sophia gördüklerini "Portakal kabukları, karamel şekerleri ve ıstakoz," diye tek tek saydı.

"Dolandırıcılar ıstakoz yemeleriyle bilinirler," diye konuya dikkat çekti yaşlı kadın. "Bilmiyor muydun?" Sohbetin gidişatından sıkılmıştı ve konuşmanın daha fazla eğitim amaçlı olması gerektiğini hissediyordu. Ayrıca dolandırıcılar neden ıstakoz yemesinler ki?

"Alakasız şeyler hakkında konuşuyorsun," dedi Sophia. "Bir dakika düşünsene. Babamın dolandırıcılarla birlikte ıstakoz partisinde olduğunu ve bizi unuttuğunu söylüyordum. Konuşma böyle başlamıştı."

"Evet, evet," dedi yaşlı kadın. "Tamam o zaman, eğer benim hikâyeme inanmadıysan kendin bir şeyler uydur."

Boş bir *Old Smuggler* şişesi hafifçe kayaya vuruyordu. Babanın sonra onları alıp teknenin oraya götüreceğini unutmuş olması pek de olası değildi. Sadece yalnız kalmanın güzel olduğunu düşünmüştü ve bu tamamen anlaşılabilir bir şeydi aslında.

Sophia sinirinden patlayarak "Şimdi anlıyorum," dedi "Ona bir uyku iksiri verdiler. Tam bizi gelip almak üzereyken bardağına bir tutam uyku tozu koydular. E tabii ondan bu saate kadar uyuyor hâlâ!"

"İlacın adı *Nembutal* olabilir," dedi yaşlı kadın, kendisi de uyumayı severdi.

Sophia gözlerini fal taşı gibi açarak ona doğru baktı ve "Böyle konuşma!" diye bağırdı. "Ya hiç uyanmazsa?" Arkasını döndü ve koşmaya başladı. Bir taraftan koşuyor, diğer taraftan da korku içinde ağlıyordu. Tam bu sırada yanından geçtiği bataklık bölgesinde, bir taşa tutturulmuş halde bulunan kocaman bir çikolata kutusu gördü. Kutunun gümüş kurdeleyle bağlı, pembe, yeşil renkli bir ambalajı vardı. Parlak renkleri adanın geri kalan kısmını her zamankinden daha gri gösteriyordu. Bu şahane kutunun bir hediye kutusu olduğuna hiç şüphe yoktu. Fiyongun içine küçük bir kart iliştirilmişti. Yaşlı kadın gözlüklerini takıp, içinden kartta yazılanları okudu.

"Partiye gelmek isteyen çok yaşlı ve çok gençlere... Sevgiler ve öpücükler!"

"Patavatsız!" diye dişlerinin arasından mırıldandı babaanne.

Sophia, "Ne yazıyor? Ne diyorlarmış?" diye bağırdı.

" 'Çok kötü davrandık ve hepsi bizim hatamız. Mümkünse bizi affedin' diye yazıyor."

"Peki, bu mümkün mü?" diye sordu Sophia.

"Hayır," dedi babaannesi.

"Onları affetmeliyiz ama. Aslında dolandırıcıları hep affetmelisin. Sonuçta onlar her şeyden öte birer dolandırıcı. Çikolataların zehirli olduğunu mu düşünüyorsun?"

"Hayır, öyle düşünmüyorum. Babana verdikleri uyku tozu da muhtemelen oldukça etkisizdi."

"Zavallı babam," diye içini çekti Sophia. "Zar zor kurtulmuş."

Gerçekten de öyle olmuştu. Babasının akşama kadar başı ağrıdı. Ne yemek yedi, ne de çalışabildi.

Ziyaretçi

Sophia'nın babası kahve makinesindeki telveleri temizleyip saksıları verandaya taşıdı.

"Saksıları neden taşıyor?" diye sordu babaannesi.

"O yokken bitkilerin orada daha iyi olacağını düşünüyor," dedi Sophia.

"Bir yere mi gidiyor?" dedi yaşlı kadın.

"Evet, tüm hafta boyunca yok," dedi Sophia. "Geri dönene kadar, adanın iç kısımlarında yaşayan birilerinin yanında kalacağız."

Babaannesi, "Ben bilmiyordum," dedi. "Kimse bana söylemedi." Odasına çekilerek kitap okumaya çalıştı.

Elbette, bitki için en iyi yer neresiyse saksı oraya konur. Bu durumda bir hafta boyunca verandada kalmaları daha iyi. Eğer evden uzaklaşma süresi uzarsa, onları sulayabilecek birine bırakmak gerekirdi. Bu da sıkıcı bir durum tabii. Saksı bitkileri bile, bakmakla yükümlü olduğunuz ve sırf kendinizi düşünerek karar veremediğiniz her şey gibi sorumluluk gerektirir.

Sophia kapının dışından babaannesine, "Gel, yemek ye!" diye seslendi.

"Aç değilim," dedi babaannesi.

"Kendini iyi hissetmiyor musun?"

"Yok, iyiyim," diye cevap verdi yaşlı kadın. Rüzgâr esip gürlüyordu. Adanın üzerinde zaten oradan buraya, buradan oraya esen bir rüzgâr hep olurdu... Çalışan için bir sığınak, büyüyen biri için vahşi bir bahçeydi bu. Her neyse sonuçta günler günlere ekleniyor ve zaman akıp gidiyordu.

"Kızgın mısın?" diye sordu Sophia ama yaşlı kadın cevap vermedi. Övergards'lar babasına verilmek üzere getirdikleri bir mektupla adaya uğradılar ve babası bu mektupla şehre gitmek zorunda olmadığını öğrendi.

"Oh, ne güzel," dedi Sophia, ama babaannesi tek bir kelime etmedi. Çok sessizleşmişti ve artık ağaç kabuklarından tekne de yapmıyordu. Bulaşıkları yıkarken ya da balık temizlerken yüzü halinden hiç memnunmuş gibi görünmüyordu. Havanın güzel olduğu sabah saatlerinde, odunlarla dolu avluda oturarak; yüzünü güneşe çevirip yavaş yavaş saçlarını taradığı günler de geride kalmıştı artık. Sadece kitap okuyor ama kitabın sonunun nasıl bittiğini umursamıyordu.

Sophia babaannesine "Uçurtma yapabilir misin?" diye sordu. Ancak babaannesi yapamayacağını söyledi. Günler geçtikçe neredeyse düşmanca olan bir utangaçlıkla birbirlerine yabancılaşıyorlardı.

Çocuk oldukça şımarık bir halde, "Senin on sekizinci yüzyılda doğduğun doğru mu?" diye bağırdı.

"Eee, ne olmuş yani?" diye net bir biçimde cevap verdi babaannesi. "On sekizinci yüzyıl hakkında ne biliyorsun?"

"Hiçbir şey bilmiyorum ve de ilgilenmiyorum," diye haykırarak kaçtı Sophia.

Ada gece yağan ılık bir yağmurla bereketlenmişti. Etrafa bir sürü kereste sürüklendi ancak sürüklendikleri yerden toplanıp kurtarıldılar. Evlerine ne bir mektup ne de bir ziyaretçi geliyordu. Bir orkide çiçek açmıştı. Her şey yolunda görünüyordu ama büyük bir üzüntü bunu gölgeliyordu. Ağustos ayıydı. Hava bazen fırtınalı, bazense güzeldi. Ama büyükanne için ne olup bittiğinin bir önemi yoktu. Her şey anlamını yitirdiğinden ve rüzgârın peşinden koştuğundan beri sadece saati saate ekliyordu. Baba ise başka bir şey yapmadan sadece masasında çalışıp duruyordu.

Bir akşam Sophia, bir mektup yazıp onu kapının altından yolladı. Şöyle diyordu: "Senden nefret ediyorum. En içten selamlarımla, Sophia."

Bütün kelimeler doğru bir şekilde yazılmıştı. Sophia bir gün kendine bir uçurtma yapmayı denedi. Nasıl yapılacağını tavan arasında bulduğu bir gazeteden öğrenmişti. Yazılanları harfiyen yerine getirse de, uçurtma iyi olmamıştı. Çubuklar birbirine yapışmadı, pelür kâğıtları yırtıldı ve yapıştırıcı hep başka yerlere bulaştı. Uçurtma bittikten sonra bir türlü uçmayı başaramadı. Sanki kendini yok etmek istermişçesine defalarca yere çakıldı ve sonunda sürüklenerek bataklık havuzuna girdi.

"Seni akıllı küçük kız," diye düşündü babaannesi. Er ya da geç, ona uçurabileceği bir uçurtma yapacağımı bilse bile bu işe yaramıyor ve önem atfetmiyordu.

Sakin bir gün, dıştan takmalı motoruyla küçük beyaz bir tekne adaya yanaşmıştı.

"Bu Verne," dedi yaşlı kadın. "Yine elinde bir İspanyol şarabıyla geliyor." Bir an kendini hasta gibi hissetti ama toparlanarak Verne'i karşılamaya gitti.

Verne, üzerinde bir keten şapka ve oldukça sportif bir kıyafetle gelmişti. Teknenin, adaların deniz kısmına ait değil de, iç taraflara ait bir tekne olduğu apaçık ortadaydı. Ama yine de onun zarif görünmesi için uğraşmışlardı. Omurgası kamburumsuydu. Verne, yaşlı kadının elindekileri taşımak için yaptığı teklifi reddetti. Kollarını açıp ona doğru yaklaşarak, "Sevgili eski dostum benim, hâlâ yaşıyor musun?"

Yaşlı kadın onun kendisini kucaklamasına izin vererek, "Gördüğün gibi," dedi donuk bir halde ve getirdiği şarap için teşekkür etti.

Verne, "Görüyorsun ki hâlâ hatırlıyorum, 1910'larda getirdiğim İspanyol şarabının aynısı," dedi.

"Ne büyük bir saçmalık" diye düşündü babaanne. "Bu şaraptan nefret ettiğimi neden daha önce söyleyemedim. Artık çok geç." Bir insanın küçük şeylerle ilgili fikrini rahatça söyleyip dürüst olma yaşına ulaştığını fark etmesi gerçekten üzücü bir durumdu.

İçinde canlı balıkların bulunduğu kutudan birkaç levrek alarak normalden biraz daha erken bir saatte yemeklerini yediler.

Verne ciddi bir yüzle, "Şeref," diyerek, büyükanneye doğru döndü. "Hayatın son demlerinde böylesine güzel bir yaz mevsimini yaşayabilmek harika bir şey! Sessizlik etrafımızı sarıyor ve her birimiz kendi yolumuza gidiyoruz ama sakin bir gün batımında hepimiz deniz kenarında buluşacağız."

Şaraplarından minik birer yudum aldılar. "Sanırım öyle," dedi yaşlı kadın. "Ama bu geceye havanın bir esinti sözü var. Motorun kaç beygir gücünde?"

"Üç," diye tahmin etti Sophia.

Verne kısaca "Dört buçuk," dedi. Bir peynir parçası alarak pencereden dışarıya bakmaya koyuldu.

Yaşlı kadın onun sıkıntılı olduğunu görebiliyordu. Kahve teklif ederek nazik olmaya çalıştı. Sonra birlikte yürüyüşe çıkmayı önerdi ve böylece, birlikte patates tarlasına giden patikadan geçtiler ve yaşlı kadın yerler engebeli olduğunda onun hep koluna girip yürüdüğünü hatırladı. Hava sıcak ve sakindi.

Verne, "Bacakların nasıl?" diye sordu.

"Kötüler," dedi yaşlı kadın tüm samimiyetiyle.

"Ama bazen her şey yolundaymış gibi oluyor." Verne'e son günlerde neler yaptığını sordu.

"Yani her şeyden biraz işte." Hâlâ kırgın bir hali vardı, "Backmansson gitti."

"Nereye gitti?"

Verne öfkeyle "Artık aramızda değil," dedi.

"Öldüğünü mü söylemek istiyorsun?" dedi yaşlı kadın ve ölüm hakkında kullanılan bütün ifadeleri aklından geçirmeye başladı. Bu endişe içeren tabular onun hep ilgisini çekmişti. Bu konuda hiçbir zaman entelektüel bağlamda bir tartışma yapamamak oldukça kötü bir şeydi. İnsanlar ya çok gençti ya da çok yaşlıydı veya konuşacak zamanları yoktu.

Verne, ölen kişi hakkında konuştuktan sonra, soğuk ve itici bir mağaza görevlisiyle ilgili konuşmaya başladı. Sonra devam ederek her yere çirkin evler inşa edilmesinden bahsetti. İnsanlar kendilerine verilmiş herhangi bir izin olmadan başkalarının topraklarına girip geziniyorlardı. Ama elbette bu durum değişmeliydi.

Büyükanne, "Saçma ve safsata şeyler bunlar," dedi ve durup Verne'in yüzüne baktı. "Her gün daha fazla insan, aynı aptalca şeyleri yapıyor diye yaygara koparmanın bir anlamı

yok. İlerleme daha farklı bir şeydir bilirsin ya. Değişim, büyük değişimler."

"Sevgili arkadaşım," dedi Verne hızlıca. "Ne söyleyeceğini biliyorum sözünü kestiğim için de kusura bakma, gazeteleri takip edip etmediğimi soracaksın sanırım."

Büyükanne kırılmış bir halde "Hiç de öyle değil!" diye haykırdı. "Sana hiç merak etmiyor musun diye soruyorum. Mesela üzülüyor musun? Ya da korkuyor musun?"

Verne dürüstçe cevap vererek "Gerçekten de ilgilenmiyorum," dedi. "Sanırım dediklerinden fazlasıyla payımı aldım." Üzüntüsü gözlerinden okunuyordu. "Seni memnun etmek çok zor. Niye bu kadar kırıcı kelimeler kullanıyorsun? Sana yalnızca olan biteni anlatıyordum."

Patates tarlasına doğru yürümeye devam ettiler. Kıyıdaki çayırların oraya gelmişlerdi. "Bu gerçek bir kavak ağacı," dedi babaanne, konuyu değiştirmek istiyordu. "Baksana, kök salmış. Bir arkadaş Lapland'dan bir miktar hakiki kuğu gübresi getirdi. Ağaç bu gübreleri sevdi."

"Kök salmak," diye tekrarladı Verne. Bir süre sessiz kaldıktan sonra, "Torununla yaşamak büyük bir rahatlık olmalı" diye konuşmaya devam etti.

"Kes şunu," dedi yaşlı kadın. "Sembolik konuşmayı bırak. Ben ağaç köküyle ilgili konuşurken konuyu toruna getiriyorsun. Neden bu kadar üstü kapalı ve metaforlarla konuşuyorsun ki? Korkuyor musun?"

Verne oldukça üzülmüştü, "Ah benim sevgili eski dostum," dedi.

"Özür dilerim," dedi babaanne. "Ama bu gerçekten bir kibarlık gösterisi aslında amacım seni ciddiye aldığımı göstermek."

Verne bunun üzerine, "Evet şüphesiz bu bir çabadır. Ama iltifat ederken biraz daha dikkatli olmalısın," dedi nazikçe.

"Evet haklısın."

Huzurlu bir sessizlikte adanın uç kısmına doğru devam ettiler. Verne sessizliği bozarak, "Yıllar evvel, beygir gücü ve gübre hakkında asla konuşmazdın."

"İlginç olduklarını fark etmemişim çünkü. Sıradan şeyler de büyüleyici olabiliyormuş."

"Ama kendin hakkında, kişisel şeylerle ilgili konuşmuyorsun," dedi Verne.

"Çok önemli konular hakkında konuşmuyorum belki de," dedi büyükanne ve düşünmek için bir süre durdu. "Yani öncekine göre daha az konuşuyorum. Bu yaşa kadar kendimle ilgili konuların çoğunu paylaştım ve bunların anlatmaya değmediğini fark ettim Belki de söylemeye hakkım yoktu bilmiyorum," diye devam etti. Verne sessiz kalmıştı.

"Yanında kibritin var mı?" diye sordu yaşlı kadın. Verne, onun sigarasını yaktı. Eve dönüş yoluna geçtiler. Havada hâlâ rüzgâr yoktu.

"Geldiğim tekne, benim teknem değil," dedi Verne.

"Sana ait olduğunu düşünmemiştim zaten. Omurgası da kamburumsu. Birinden mi ödünç aldın?"

"Hayır, sormadan aldım. Aldım ve sürdüm. Senin için birilerinin sürekli kaygılanması çok rahatsız edici bir duygu."

"Ama sen sadece daha yetmiş beş yaşındasın," dedi büyükanne şaşkınlık içinde. "Elbette ki, istediğini yapabilirsin."

Verne, "Bu o kadar kolay değil" diye yanıtladı. "Düşünceli olmak zorundasın. Her halükarda senin için sorumluluk duyuyorlar ve aslına bakarsan çoğu zaman onlara ayak bağı oluyorsun."

Büyükanne durup, bastonuyla yerdeki bir yosun parçasını kurcalamaya başlamıştı, sonra onu yerine yerleştirip yola devam etti.

"Bazen kendimi çok bunalmış hissediyorum," dedi Verne. "Sen de söyledin ya insan çok önemli şeyler hakkında konuşmamalı ve şimdi ben yine bunu yapıyorum. Bugün hep yanlış şeyler hakkında konuşacakmışım gibi görünüyor."

Deniz, akşam ışığının altında sararmıştı ve mükemmel bir sakinlikteydi.

"Sigara içmem sorun olur mu?" diye sordu Verne.

"Tabii ki içebilirsin," dedi yaşlı kadın. Verne bir sigara yaktı. "Sürekli hobilerle ilgili konuşuyorlar," dedi. "Bilirsin işte, hobiler."

"Evet. Sen de bir tane seçmelisin."

"Bir şeyler toplayıp, biriktirmek..." diye devam etti Verne. "Bu çok aptalca. Ben eşyaları kendim, ellerimle yapmak isterim. Ama bu tür şeylerde de pekiyi değilim."

"Ama bir şeyler yetiştirebilirsin belki."

"Kesinlikle!" diye haykırdı Verne. "Sen de onlarla aynısın. Neden bir bahçen yok diye soruyorlar sürekli. 'Bitkilerin büyümesini izle!' diyorlar. Ama eğer müdahale etmeselerdi, kendime bir hobi bulabilirdim."

"Evet, bu konuda çok haklısın," dedi büyükanne. "Doğru, insan bunu kendisi seçmeli."

Verne'in sepetini ve kazağını getirip onunla vedalaştılar. Yaşlı kadın ona bir bardak şarap teklif etti. Ama Verne, şarabı gerçekte hiç sevmediğini ama onun sırf kendisi için çok değerli paylaşımlar ve anılarla bağlantılı olduğu için önemli olduğunu söyledi.

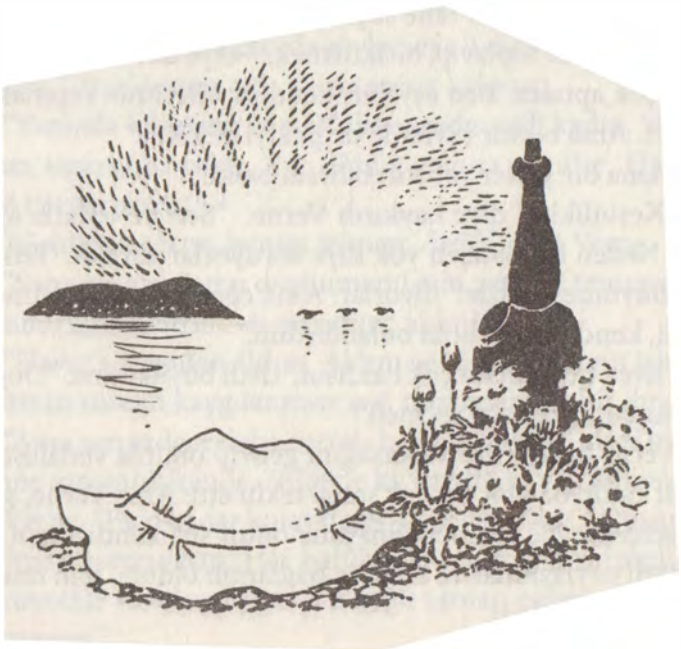
"Benim için de çok değerli bu anılar," dedi büyükanne dürüstçe. "Şimdi At Kayaları'nı pas geçerek kendine bir rota bul. O tarafa doğru deniz hep derin. Bir de sana karışanları alt etmek için bazı yöntemler düşünmeye çalış."

"Yapacağım," dedi Verne. "Söz veriyorum" sonra motoru çalıştırdı ve eve doğru yola koyuldu.

Sophia, "Kimi alt edecek?" diye sordu. "Akrabalarını," dedi büyükannesi. "Kötü akrabaları. Ona ne istediğini sormadan, ne yapması gerektiğini söyleyen kişiler... Bundan dolayı herhangi bir şey yapmaya isteği kalmıyor."

"Ne kötü!" diye bağırdı Sophia. "Bu durum bizde asla olmamalı"

"Evet, asla."

Solucanlar ve Diğerleri

Bir yaz Sophia, aniden küçük hayvanlardan korkmaya başladı. Ne kadar küçüklerse o kadar çok korkuyordu onlardan. Bu durum onun için tamamen yeni bir şeydi. Bir örümceği ev hayvanı yapmak için, bir kibrit kutusunda kapana kıstırdığı ilk günden itibaren yazları; tırtıllar, yavru kurbağalar, solucanlar, böcekler ve bunlara benzer soğukkanlı hayvanlarla dolu geçiyordu. Onlara özgürlükleri de dahil olmak üzere hayattan isteyecekleri her şeyi sağladı. Ama artık durumlar değişmişti. Dikkatli ve kaygılı adımlarla yürüyüp sık sık yere bakıyor, sürünerek ağır aksak etrafta dolanan hayvanların olup olmadığını kolaçan ediyordu. Mesela çalılıklar çok tehlikeliydi. Deniz otları ve yağmur suları da aynen öyle. Küçük hayvanlara her yerde rastlanabiliyordu. Bir kitap kapağı arasından, yassılaşmış ve ölmüş bir halde karşımıza çıkabilirlerdi. Çünkü aslına bakılırsa sürüngenler, telef olmuş ya da ölü hayvanlar, başından sonuna kadar tüm hayatımız boyunca bizimle birliktedirler. Babaannesi bu konuyu onunla konuşmaya çalıştı ama nafileydi. Nedeni açıklanamayan bir korkuyla baş etmek oldukça zordur.

Bir sabah kumsalda sahile vurmuş tuhaf bir soğan buldular. Onu misafir odasının kapısına ekmeye karar vermişlerdi. Sophia toprağı kazmak için küreğini saplayınca, kürek toprağın içindeki bir solucana isabet etti ve solucan ortadan ikiye ayrıldı. Çocuk kapkara toprağın üzerinde kıvranan iki ayrı solucan parçasını görünce, küreği hemen yere fırlatıp evin duvarına doğru gerisin geri gitti ve çığlık atmaya başladı.

"Tekrardan büyüyecekler," dedi babaannesi. "Gerçekten büyüyecekler, önemli değil, inan bana," Yaşlı kadın soğanı dikerken, solucanlar hakkında konuşmaya devam ediyordu. Sophia sakinleşmişti ama yüzü hâlâ soluktu. Kollarını dizlerinin etrafına sarmış verandanın merdivenlerinde sessizce oturuyordu.

"Öyle zannediyorum ki," dedi yaşlı kadın, "Solucanlar kimsenin yeteri kadar ilgisini çekmiyor. Onlarla gerçekten ilgilenen biri solucanlar hakkında bir kitap yazmalı."

Akşam Sophia babaannesine "bazı" kelimesinin "o" ile mi yoksa "a" ile mi yazıldığını sordu.

"A" dedi yaşlı kadın.

"Bu kitapla asla bir yere varamayacağım," dedi Sophia öfkeyle. "Her an kelimelerin nasıl yazıldığına odaklanırken kitabın konusuna nasıl dikkat kesilebilirim. Kaldığım yeri kaybediyorum ve her şey karman çorman oluyor!" Kitap çok sayfalı ve sayfaları kitabın sırtına dikilerek birbirine eklenmiş bir kitaptı. Sophia onu kaldırıp yere fırlattı.

"Kitabın adı ne?" diye sordu babaannesi.

"Parçalarına ayrılan solucanlarla ilgili tezler. Ama bunu asla kendim yazamam!"

Yaşlı kadın, "O zaman bir yere otur ve bana yazdır madem," dedi. "Ben yazacağım ve sen bana ne yazacağımı söy-

leyeceksin. Zamanımız çok. Gözlüklerimi nereye koymuştum?"

Bir kitaba başlamak için oldukça iyi bir akşamdı. Güneş batarken pencereden içeriye bol miktarda ışık giriyordu. Yaşlı kadın kitabı açtığında ilk sayfada karşılarına ikiye bölünmüş bir solucan resmi çıkıverdi. Misafir odası sessiz ve sakindi. Baba, duvarın diğer tarafında oturmuş masasında çalışıyordu.

Sophia "Babamın çalışmasını seviyorum," dedi. Çünkü hep burada olduğunu biliyorum. Yazdıklarımı okusana haydi."

"Bölüm bir," diye okudu babaannesi. "Bazı insanlar solucanları yem yaparak tutar."

"Boşluk bırak," dedi Sophia. "Şimdi şöyle devam et: Onların kim olduklarını söylemeyeceğim ama 'Baba' değil. Korkmuş bir solucanı ele alalım. Kendi içine doğru kıvrılarak toparlanır. Kendini ne kadar çekebilir mesela?"

"Örneğin, uzunluğunun altıda biri kadar."

"Peki, uzunluğunun altıda biri, diyelim. Bu, solucanı küçük ve kalın yapar. Bu şekliyle olta kancasına geçmesi kolaylaşır. Elbette bu, hayalini kurduğu bir şey olmasa da. Şimdi de akıllı bir solucanı düşünelim. Kendini olabildiğince uzatır ve böylece olta kancasına geçmekten kurtulur. Sonra ise bölünür ve ayrılır. Bilim; onun gerilmekten ötürü mü kopmuş olduğunu, yoksa dahice davrandığı için mi bölündüğünü henüz bilemiyor. Çünkü her zaman her şeyi bilemezsin, ama..."

"Bir saniye," dedi babaannesi. "Bu onun aşırı gerilmesine de bağlı olabilir, zekâdan da kaynaklanıyor diye yazabilir miyim?"

Sophia sabırsızca, "Nasıl istersen yaz," diye cevap verdi. "Anlaşılsın yeter. Ama sözümü kesme artık." Şu şekilde devam ediyorsun: Solucan, bölündüğü zaman her iki parçasının da ayrı ayrı uzayacağını muhtemelen bilir. Boşluk bırak şimdi. Ama bölünmenin onda ne kadar bir acıya sebep olduğunu bilmiyoruz. Ayrıca acı çekeceği için korkup korkmadığını da bilmiyoruz. Yine de her durumda keskin bir şeyin adım adım kendine daha fazla yaklaştığını hissediyor. Bu içgüdüsel bir şey. Sana şu kadarını söyleyebilirim ki, solucanların çok küçük olduğu ya da sadece bir sindirim sistemlerinin olduğu söylenemez. Bundan ötürü de bölünmek onlara acı vermiyordur, verse bile belki sadece iki saniye kadar. Şimdi kendini uzatarak ortadan ikiye bölünen akıllı solucana geçiyorum. Bu durum bir diş çektirmeye benzetilebilir. Acıtmaması dışında ama. Solucan sinirleri yatışır yatışmaz anında kısalmış olduğunu hisseder ve sonra diğer yarısının hemen bitişiğinde uzandığını görür. Söylediklerimin daha kolay anlaşılması için şu şekilde yazalım: Solucanın her iki parçası da yerdedir ve olta kancasıyla bekleyen kişi eli boş halde kendi yoluna gitmiştir. Parçalar birleşip yeniden tek olamazlar, çünkü bu duruma çok üzülmüşlerdir. Ama birleşmeyi düşünmeden de edemezler ve sonra her bir parçanın tek başına büyüyeceğini öğrenirler. Sanırım birbirlerine bakarak, bu şekilde çok kötü göründüklerini düşünürler ve sonra hızla sürünerek diğer parçadan uzaklaşırlar. Her şey bittiğinde içinde bulundukları durumu düşünmeye başladıkları andan itibaren ise hayatın artık çok farklı olacağını fark ederler ama nasıl ve hangi şekilde olacağını bilemezler."

Sophia yatağa uzanarak gözleri tavanda düşünmeye koyulmuştu. Güneşin batmasıyla misafir odası kararmaya başlayınca babaanne gidip lambayı yaktı.

"Böyle kalsın, lambayı yakma," dedi Sophia. "El fenerini kullan. Baksana, bu bir deneyim mi sence?"

"Evet," dedi büyükannesi ve el fenerini yakıp komodinin üzerine koyarak beklemeye koyuldu.

"Ayrıldıktan sonra yaşadıkları her şey yarı yarıya azaldı gibi düşünülebilir. Ama bu durum aynı zamanda onları bir biçimde rahatlatan bir şey de. Böylece yaptıkları hiçbir şey onların hatası olmaz artık. Sadece birbirlerini suçlar ya da böyle bir şeyden sonra artık kendileri olamayacaklarını iddia ederler. Durumu daha da karmaşık yapan bir şey daha var. O da solucanın başlangıç kısmıyla bitiş kısmı arasındaki büyük farktır. Bir solucan asla geri geri gitmez ve bu nedenle başı sadece bir ucunda bulunur. Tanrı solucanları bu biçimde yarattığı için bölünüp tekrardan büyüyebilirler. Arka kısımlarında bulunan ve ayrıldıktan sonra onların düşünmesine yardımcı olan gizli bir sinir olmalı. Aksi halde kendi başlarına idare edemezlerdi. Orada çok küçük bir beyinleri var. Muhtemelen önde giderek bütün kararları veren diğer parçayı hatırlayabiliyorlar. "Şimdi de," dedi Sophia doğrularak "Şimdi arka taraf soruyor: Hangi tarafa doğru büyüyeceğim? Yeni bir kuyruk mu yapmalıyım yoksa yeni bir baş mı? Takip etme durumuma devam edip mühim şeylerle ilgili karar almaktan kurtulmalı mıyım, yoksa tekrardan ayrılana kadar her şeyi bilip karar veren taraf mı olmalıyım? Bu heyecan verici olurdu aslında. Ama neticede bu arka kısım kuyruk olmaya alışık olduğu için, her şeyi eskisi gibi bırakmaya karar verebilir. Söylediklerimi yazdın mı?"

"Evet, hepsini yazdım," dedi yaşlı kadın.

"Şimdi bölümün sonuna geliyoruz."

"Belki de ön taraf arkasında sürüklenecek bir şey olmamasının güzel olduğunu düşünüyordur. Kim bilebilir ki. Bunu söylemek hiç de kolay değil. Her an ortadan ikiye ayrılma ihtimaliyle yaşarken hiçbir şey kolay değildir. Senin ne düşündüğünün bir önemi yok. Solucanları yem yaparak balık tutma yeter. "

"İşte bu kadar," dedi yaşlı kadın. "Kitabın sonuna geldik. Kâğıt da bitti zaten."

"Yoo, hiç de bitmedi," dedi çocuk. "Şimdi ikinci bölüm geliyor. Ama bunun üzerine yarın çalışmayı düşünüyorum. Kitap nasıl gidiyor sence?"

"Oldukça etkileyici," dedi babaannesi.

"Bence de öyle," dedi Sophia. "İnsanlar yazdıklarımızdan belki de bir şeyler öğrenebilirler."

Bir sonraki akşam "Diğer zavallı hayvanlar" başlığı altında devam ettiler.

"Küçük hayvanlar büyük bir problem. Keşke Tanrı onları yaratmamış olsaydı ya da yarattıktan sonra, onlara ya bir konuşma yeteneği ya da daha güzel bir yüz nasip etseydi. Boşluk bırak şimdi. Mesela güveleri de alalım. Yanan lambaya doğru uçarlar ve bu uçuş onların orada yanmasına sebep olur. Yine de uslanmayarak bunu tekrar tekrar yaparlar. Bu şekilde bir yapıya sahip olmadıkları için bu içgüdüsel olamaz. Hiçbir şey anlamadan sadece yapmaya devam ederler. Sonra sırtlarının üzerine uzanıp bacakları titreyerek ölürler. Yazdın mı hepsini? Kulağa hoş geliyor mu?"

"Çok güzel," dedi babaannesi.

Sophia ayağa kalkarak "Şöyle yaz," diye bağırdı. "De ki; yavaş yavaş ölen her şeyden nefret ediyorum. Sonra kendisine yardım etmen için izin vermeyen her şeyden de nefret ediyorum. Güzelce yazdın mı?"

"Evet yazdım."

"Şimdi sırada çayır örümcekleri var. Onlar hakkında epeyce kafa yoruyorum. Bacaklarından ikisini kırmaksızın onlara asla yardım edemiyorsun. Hayır, üç bacak hatta. Neden bacaklarını çekemiyorlar? Yazmaya devam et, şöyle de: Küçük çocuklar dişçiyi ısırdığında, incinecek olan dişçidir. Bir dakika bekle!"

Sophia başını ellerinin arasına alıp bir an düşündü ve "Balıkları yaz şimdi," dedi. "Boşluk bırak. Küçük balıklar büyük balıklara göre can verirlerken daha yavaşlardır ama yine de insanlar küçük balıklarla ilgili neredeyse hiç dikkatli olmuyor. Uzun süre kayaların üzerine uzanarak havayı solurlar. Bu, bir insanın başını suyun altında tutmak gibi bir şey ve kediler," diye devam etti Sophia. "Kedilerin balık yerlerken onların baş kısmından başlayacaklarını nereden biliyorsunuz? Balığın ölmüş olup olmadığından emin olmadan onları neden kedilere veriyorsunuz? Kedi yorgun olabilir, belki de balığın tadı güzel değildir o zaman yemeye kuyruktan başlayabilir. İşte bu durumda ben çığlığı basıyorum. Balığı tuzladığınızda ve yemek suyu ısındığında, balık suyun içinde zıplamaya başladıysa da çığlık atıyorum. Bu şekliyle balık yemiyorum, bu ancak size layık."

"Çok hızlı yazdırıyorsun," dedi büyükannesi. "Bu ancak size layık" cümlesi de yazılacak mı?"

"Hayır," dedi Sophia. "Sonuçta bu bir kitap. Sıcak suyun balığı zıplattığını yaz, bırak." Çocuk bir süre sessiz kaldı ve

sonra devam ederek; "Bölüm Üç," dedi "Boşluk bırak şimdi. Şöyle devam ediyoruz: Kerevit yemeği seviyorum ama onları pişerken seyretmek istemiyorum. Çünkü kerevitler pişirildiklerinde çok korkunç oluyorlar. Bu yüzden çok dikkatli olmalısınız."

"Bu doğru," dedi yaşlı kadın ve kıkırdadı.

"Tanrım," diye haykırdı Sophia. "Bu ciddi bir şey. Hiçbir şey söyleme ve şöyle yaz: Tarla farelerinden nefret etsem de ölmelerini istemiyorum. Yere tüneller kazarak babamın soğanlarını yiyorlar ve yavrularına da aynı şekilde tünel kazmayı, soğan yemeyi öğretiyorlar. Geceleri kollarını birbirilerinin etrafına alarak uyuyorlar ve talihsiz birer yaratık olduklarından haberleri bile yok. Bu iyi bir kelime mi sence?"

"Çok güzel," dedi babaannesi ve elinden geldiğince hızla yazmaya devam ediyordu.

"Sonra zehirli mısırları yiyorlar veya arka bacakları bir tuzağa saplanıveriyor. Bunlar onların yakalanması ve midelerinin zehirlenip infilak olması için iyi yöntemler. Başka ne yapmamız gerekiyor bu konuda? Şöyle yazalım: Tarla farelerine herhangi bir zarar vermeden cezalandırılmazlar ve bu da her şey için çok geç olur. Bunun için ne yapılmalıdır? Bu zor bir mesele ve kaldı ki her yirmi dakikada bir ürüyorlar."

"Her yirmi dakikada bir," diye mırıldandı yaşlı kadın.

"Ve yavrularına yaptıkları her şeyi öğretiyorlar. Sadece tarla fareleri değil, bütün küçük hayvanlar. Ve böylece sayıları gitgide artıyor. Öğrenme sürecinin bitmesiyle birlikte hepsi yanlış eğitilmiş oluyor. En kötüsü de çok küçük olup her yere dağılanlar. Üzerlerine basana kadar gözünüze iliş-mezler. Hatta bazen o zaman bile gözle görünmez sadece hissedilirler. Her durumda da insan vicdan azabı çekiyor işte.

Ne yaparsan yap, hepsi o denli kötü. En iyisi ya hiçbir şey yapmamak ya da başka şeyler düşünmek. Son. Resimleme yapmak için yeterli yer var mı?"

"Evet," dedi büyükannesi.

"Onları sen çiz. Genel olarak nasıl oldu sence?"

"Baştan sona okumamı ister misin?" diye sordu yaşlı kadın.

Sophia "Hayır," diye cevap verdi. "Okuma bence. Şu an vaktim yok. Ama bunu çocuklarıma saklayabilirsin."

Sophia'nın Fırtınası

O yaz, hangi seneye ait olduğuyla değil büyük fırtınanın yaşandığı bir yıl olarak kaldı hatırlarda. Doğudan gelerek Finlandiya Körfezi'ni silip süpüren bu denli dev dalgalara daha önce rastlayan olmamıştı. Rüzgârın hızı saatte 80 kilometreye çıkmış olsa da, dalgalar 60 deniz miline karşılık gelen bir yüksekliğe ulaşmışlardı. Hatta bunun mili bile bulduğunu iddia edenler vardı. Fırtına, hafta sonuna denk gelmişti. Radyo haberleri, hafif esecek değişken rüzgâr akımlarından bahsediyorlardı ve bundan ötürü tüm tekneler iyi hava şartlarına göre konumlanmıştı. Fırtınadan paçayı ancak Tanrı'nın insafıyla sıyırabilirlerdi çünkü yarım saat içinde çıkan fırtına hızlı bir şekilde tam yoğunluğa ulaşmıştı. Fırtı-

nadan sonra devlete ait helikopter, sahil boyunca dolanarak kayalara tırmanıp oralarda su almış teknelerinde mahsur kalan insanları kurtarmaya çalıştılar. Helikopterlerdeki görevliler herhangi bir yaşam izinin olduğu her bir adaya ya da en basit kulübelere bile inerek adanın ve hayatta kalanların ismini dikkatlice not ettiler. Fırtınadan herkesin kurtulacağını en başından bilselerdi fırtınaya daha fazla dikkat eder ve hayranlık. Yıllar sonra bile kıyı halkı her bir araya geldiğinde ya fırtınadan ya da o gün nerede olduğundan ve o anda ne yaptığından bahsetti.

Gün sıcak ve sarımsı sis bulutlarıyla kaplanmış bir halde başlamıştı. Denizde zar zor fark edilen kabartılar halinde kendini gösteren gizli yüksek dalgalar vardı. Sonraki zamanlarda, fırtına öncesinde görülen sarı pus ve denizdeki kabartılar hakkında çok konuşuldu ve bu sarı pus ve kabartılar birçok insana, çocukluğunda okudukları deniz hikâyelerindeki tayfunları hatırlattı. Bu belirtilere ek olarak su, olağandışı bir şekilde parlaktı ve normalden daha alçaktı.

Yaşlı kadın bir sepetin içine, hazırladığı meyve sularını ve sandviçleri koydu. Öğlen saatlerinde Kuzey Gri Adası'na ulaşmışlardı. Sophia'nın babası adanın batı tarafına iki balık ağı atarken babaanne kürek çekiyordu. Kuzey Gri Adası her zaman tenha ve melankolik bir görünüme sahipti ama yine de oraya gitmeden edemezlerdi. Adada kullanılmayan uzun ve alçak bir kaptan kulübesi vardı. Taşlarının temeli Ruslar tarafından atılmış bu kulübe, demir mengenelerle kayaya bağlıydı. Çatısı bir tarafına doğru çökmüştü ama ortada bulunan küçük kare şeklindeki kule hasar görmemişti. Evin etrafında keskin ıslıklar eşliğinde yüzlerce kırlangıç dolanıyordu. Kulübenin kapısı büyük paslı bir asma kilitle korunuyor-

du ve anahtarı kapının yanında asılı değildi. Merdivenleri, ısırgan otlarından oluşan bir duvarla kaplıydı.

Baba, çalışmak için suyun yanına oturdu. Hava oldukça sıcaktı. Denizdeki kabartılar yükselmişti ve suyun üzerinde beliren sarı ışık çalışırken gözlerini alıyordu. Bir kayaya yaslandı ve orada uyuyakaldı.

Büyükanne "Fırtına geliyor sanki," dedi. "Kuyu da her zamankinden daha kötü kokuyor."

Sophia "Çöp dolu," diye cevap verdi. Kuyunun küçük deliğinden uzanarak çimento halkaları arasından, aşağıya derinlere doğru bakmaya çalıştılar. Kuyuyu her zaman koklarlardı. Sonra gidip kaptanlara ait çöp yığınlarını incelemeye koyuldular.

"Babam nerede?" diye sordu Sophia.

"Uyuyakalmış. Bu iyi bir fikir aslında. Ben de uyuyayım. Eğlenceli bir şeyler yaparsan beni uyandırsın." O sırada ardıç çalılarının arasında kumlu bir noktaya rastlamıştı.

Sophia "Ne zaman yemek yiyeceğiz ve ne zaman yüzmeye gideceğiz?" diye sordu. "Peki, adanın etrafında ne zaman yürürüz? Yemek yedikten sonra yüzmeye gider miyiz? Yoksa uyumaktan başka bir şey yapmayı düşünmüyor musunuz?"

Hava sıcak, sakin ve kasvetliydi. Kulübe düz, uzun bir hayvan gibi yere çökmüş bir haldeydi. Etrafında kulağı sağır edici çığlıklarla siyah kırlangıçlar uçuşuyordu. Sesleri bıçak gibi keskindi. Sophia başladığı noktaya geri gelene kadar bütün bir kıyı şeridini yürüdü. Adanın genelinde kayadan ardıçtan, pürüzsüz yuvarlak taşlardan, kumdan ve kuru ot kümelerinden başka bir şey yoktu. Gökyüzü ve deniz güneş ışığından daha güçlü ve gözleri rahatsız eden sarı bir pus tabakasıyla kaplanmıştı. Dalgalar, tepecikler halinde kabara-

rak karaya vuruyor ve kumsalda kırılıp yok oluyorlardı. Çok büyük bir dalga gelmişti. Sophia "Sevgili Tanrım! Eğer beni seviyorsan heyecan verici bir şeyler olsun," diye dua etti. "Sıkıntıdan patlamak üzereyim."

Değişiklik, kırlangıçların sessizleşmesiyle başlamış olabilir. Pırıl pırıl gökyüzü aniden boşalmış ve ortada hiçbir kuş kalmamıştı. Sophia beklemedeydi. Dualarının yanıtı havadaydı. Denize baktı ve ufkun siyaha döndüğünü gördü. Karartı giderek yayılırken, deniz bekleyiş ve korku içinde titriyordu. Yaklaşmıştı. Yüksek sesli bir rüzgâr, büyük bir uğuldamayla adaya ulaştı ve üzerinden geçip gitti. Etraf yine sessiz ve sakindi. Sophia kumsalda, çimenlerin açık renkli bir hayvan postu gibi yere dümdüz uzandığı alanda durmuş bekliyordu ve o an suyun üzerini kaplayan yeni bir karartı baş gösterdi. Bu büyük fırtınanın ta kendisiydi. Sophia fırtınaya doğru koşmaya başladı. Rüzgârın içine giriyordu. Aynı anda hem üşüyor hem de heyecandan alev alev yanıyordu. Yüksek sesle bağırdı: "Rüzgâr! Rüzgâr!" Tanrı ona bir fırtına yollamıştı ve su giderek yükselmekteydi. Denizin sınırsızca cömertti ve büyük su kitlelerini karaya yolluyordu. Sular kükreyerek kayalık sahilin, çimenlerin ve yosunların üzerinden yükselip ardıçların arasına doğru ilerliyorlardı. Sophia'nın yaz boyunca sertleşmiş ayakları gerisin geri koşarak Tanrı'ya şükrederken yeri yumrukluyordu. Her şey hızlı ve sarsıcı bir biçimde olmuştu. Sonuçta varlığını hissettiren olaylar vardı!

Sophia'nın babası uyandığında, aklına atmış olduğu balık ağları geldi. Tekneleri devrilmişti ve yan tarafı sahile vuruyordu. Kürekler ise bir ileri bir geri takır tukur sesler çıkararak gidip geliyorlardı ve teknenin motoru deniz çimlerinden oluşan yığını parçalamıştı. Baba, halatı çözüp tekneyi dalga-

lara karşı itekleyerek, kürek çekmeye başladı. Başının üzerindeki gökyüzü hâlâ sarı, parlak ve bomboştu. Kumsalın rüzgâr almayan bölgesinin çevresi dağ gibi dalgalara maruz kalıyordu. Tanrı gökyüzündeki yerinden, Sophia'nın dualarını bu fırtınayla kabul ettiğini göstermiş oldu. Tüm sahil boyunca aynı karışıklık ve şaşkınlık durumu hâkimdi.

Yaşlı kadın deliksiz uyumuştu ve uyandığında dalgaların kayalara vurmasıyla yankılanan sesleri fark etti. Sonra otururak, denizden gelen bütün seslere kulak verdi.

Sophia kendini sırtüstü, babaannesinin yanına doğru kumların üstüne atarak "Bu benim fırtınam! Bir fırtına olsun diye Tanrı'ya dua ettim ve işte karşında!" diye bağırdı.

"Harika," dedi babaannesi. "Ama ağlarımız denizde."

Tek başına bir ağı sudan çıkarmak hiç kolay değildir ve rüzgâr varsa bu neredeyse imkânsızdır. Baba, motoru yavaş bir hızla çalıştırarak, rüzgârın içine girdi ve ağı çekmeye başladı. İlk çektiği ağı sadece bir yırtıkla kurtarmıştı ama diğeri denizin dibindeydi. Motoru boşta çalıştırdı ve ağı olduğu yerden yükseltmeye çalıştı. Ama ağın kenarındaki şerit parçalanmıştı. Baba sonunda ağın serbest kalıp yukarı çıkması için denemeler yapmayı bırakarak onu doğrudan suyun yüzeyine çekti ve böylece ağ, deniz yosunu ve balık istifiyle karmakarışık bir halde yukarı geldi. Onu tutarak güverteye doğru çıkardı. Sophia ve babaannesi ise kumsaldan, suların teknelerinin üstüne geldiği bir denizde, onun kıyıya yanaşmasını seyrediyorlardı. Baba denize atlayarak tekneyi bir tarafından tuttu ve çekmeye başladı. O sırada gelen genişçe bir fırtına dalgası adanın burun kısmını yalayıp yutarak arkasından tekneye çarptı. Dalga geri çekildiğinde ise tekne kendini karada buldu. Baba, hızlıca onu bir halatla bağlayarak

ağları kollarının arasına alıp eve doğru yürümeye başladı. Rüzgâra doğru ilerliyordu. Babaanne ve torun yan yana onu takip ediyorlardı. Gözleri yanıyordu ve dudakları tuzdan kavrulmuştu. Yaşlı kadın bacakları birbirinden ayrık bir halde her bir adımda bastonunu sıkıca yere saplayarak yürüyordu. Rüzgâr kuyunun etrafındaki çöpleri karıştırıp, ayağa kaldırarak, onları üzerlerine doğru havaya uçuruyordu. Çürümeye yüz tutmuş her şey, yüzyıllar içinde toprağa dönüşmüş her şey yani, yükselip kumsalın üzerinde girdaplar halinde dönerek, kendilerini fırtınalı denizin içinde buluyorlardı. Kaptanlardan kalma eski çöpler, kuyudan gelen pis kokular ve yaz mevsimlerinin yürek burkan hüznü... Tüm bir ada dev dalgaların karaya çarpmasıyla oluşan beyaz köpüklerle çalkalanıyordu.

"Fırtınayı sevdin mi?" diye sordu Sophia. "Bu benim fırtınam! Haydi, eğlendiğini söyle."

"Çok eğlenceli," dedi büyükannesi, tuzlu sudan gözlerini kırparak.

Baba, ağlarını ısırgan otlarının rüzgârda savrulup yıkılarak gri bir halı gibi göründüğü merdivenlerin oraya fırlattı ve aceleyle tek başına, adanın uç noktasına giderek oradan dalgalara göz attı. Çok telaşlıydı. Yaşlı kadın da oturup ağdaki balıkları toplamaya başlamıştı. Burnu akıyor ve saçları havada uçuşuyordu.

"Bu çok tuhaf bir şey ama," dedi Sophia, "Her fırtınada kendimi böyle hoş hissediyorum."

"Öyle mi hissediyorsun?" dedi büyükannesi. "Doğru olabilir." Kendini hoş hissetmek, diye düşündü. Hayır. Ben kesinlikle öyle hissetmiyorum. Benim hakkımda söylenebilecek en iyi şeyse olaylara karşı ilgim ve merakım olabilir. Yaş-

lı kadın sonra bir levrek alarak balığın başını sertçe kayaya vurdu. Baba ise o sırada taşla kapıdaki büyük asma kilidi kırmakla meşguldü. Bunu ailesini kurtarmak için yapıyordu. Ön girişte dar ve kulübeyi iki odaya bölen karanlık bir koridor bulunuyordu ve yerlerde yıllardır orada kalakalmış kuş cesetleri vardı. Kuşlar bu harabe kulübeye girdikten sonra bir daha dışarı çıkış yolunu bulamamışlardı. İçerisi çöp ve tuzlanmış balık kokuyordu. Kulübede fırtınanın her yerden hissedilen o sabit sesi, değişikliğe uğrayarak tehditkâr bir tona bürünmüştü. Daha yakından hissediliyordu. Hâlâ bir çatısı olan batı cephesindeki odaya girdiler. Burası iki çıplak demir yatağı, tek kapağı olan beyaz bir sobası ve ortada bulunan bir masa ve iki sandalyesiyle çok küçük bir odaydı. Duvar kâğıdı ise oldukça hoştu. Baba yanlarına aldıkları sepeti masaya koydu ve böylece hep beraber içeceklerini içerek sandviçlerini yediler. Sonra baba geri dönerek tekrardan işe koyuldu. Yaşlı kadın ise ağdaki balıkları çıkarmaya devam etti. Evin duvarları denizden gelen gürlemeyle sürekli titriyordu ve hava gitgide soğumaya başlamıştı. Dalgaların kumsala vurmasıyla oluşan köpükler, pencere çevresine sıçrıyor ve pervazın üzerinden geçerek yere doğru akıyordu. Baba arada sırada ayağa kalkarak tekneyi görmek için dışarı çıkıyordu.

Adanın sınırlarındaki sarp bölgede dalgaların kırılma noktası iyice yükselmişti. Birbiri ardına gelen dalgalar uçsuz bucaksız bir beyazlığın içinde muazzam bir yüksekliğe çıkıyor ve köpükleri bir kamçı darbesi gibi kayalara vurdukça hışırdama sesleri geliyordu. Yüksek su şelalelerini andıran yağmurlar, adanın üzerinden geçerek batıya ilerliyordu. Bu büyük bir Atlantik fırtınasıydı. Baba tekneye başka bir halat daha bağlamıştı ve geri döndüğünde yakıt aramak için çatıya

çıktı. Soba biraz inat ediyordu; ama ateşi görür görmez kor gibi alev aldı. Oda tam ısınmadan üşümeleri kesilmişti. Baba, üzerinde uyumaları için sobanın önüne ringa balığını koymak için kullanılan filelerden serdi. File o kadar eskiydi ki eline almasıyla parçalarına ayrıldı. Sonra piposunu yakarak, masaya oturdu ve işine geri döndü. Sophia ise kuleye tırmanmıştı. Kule odası oldukça küçüktü ve pusulaların her noktası için bir tane olmak üzere dört adet penceresi vardı. Oradan baktığında adanın daralarak korkunç derecede küçüldüğünü fark etti. Karşısında duran yalnızca, öylesine bir kaya parçası ve solgun bir bitki örtüsüydü. Ama deniz tam tersine muazzamdı. Beyaz, sarı ve gri tonlardaydı ve ufuk çizgisi kaybolmuştu. Her taraftan sularla çevrilmiş, fırtına tarafından tehdit edilen ama aynı zamanda fırtınada sığınılan, dualarımıza derman olan Tanrı'nın haricinde herkesin unuttuğu tek bir ada vardı. O da bu ada. Sophia tüm ciddiyetiyle "Ah, Tanrım," dedi. "Bu kadar önemli olduğumu bilmiyordum. Minnettarım. Çok teşekkür ederim, amin."

Akşam olmuştu. Güneş, batarken kıpkırmızı bir renge büründü. Soba hâlâ yanıyordu. Batıya bakan pencere kızıllaşmıştı ve içeriye düşen güneş ışınları duvar kâğıdını daha bir hoş gösteriyordu. Kâğıt yırtık ve lekeliydi, ama ışık sayesinde bütün desenleri net bir halde görünüyordu. Üzerinde açık mavi ve pembe renklerden oluşan özenilerek boyanmış sarmaşıklar vardı. Büyükanne bir teneke kutuda balık pişirdi. Neyse ki, biraz tuz bulabilmişti. Yemekten sonra, baba tekrardan tekneye bakmaya gitti.

"Tüm gece uyumayacağım," dedi Sophia. "Düşünün ki fırtına başladığında dışarıda olmak yerine evimizde olsaydık, ne kadar da sıkıcı olurdu."

"Sanırım öyle," dedi yaşlı kadın. "Ama balıkçı teknemizle ilgili kaygılıyım. Evin penceresini kapatıp kapatmadığımızı da hatırlamıyorum."

"Balıkçı teknesiii," diye fısıldadı Sophia.

"Bir de sera tabii ki. Kuzgunkılıcı çiçeklerini bir kazığa bağlayarak desteklememiştik. Ayrıca tencereleri de suyun oraya bırakmıştım."

"Tamam, daha fazla bir şey söyleme," diye bağırdı Sophia.

Ama babaannesi düşüncesizce devam ediyordu. "Sonra fırtına koparken karada olan insanları düşünmeden edemiyorum... Bir de harap olan tekneleri..."

Sophia, babaannesine bakarak çığlık attı. "Benim hatam olduğunu bilmene rağmen nasıl böyle konuşuyorsun? Fırtına olsun diye dua ettim ve oldu!" dedi ve yüksek sesle ağlamaya başladı. Gözlerinin önünden dehşet verici bir kafile geçiyordu. Harap olmuş tekneler, kuzgunkılıcı çiçekleri, açık unutulmuş pencereler ve zor durumda kalan insanlardan oluşan etkileyici bir fotoğraf canlanmıştı beyninde. Bütün tencereler denizin dibinde yuvarlanarak gidiyordu ve bir de rüzgâra karşı dayanıksız, parçalanmış bayraklar vardı aklında! Aman Tanrım! Her şeyin paramparça olduğunu ve kaybolup gittiğini görüyordu.

"Sanırım balıkçı teknesini yukarıya almıştık," dedi babaannesi.

Ama Sophia kollarıyla başının etrafını sarar vaziyette oturarak, bütün Doğu Myland'ı etkilemiş kaosun ağırlığı altında ağlıyordu.

"Senin hatan değildi," dedi babaannesi. "Beni dinle! Her durumda bu fırtına olacaktı."

"Ama bu kadar büyük olmazdı," diye gözyaşlarını tutamıyordu Sophia. "Bunu Tanrı ve ben birlikte yaptık."

Güneş batmıştı ve oda aniden karardı. Sobanın ateşi hâlâ yanıyordu ve rüzgâr kesilmemişti.

Yaşlı kadın "Tanrı ve sen," diye öfkeyle tekrarladı. "Peki, belki de on kişi güzel hava için dua ederken neden Tanrı özellikle seni dinliyor? Gerçekten de insanlar güzel hava için dua ettiler, emin olabilirsin."

"Ama önce ben dua ettim," dedi Sophia. "Sen kendin de görüyorsun ki, hiç de güzel bir hava olmadı."

"Tanrı," dedi yaşlı kadın "O kadar meşgul ki, dinlemeye zamanı yok..."

Baba geri döndü ve sobaya odun attı. Berbat kokan bir battaniyeyi orada bırakarak karanlık tam çökmeden dalgaların durumuna göz atmak için dışarı çıktı.

"Ama Tanrı'nın herkesi dinlediğini sen kendin söylüyordun," dedi çocuk soğuk bir halde. "Bütün duaları duyar diyordun."

Yaşlı kadın oğlunun serdiği, ringa filesine uzanarak, "Evet her şeyi duyar. Ama görüyorsun ki ilk beni duydu."

"Ne demek istiyorsun?"

"Fırtına için senden evvel dua ettim, işte bunu söylemek istiyorum."

Sophia şüpheli bir halde, "Ne zaman dua ettin?" diye sordu.

"Bu sabah."

"Peki, o zaman neden bu kadar az yiyecek ve yetersiz miktarda giysi aldın yanına. Tanrı'ya güvenmedin mi?" diye haykırarak bağırdı çocuk.

"Yok, öyle değil elbette," dedi babaannesi. Ama sanırım bu şekilde daha heyecanlı olacağını ve o dediklerin olmadan da başarabileceğimizi düşündüm."

Sophia içini çekerek, "Tipik sen işte," dedi.

"Peki, ilaçlarını aldın mı?"

"Evet, aldım," dedi babaannesi.

"Tamam. Öyleyse şimdi uyuyabilirsin. Sebep olduğun kaosu da düşünme. Kimseye söylemem ben."

"Çok iyisin," dedi babaannesi.

Ertesi gün saat 3 gibi, rüzgâr artık eve dönmeleri için yeterli sakinliğe ulaşmıştı.

Kürekleri, döşeme tahtaları ve su boşaltma kovasıyla balıkçı teknesi verandanın önünde tepetaklak duruyordu. Çıkmadan pencereleri de kapatmışlardı neyse ki. Tanrı'nın korumak için zamanının olmadığı birtakım şeyler de vardı elbette. Çünkü babaanne onların korunması için dua etmekte biraz gecikmişti. Ama yönünü değiştiren rüzgâr denize sürüklenen tencereleri tekrardan kumsala getirmeyi başardı.

Beklenen helikopter geldi ve adanın ve ailenin isimlerini fırtınadan kurtulanlar listesine ekledi.

Tehlikeli Gün

Çok sıcak bir gündü ve öğlen on iki sularıydı. Adadaki en yüksek ladin ağacının üzerinde güveler dans ediyordu. Güveler (sivrisineklerle karıştırılmasın) dikey yönde hareket edip, her zaman belli bir tempoda uçarlar. Milyonlarca ve milyarlarca sayıları olan mikroskobik büyüklükteki bu güveler bir yükselip bir alçalarak mükemmel bir uyum içinde, tiz sesleriyle şarkılar söylerler.

"Bu düğün dansı," dedi büyükanne. Dengesini kaybetmeden yukarıya bakmaya çalışıyordu.

"Anneannem güveler dans ediyorken ay dolunay evresindeyse her zaman dikkatli olunması gerektiğini söylerdi."

"Nasıl?" diye sordu Sophia.

"Bu büyük bir çiftleşme günüdür. Hiçbir şey güvenli değildir ve kadere meydan okumamaya dikkat etmek gerekir. Mesela herhangi bir yere tuz dökmemeli ve ayna kırmamalı. Ya da kırlangıçlar evi terk ederse, akşam olmadan evden ayrılmak en iyisidir. Yoksa bunların hepsi büyük sıkıntılar doğurur."

Sophia duyduklarına inanamamıştı "Anneannen bu aptalca fikirleri nereden buldu?" diye sordu.

"Batıl inançları vardı," dedi yaşlı kadın.

"Batıl inanç nedir?"

Babaannesi bir süre düşünerek, "Bazı açıklanamayan, yani aklın almadığı şeyleri olduğu gibi bırakarak, açıklamak için uğraşmamaktır," diye cevap verdi. "Mesela, dolunayda iksir hazırlayarak onun gerçekten işe yaradığını varsaymak batıl inanca bir örnektir. "

Yaşlı kadının anneannesi hiçbir batıl inancı olmayan bir rahiple evliydi. Anneanne kocası ne zaman hasta ya da ruhsal bunalımda olsa, onun için bir iksir kaynatırdı. Ama zavallı kadın bunu hep gizli yapmak zorunda kalırdı. Kocası bu iksirle iyi olduğunda onu iyileştirenin *Innosemtseff Damlası** olduğunu söyleyerek numara yapmak zorunda kalırdı. Bu durum yıllar boyu onun üzerinde büyük bir yük olmuştu.

Sophia ve babaannesi konuyla ilgili daha ayrıntılı konuşmak için kumsala oturdular. Güzel bir gündü. Hava rüzgârsız olmasına rağmen denizde yüksek dalgalar vardı. Bunun gibi yılın en sıcak olduğu günlerde, tekneler kendi kendilerine, insansız yola koyulur ve büyük, acayip cisimler denizi yol edinip ilerlerlerdi. Bunlardan bazıları dibe batar, bazıları ise yüzeyde olurdu. Yine böyle havalarda sütler bozulur, yusufçuklar umutsuzca dans eder ve kertenkeleler korkusuzca etrafta dolanırdı.

Ay gökyüzünde belirdiğinde ıssız kayalıklarda kırmızı örümcekler çiftleşirdi ve bu kayalar küçük ve kendinden geçmiş örümceklerden oluşan kesintisiz bir halı gibi görünürlerdi.

---

* *Innosemtseff Damlası*, büyük ihtimalle anneannenin kocasını kandırmak için uydurduğu bir ilaç ismi. (y.h.n.)

"Belki de babamı bu konuda uyarmalıyız," dedi Sophia.

"Onun batıl inançları olduğunu sanmıyorum," diye cevap verdi babaannesi. "Ayrıca, batıl inançlar geçerliliğini yitiren şeyler. Sen her zaman babana inanmalısın."

"Tabii ki öyle," dedi çocuk.

Gelen bir dalgayla beraber eğilmiş dallardan oluşan büyük bir tacın yüzeye çıkmasıyla sanki birkaç iri hayvan denizin içinde yürüyormuş gibi görünüm oluşmuştu. Hava hâlâ durgundu ve tepenin üst kısımları hararetten titreşiyordu.

Sophia, "Anneannen hiç korkmaz mıydı peki?" diye sordu.

"Hayır, korkmazdı, ama diğer insanları korkutmayı severdi. Mesela, kahvaltı için masaya geldiğinde, bıçakların birbirine çapraz durduğunu görürse ay gökyüzünde kaybolmadan, birinin öleceğini söyleyiverirdi. Ya da kimi zaman da siyah kuşlarla ilgili gördüğü rüyalardan bahsederdi."

"Ben de dün gece rüyamda bir kobay faresi gördüm," dedi Sophia. "Dikkatli olup, ay gökyüzünden yok olmadan herhangi bir yerini kırmayacağına dair söz verir misin?"

Babaannesi söz verdi.

İşin garibi, süt ekşimiş ve ağlarına dikenli bir balık takılmıştı. Sonra siyah bir kelebek evin içine girip aynanın üzerine konuverdi. Akşama doğru ise Sophia babasının masasındaki bıçak ve kalemin birbirine çapraz durduğunu fark edip onları olabildiğince çabuk ayrı yerlere koydu. Ama olan olmuştu artık. Sophia misafir odasına giderek iki eliyle kapıya vurmaya başladı ve yaşlı kadın kapıyı hemen açtı.

"Bir şey oldu," diye fısıldadı çocuk. "Babamın masasındaki bıçakla kalemin birbirlerine çapraz durduğunu gördüm. Hayır, bir şey söyleme. Çünkü beni teselli edemezsin!"

"Ama anlamıyor musun?" dedi yaşlı kadın. "Anneannem batıl inançları olan biriydi. Sıkıldığı için kendine bir şeyler bulup duruyor ve bu haliyle ailesine sıkıntı veriyordu."

"Tamam, sus, bir şey söyleme!" dedi Sophia ciddiyetle ve kapıyı açık bırakıp gitti.

Akşam serinliği başlamış ve dans eden güveler yok olmuştu. Yusufçuklar ise ölmüşlerdi sanki. Kurbağalar oldukları yerlerden çıkarak birbirlerine şarkılar söylüyorlardı. Gökyüzündeki son kırmızı bulutlar, sarı olanların içine geçerek, onları turuncuya boyamıştı. Ormanın içi birtakım işaret ve alametlerle doluydu. Ormanın kendine ait yazılı gizli bir dili vardı. Bunun bize ne faydası oldu ki baba? Dalların geçişi zorlaştırdığı ve bundan ötürü kimseciklerin ayak basamayacağı, yeşil çalıların ortasındaki kırmızı yabanmersini çalısının olduğu yerde ayak izleri vardı. Dolunay gökyüzünde belirmiş, bir ardıç çalısının tam üstüne doğru düşüyordu. Şimdi insansız teknelerin kıyılardan kendi başlarına yol alma zamanlarıydı. Büyük gizemli balıklar suyun üzerinde halkalar oluşturuyordu ve kırmızı örümcekler daha önceden buluşmak için sözleştikleri yerde toplandılar. Ufuk çizgisinin gerisinde ise amansız kader sinmiş bekliyordu.

Sophia babasına bir iksir hazırlamak için birtakım bitkiler bulmaya çalıştı ama bulabildiği tek şey normal, sıradan bitkiler oldu. Hangisinin gerçek bir bitki sayılıp sayılmayacağı her zaman çok net değildir. Muhtemelen çok küçük, soluk renkli, yumuşak gövdeli olanları birer bitki olarak görebiliriz. Sonra, mümkünse biraz küflü olmalı ve bataklık bölgelerde yetişmelidirler. Ama sonuçta hepsinden nasıl emin olabilirsin ki? Ay yükselmiş ve yörüngesindeki kaçınılmaz seyrine başlamıştı.

Sophia kapıdan bağırarak, "Ne tür otlar kaynattı, bu senin anneanne?" diye sordu.

"Unuttum," diye cevap verdi babaannesi.

Sophia içeri girdi ve "Unuttun mu?" dedi dişlerinin arasından konuşarak. "Böyle bir şeyi nasıl unutursun! Şimdi ne yapacağım peki. Ay gökyüzünden silinmeden babamı nasıl korumamı istiyorsun?"

Yaşlı kadın okuduğu kitabı yan tarafa bırakarak gözlüğünü çıkardı.

Sophia, "Benim de batıl inançlarım var artık," dedi. "Hatta büyükannenden bile daha fazla inancım var. Bir şeyler yap!"

Bunun üzerine babaannesi ayağa kalkarak üzerini giymeye başladı.

Sophia sabırsızca, "Çorapları boş ver," dedi. "Korseyi de. Acele etmemiz gerekiyor!"

"Otları toplayıp iksiri yapsak bile, baban onu içmez ki," dedi yaşlı kadın.

"Doğru," diyerek kabul etti Sophia. "Ama belki onu kulağının içine damlatabiliriz."

O ne yapacaklarını düşünürken, babaannesi eğilmiş botlarını çekiyordu.

Sophia birdenbire ağlamaya başladı. Denizin üzerinde duran ayı görmüştü ve maalesef ayın sağı solu belli olmazdı. Çünkü kendine has zaman ayarları olan ay, bir anda gökyüzünden kaybolabilirdi. Yaşlı kadın kapıyı açarak, "Şimdi hiçbir şey söyleme. İhtiyacımız olan her şeyi bulana dek tek bir kez bile hapşırmak, ağlamak veya geğirmek yok. Bitkileri bulduktan sonra hepsini bir araya getirerek olabilecek en güven-

li yere bırakacağız, uzaktan bize yardım etmelerini sağlayacağız. Bu yöntem çok etkili olacak," dedi.

Ada ay ışığının altında parlıyordu ve oldukça sıcak bir geceydi. Sophia, bir kumsal karanfilinin başını koparırken babaannesini izliyordu. Yaşlı kadın iki küçük taşla bir parça kuru deniz otu alarak cebine koydu. Ormanın içlerine doğru devam ettiler. Babaanne bu sefer de bir miktar ağaç yosunu, eğrelti otu ile ölü bir kelebeği aldı. Sophia hiçbir şey konuşmadan, sadece babaannesini takip ediyordu. Büyükannesinin cebine koyduğu her yeni bir şeyle sakinleşmekteydi. Ayın rengi bir miktar kırmızıydı ve ortalık neredeyse gündüz gibi aydınlıktı. Yere yansıyan ay ışığı bütün bir sahil yolu boyunca onlara yolu gösterdi. Adanın diğer tarafına, yani karşıya doğru devam ettiler. Babaanne kimi zaman yere doğru eğilerek karışım için önemli olabilecek şeyler toplamaya devam etti. Yaşlı kadın yola vuran geniş ve siyah ay ışığının ortasında kaskatı bacakları ve bastonuyla ileriye doğru sabit adımlarla ilerliyor ve cebindekiler gittikçe artıyordu. Hem kaderlerini hem de yoldan toplayacaklarını gözeterek yürürken, şapkasına ve omuzlarına ay ışığı vuruyordu. Felaketi ve eceli önlemek için ihtiyaç duydukları şeyleri bulacağına dair en ufak bir şüphe bile yoktu. Topladığı her şey yaşlı kadının cebinde kendine bir yer buldu. Sophia ise hemen arkasından babaannesini takip ediyor ve tam da onun başının üzerinde duran aya bakıyordu. Gece büsbütün bir sakinliğe bürünmüştü. Eve döndüklerinde babaannesi, tekrardan konuşabileceklerini söyledi.

Ama Sophia "Sessiz ol," diye fısıldadı. "Konuşma. Karışımı da cebinde bırak, orada kalsın."

"Tamam," dedi babaannesi ve merdivenlerden çürüyen bir odun parçası koparark onu da diğerlerinin yanına, cebine koydu. Sonra yatağına doğru gitti.

Ay denizin içine doğru batmaktaydı ama ortada telaş edecek herhangi bir durum kalmamıştı.

O günden itibaren yaşlı kadın sigara ve kibritlerini sol cebinde taşımaya başladı. Hep birlikte sonbahar gelene kadar mutlu bir şekilde yaşadılar.

Bir ara büyükannenin kabanı kuru temizlemeye gönderilince, Sophia'nın babası ayak bileğini incitti.

Ağustos

Her yıl, beyaz geceler olarak adlandırılan aydınlık İskandinav yaz geceleri, kimse bilmeden yerini karanlık gecelere bırakır. Bir ağustos gecesi yapacağın işleri halletmek için dışarı çıktığında bir de bakmışsın ki her taraf zifiri karanlık. Evin çevresi oldukça sıcak bir hava dalgası ve sessizlik yüklü karanlık bir atmosfere bürünür. Mevsim hâlâ yazdır, amaartık durgun bir yazdır. Yine de henüz hiçbir bitki solmamıştır ve sonbahar henüz hazır değildir. Karanlıklar başlamış olsa da gökyüzünde hâlâ hiç yıldız yoktur. Kilerden çıkarılan gaz yağı tenekesi koridora bırakılır; lamba kapının yanındaki tahta kancaya asılırdı.

Hayat mevsimlerin işleyişlerine uyum sağlayabilmek için, birdenbire olmasa da adım adım ve küçük değişikliklerle

kendini değişime adapte etmeye çalışırdı. Mesela her şey günden güne eve daha yakın hale gelirdi. Sophia'nın babası çadırı ve su pompasını içeri alır ve şamandırayı çözüp zincirini mantar şamandıraya bağlardı. Sonra tekne bir kızak üzerinde karaya çekilir, balıkçı teknesi ise avlunun arka tarafında baş aşağıya gelecek şekilde asılırdı. Böylece sonbahar başlardı. Birkaç gün sonra topraktan patatesler çıkarılır ve su fıçıları evin duvarına doğru yuvarlanırdı. Kovalar ve bazı başka bahçe aletleri eve alınır, süs kovaları ortadan kaybolur, babaannenin şemsiyesi ve geçici süreliğine yaz boyu kullanılmış olan göz alıcı eşyaların her birinin yeri değiştirilirdi. Verandaya da yangın söndürücü, balta, kazma ve kar küreği çıkarılırdı. Aynı zamanda doğa da bütünüyle değişmeye başlardı.

Büyükanne ağustos ayında yaşanan bu büyük değişimi hep severdi. Çünkü gidişat hep aynıydı ve asla bir farklı bir şey yaşanmazdı: Her şeyin kendine ait bir yeri vardı ve başka bir şey gelip bu yeri alamazdı. Şimdi, bütün yaşam izlerinin birer birer yok olduğu ve adanın mümkün olduğunca esas haline döndüğü bir zamandı. Kendinden geçmiş çiçek tarhları yosunlarla kaplanmıştı. Şiddetli yağmurlar her yeri yıkayıp çalkalıyordu ve kırmızı ve sarı renklerde çiçeklenmeye devam eden bitkilerin hepsi çarpıcı renk tonlarıyla deniz yosunlarının üzerinde göze çarpıyor ve nefes kesici ihtişamıyla bir gün boyunca hayatta kalabilen dev boyutta birkaç beyaz gül ormanda çiçek açmaya devam ediyordu.

Yaşlı kadının yağmurlardan olsa gerek, ayakları ağrıyordu ve bu nedenle adanın etrafında istediği kadar dolanamıyordu. Ama yine de her gün karanlık çökmeden dışarı çıkarak toprağın üzerindekileri temizlemeyi başardı ve insana a-

it olan ne varsa toparladı. Çivileri, kâğıt atıkları, kumaş ve plastikleri, benzin atığıyla kaplı kereste parçalarını ve nadiren bulduğu şişe kapaklarını tek tek topladı. Sonra kumsala inerek, topladıklarından yanıcı olanlar için ateş yaktı. Adanın, ne kadar çok temizlendikçe o kadar yabancılaşıp uzaklaştığını hissediyordu. Yakında bizi de başından atacak, diye düşündü babaanne ve ıssızlığa bürünecek. Çok yakında.

Geceler giderek kararmaya başlamıştı. Ufuk boyunca kesintisiz devam eden bir dizi ışık ve sinyallerden oluşan yön belirleyiciler vardı. Bazen de kanaldan, denize darbeler savurarak giden çok büyük tekneler geçiyordu. Deniz oldukça durgundu.

Sophia'nın babası zeminin temiz olduğu bir gün, tüm halkalı cıvataları kırmızı kurşunla boyadı ve sıcak, yağmursuz bir günde de verandayı fok balığı yağıyla ıslattı. Aletleri ve menteşeleri yağladı, bacayı süpürdü. Ağları kaldırdı. Sonra gelecek ilkbaharda kullanılmak üzere, odunları sobanın olduğu duvarın önüne yığdı. Gemileri hasara uğrayıp adaya çıkmak zorunda kalan herkes için yapmıştı bunu aynı zamanda. Suyun yükselme seviyesine oldukça yakın durduğu için odunluğu iplerle bağlamayı da ihmal etmedi.

"Çiçekleri sabitlediğimiz kazıkları da içeri almalıyız," dedi büyükanne. "Manzarayı bozuyorlar." Fakat oğlu, onların orada kalmasını istedi yoksa geri döndüklerinde, topraktaki yerlerini bilemeyebilirdi.

Yaşlı kadın birçok şeyle ilgili kaygılanıp duruyordu. "Düşünün, adaya ya birileri gelirse," dedi. "Bu çok olağan bir şey yani. İri taneli tuzun kilerde olduğunu bilmeyecekleri gibi, kilere inen kapı da nemden kabarabilir. Biraz tuz çıkaralım ve üzerine not yapıştırıp, onun tuz olduğunu belirtelim. Böy-

lece onu şeker zannetmezler. Ayrıca birkaç tane daha pantolon bırakalım. Islak pantolondan daha kötü ne olabilir? Peki, ağlarını çiçek diktiğimiz yerlerin oraya asar ve sonra köklerin üzerine basıp gezinirlerse? Köklerin yerleri bilinmez olur o zaman."

Babaanne bir süre sonra da soba borusu için endişelenerek, oraya bir yazı bıraktı: "Amortisörü kapatmayın, daha çabuk paslanabilir. Eğer cereyan olmazsa, kuşlar bacaya yuva yapabilirler. Daha sonra, ilkbaharda yani."

"Ama o zaman geri döneceğiz," dedi oğlu.

"Kuşların sağı solu belli olmaz," dedi büyükanne. Bir hafta öncesinden perdeleri indirerek güneye ve doğuya bakan pencereleri tek kullanımlık kâğıt çarşaflarla kapladı ve üzerine şöyle yazdı: "Pencereye serilen örtüleri kaldırmayın, yoksa sonbaharda etrafta gezinen kuşlar eve girmeye çalışabilirler. İhtiyacınız olan her şeyi kullanın, ama lütfen biraz daha fazla odun taşıyın. Tezgâhın altında aletler var. Keyfinize bakın."

"Ne bu acele?" diye sordu Sophia. Büyükannesi, yapılması gerekenler unutulmadan, işe koyulmanın iyi bir fikir olduğunu söyledi. Sonra lambanın problem çıkarma ve tutukluk yapma ihtimaline karşı sigaraları ve mumları göz önüne koydu ama barometreyi, uyku tulumlarını ve deniz kabuğundan yapılmış kutuyu yatağın altına sakladı. Ama barometreyi sonra tekrardan çıkardı. Küçük heykelleri ise asla saklamazdı. Kimsenin heykelden bir şey anlamadığını biliyordu ve ayrıca gelenlerin bu sayede az da olsa bu kültür atmosferini yaşamalarının iyi olacağını düşünürdü. Halıları ise kaldırmayarak öylece yerde bıraktılar, böylelikle oda kış boyu daha samimi ve sıcak bir havaya sahip olacaktı.

Pencerelerin her ikisini de örtmek odanın görünümünü değiştirerek orayı gizemli ve sanki gizli işlerin döndüğü bir yer haline getirmişti. Oda aynı zamanda oldukça ıssız görünüyordu.

Yaşlı kadın kapının kolunu cilaladı ve çöp kovasını ovarak temizledi. Ertesi gün ise odun kesilen avlunun yanında bütün kıyafetlerini yıkadı. Sonra yorulduğunu hissederek misafir odasının yolunu tuttu. Bu oda sonbahar yaklaşırken tıka basa olurdu. Çünkü ilkbaharda kullanılmak üzere bekleyen veya artık ihtiyaç duyulmayan her türlü şeyi koymak için uygun bir yerdi. Yaşlı kadın, gündelik işlerde kullanılan eşyalarla iç içe yaşamayı severdi ve uyumadan önce etrafında bulunan her şeye dikkatlice bakardı: ağlar, çivi kutuları, çelik tel ve ip makaraları, turflarla dolu çuvallar ve önemli diğer şeyler. Tuhaf bir hassasiyetle, uzun zamandır parçalanıp bozulmuş teknelerin isimlerini kaydediyordu. Sonra bazı fırtınalarla ilgili veriler, vurdukları bir vizon ya da karşılarına çıkan ölü fok balıklarıyla ilgili bilgiler de burada mevcuttu. Yaşlı kadın en çok da arkadaki koruyucu aslanıyla birlikte, içinde bulunduğu çadır çöldeki kum denizine uzanan bir keşişe ait güzel bir resimle oyalanmıştı. Bu odayı nasıl bırakacağım, diye düşündü.

Odaya girip, giysilerini çıkarmak ve akşam havası almak için pencereyi açmak kolay olmamıştı. Ama sonunda uzanıp, bacaklarını esnetebildi. Lambayı söndürdü ve Sophia ile babasının duvarın diğer tarafında yatmak için hazırlandıklarını duydu. Odada katran ve ıslak yün kokusu vardı. Belki de biraz terebentin. Deniz hâlâ sakindi. Yaşlı kadın uykuya dalarken, yatağın altında duran lazımlığını hatırladı. Çaresizliğin bir simgesi olan bu şeyden ne kadar da nefret e-

diyordu. Onu sırf nezaketinden kabul etmişti. Lazımlık fırtınalı ve yağmurlu havalarda çok işe yarıyordu. Ama ertesi gün onu suya kadar taşıyıp temizlemesi gerekiyordu ki saklanması gereken her şey insanın üzerinde bir yüktür.

Uyandığında uzunca bir süre yatağında kalıp dışarı çıkıp çıkmamayı düşündü. Gecenin sanki doğrudan evin duvarlarına kadar gelerek, dışarıda beklediğini hissediyordu. Ayaklarında ağrı vardı. Merdivenler iyi inşa edilmemişti. Basamakları çok yüksekti ve dardı. Merdivenlerin bitimindeyse odun kesimi yapılan avluya uzanan kaygan kayalık geliyordu ve elbette bütün bir yol bir de geri yürünecekti. Işığı yakmanın bir anlamı yoktu. Bu sadece yön ve uzaklık hissinin kaybolmasına neden olur ve karanlık biraz daha yaklaşırdı. Bacaklarını yatağın kenarından sarkıt ve dengenin yerine gelmesini bekle. Kapıya doğru dört adım ilerleyerek kapı mandalını aç ve aşağıya kadar beş adım at, inerken merdiven parmaklıklarını bırakma. Büyükanne düşmekten ya da yolunu kaybetmekten korkmuyordu ama orada mutlak bir karanlık olduğunu ve tuttuğu şeyi kaybetmenin neye sebep olabileceğini biliyordu. Yerinde kalakalır hiçbir yere gidemezdi.

"Ne olursa olsun," diyordu kendi kendine. "Burada neyin ne olduğunu gayet iyi biliyorum. İlla görmem gerekmiyor ya."

Bacaklarını yatağın kenarından aşağıya sarkıtıp bir an öylece durdu. Sonra kapıya kadar dört adım atarak, mandalı açtı. Hava karanlıktı ve artık hiç de ılık değildi. Dışarıda keskin bir soğuk vardı. Merdivenlerden yavaşça aşağıya inerek evden uzaklaştı. Neyse ki korkulukları tutmaktan kurtulmuştu. Düşündüğü kadar zor değildi aslında. Odunların olduğu avluya çömelirken, o an nerede olduğunu ve evin, denizin ve

ormanın ne tarafa düştüğünü gayet iyi biliyordu. Kanalın uzaklarından geçen bir teknenin, suyu yumruklama sesleri geliyordu ama yaşlı kadın kanalın ışıklarını göremiyordu.

Dengesi az biraz yerine gelsin diye iri bir kütüğe oturup beklemeye koyuldu ve dengesini kısa bir sürede toparladı. Ancak olduğu yerde kalakalmıştı. Yük gemisi doğuya, Kotka'ya doğru yol alıyordu. Geminin dizel motorlarından gelen ses kesilince, gece yine sessizliğe büründü. Sonbahar kokuyordu. Sonra yeni bir tekne yaklaştı. Muhtemelen bu benzinle çalışan küçük bir tekneydi. Gecenin bu saatinde böyle küçük bir teknenin olması oldukça nadir bir durumdu çünkü her zaman güneşin doğmasıyla yola koyulurlardı. Her hâlükârda bu küçük tekne diğer teknelerin kullandığı ana yoldan gitmiyor, denizin açıklarına doğru dümdüz ilerliyordu. Suya bıraktığı hafif dokunuşlarla adanın yakınından geçip gitti. Uzağa daha da uzaklara doğru devam ederken, çıkardığı gümbürdeme sesi hiç kesilmedi.

"Çok tuhaf değil mi?" dedi babaanne. "Bu duyduğum sesler kendi kalp atışlarımmış. Küçük teknenin çıkardığı sesler değilmiş kesinlikle." Sonra uzunca bir süre oturarak yatağa mı döneyim, yoksa burada mı kalayım diye düşündü. Belki bir süre daha kalmalıydı.

Yaz Kitabı, Kuzey Denizi'ndeki bir adada yaşayan üç kişiyi anlatıyor: Sophia, babası ve babaannesi.

Altı yaşındaki küçük bir kız çocuğu olan Sophia gece kendine ait bir yatakta uyanarak annesinin hayatta olmadığı gerçeğiyle tekrar yüzleşiyor. Artık yanında, bazen annesinin yerine bile koyduğu babaannesi var. Yaşlı olmasına ve bitap düşmüş bacaklarına rağmen her yere torununun yanında giderek ona eşlik eden, hoş sohbet, ilgili, hayal dünyası adanın etrafında uzanan denizler kadar sonsuz, özgürlükçü, elinden kitap düşmeyen, çocuklara basmakalıp yasaklar koymayan ve anılarını sanki birer masalmış gibi torununa aktaran güzel bir babaanne... Sophia elbette ki ondan çok şey öğreniyor. Çoğu konuda zıtlaşmalarına rağmen babaannesine oldukça bağlı...

Yaşlı bir babaanne ile küçük bir kız çocuğunun birbiriyle iç içe geçmiş yaşamlarını ve yakın arkadaşlık ilişkilerini konu edinen hikâyeler, sadece kuzeyde yaşanabilecek türden, bir düş bulutu içinde geçiyor.

Tove Jansson, *Yaz Kitabı*'nı 1972 yılında annesinin ölümünden sonra yazmıştır. Daha çok çocuk kitaplarıyla bilinen yazarın bu kitabı en sevilen yetişkin kitabıdır.

